

T.C
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN
FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE MALİ SUÇLARI
ARAŞTIRMA KURULU'NUN ÖNEMİ

EDANUR GEYGÜÇ
MALİYE ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Alparslan UĞUR

KIRIKKALE-2022

T.C
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE’DE KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN
FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE MALİ SUÇLARI
ARAŞTIRMA KURULU’NUN ÖNEMİ

EDANUR GEYGÜÇ
MALİYE ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Alparslan UĞUR

KIRIKKALE-2022

KABUL VE ONAY

Edanur GEYGÜÇ tarafından hazırlanan “TÜRKİYE’DE KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU’NUN ÖNEMİ” adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Alparslan UĞUR

İmza:.....

Maliye Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan: Prof. Dr. Seyfi YILDIZ

İmza:.....

Maliye Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Doç. Dr. Alparslan UĞUR

İmza:.....

Maliye Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Doç Dr. Özgür Emre KOÇ

İmza:.....

Maliye Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 13/01/2022

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Unvanı Adı SOYADI

.....Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

(İmza)

Edanur GEYGÜÇ

(Tarih)

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince bilgileri ve tecrübeleri ile şahsıma yol göstererek desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen ve tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulunduran tez danışmanım, değerli hocam Doç. Dr. Alparslan UĞUR'a ve Bölüm Başkanımız, Sayın Prof. Seyfi YILDIZ'a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Bu zorlu tez sürecinde benden desteğini biran için bile esirgemeyen canım eşim Adem GEYGÜÇ'e, varlıkları ile bana mutluluk veren canım ikiz kızlarım Eylül GEYGÜÇ ve Hilal GEYGÜÇ'e ve tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, bugünlere gelmemi sağlayan sevgili aileme teşekkür ederim.

ÖZET

TÜRKİYE’DE KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU’NUN ÖNEMİ

Kırıkkale Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Alparslan UĞUR

Ocak, 2022, 129 sayfa

Suçtan elde edilen ve gayri resmi gelirler olarak ifade edilen kara para, bir ülke mevzuatında karşılığı suç olarak belirlenmiş fiillerin gerçekleşmesinden elde edilen kazançlardır. Kara para aklama, suçlunun suçlarını gizleyebilmek, işlediği suçun sonucunda elde ettiği gelirlere yasal görünüm kazandırmak amacıyla, gelirin kaynağını, niteliğini, yerini, hareketini, durumunu ve kimin olduğunu saklama ve olduğundan farklı göstermektir. Terörün finansmanı ise herhangi bir kimse tarafından mevzuatta belirtilen fiillerin gerçekleştirilmesinde, illegal yollardan doğrudan veya dolaylı olarak bilerek ve isteyerek gelir elde edilmesidir. İki kavram arasındaki ilintiyi gösteren tanımlara bakıldığında, kara para ve teröre finansman oluşturan etkenler arasında kuvvetli bir bağın bulunduğu anlaşılmıştır. Bu çalışmada kara para aklama ve terörün finansmanı konuları bütün yönleriyle ele alınmış, ulusal ve uluslararası alanda güvenlik tehdidini gün geçtikçe daha fazla artıran kara para aklama ve terörün finansmanı konularında dünyada ve ülkemizde mücadele eden kurumların faaliyetleri ve hukuki bağlamda yapılan düzenlemeler incelenmiştir. Ülkemizde mali istihbarat birimi olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı olarak kurulan MASAK kurumunun yapısı, görev ve yetkileri, aklama suçu inceleme faaliyetleri, analiz ve değerlendirme faaliyetleri, idari tedbir faaliyetleri, eğitim, bilgilendirme ve proje çalışmaları ve performans sonuçları ele alınmış, MASAK’ın kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede ne derece yeterli olduğunun hususları analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kara Para Aklama, Terörün Finansmanı, MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu), FATF (Mali Eylem Görev Gücü).

ABSTRACT

THE IMPORTANCE OF FINANCIAL CRIMES INVESTIGATION BOARD IN ANTI-MONEY LAUNDERING AND COMBATING THE FINANCING OF TERRORISM IN TURKEY

Kırıkkale University

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Department of Finance, Master's Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Alparslan UĞUR

January, 2022, 129 pages

Black money, earned through crime and defined as otherwise legal income, is the earnings obtained from acts defined as crimes in a country's legislation. Money laundering is the act of hiding the source, quality, location, movement, status and the owner of the income of the criminal and showing them different from what it is in order to hide his crimes and to give a legal appearance to the income earned through the crime he has committed. On the other hand, financing of terrorism is to knowingly and willingly earn income directly or indirectly through unlawful means from the acts specified in the legislation and performed by anyone. Considering the definitions presenting the relation between two concepts, it has been understood that there is a strong connection between black money and the factors of the financing terrorism. In this study, money laundering and financing terrorism issues are discussed in all aspects, the activities and the regulations in the legal context of the institutions combating money laundering and financing terrorism, increasing the security threat in the national and international arena, are examined. The structure, duties and authorities, activities of money laundering crime investigation, analysis and evaluation, administrative measures, training, briefing, project studies and performance results of MASAK institution, established as a financial intelligence unit under the Ministry of Treasury and Finance in our country, have been discussed and the what extend MASAK is sufficient in combatting money laundering and financing terrorism has been analyzed.

Key Words: Money Laundering, The Financing of Terrorism, MASAK (Financial Crimes Investigation Board), FATF (Financial Action Task Force).

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar	XI
ŞEKİLLER	XIV
GRAFİKLER	XV
KISALTMALAR	XVI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANINA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kara Para Aklamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve.....	3
1.1.1. Kara Para ve Kara Para Aklama Kavramları	3
1.1.1.1. Kara Para Tanımı	3
1.1.1.2. Kara Para Aklama Tanımı.....	4
1.1.2. Kara Paranın Tarihsel Gelişimi	6
1.1.3. Kara Para Aklamanın Unsurları	7
1.1.4. Kara Para Aklamanın Nedenleri	8
1.1.5. Kara Para Aklamanın Aşamaları	9
1.1.5.1. Yerleştirme Aşaması	11
1.1.5.2. Ayırıştırma Aşaması.....	12
1.1.5.3. Bütünleştirme Aşaması	12

1.1.6. Kara Para Aklama Yöntemleri	13
1.1.6.1. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması	14
1.1.6.2. Şirinler Yöntemi.....	15
1.1.6.3. Parçalama Yöntemi.....	16
1.1.6.4. Vergi Cennetleri ve Kıyı Bankacılığı	16
1.1.6.5. Paravan (Hayali) Şirketler	17
1.1.6.6. Oto-Finans Borç Yöntemi (Loan-Back).....	18
1.1.6.7. Döviz Büroları	18
1.1.6.8. Kumarhane ve Gazinolar	19
1.1.6.9. Göstermelik Şirketler	20
1.1.6.10. Hayali İthalat ve İhracat (Sahte Fatura)	20
1.1.6.11. Alternatif Havale Sistemleri	21
1.1.6.12. Bankaların Kullanılması (İnternet Bankacılığı ve Eft).....	22
1.1.7. Kara Para Aklama ile Mücadelenin Etkileri	22
1.2. Terör, Terörizm ve Terörün Finansmanına İlişkin Kavramsal Çerçeve	26
1.2.1. Terör, Terörizm ve Terörün Finansmanı Kavramları	26
1.2.1.1. Terör ve Terörizm Tanımı.....	26
1.2.1.2. Terörün Finansmanı	28
1.2.2. Terörün Finansmanının Tarihsel Gelişimi	28
1.2.3. Terörün Nedenleri	30
1.2.4. Terörün Finans Kaynakları	31
1.2.4.1. Yasal Kaynaklar	31
➤ Aidat ve Bağışlar.....	32
➤ Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması	32
➤ Örgütsel Yayınlardan Sağlanan Gelirler	34
➤ Ticari Faaliyetler	34
➤ Sosyal Etkinlikler.....	35
1.2.4.2. Yasa Dışı Kaynaklar.....	35
➤ Kaçakçılık.	35
➤ Haraç Toplama.....	36
➤ Fidyeye Alma.....	36
➤ Sahtecilik.....	36
➤ Gasp ve Hırsızlık.....	37
➤ Banka ve Kredi Kartı Dolandırıcılığı.....	37

1.2.4.3. Dış Destekler	37
1.3. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı İlişkisi	38

İKİNCİ BÖLÜM

KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANIYLA MÜCADELEDE KURUMLAR VE MEVZUAT

2.1. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası İşbirliği	41
2.1.1. Mali Eylem Görev Gücü (FATF)	42
2.1.2. Birleşmiş Milletler.....	46
2.1.2.1. Viyana Konvansiyonu	47
2.1.2.2. Palermo Konvansiyonu	47
2.1.2.3. New York Sözleşmesi	48
2.1.2.4. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 1373 Sayılı Kararı	50
2.1.3. Avrupa Birliği Direktifleri.....	51
2.1.4. Avrupa Konseyi.....	51
2.1.4.1. Strazbourg Sözleşmesi	52
2.1.4.2. Varşova Sözleşmesi.....	52
2.1.5. Basel Komite	53
2.1.6. Wolfsberg Grubu	54
2.1.7. Egmont Grubu	54
2.2. Türkiye’de Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Kurumlar ve Ulusal Mevzuat.....	55
2.2.1. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Ulusal Kurum ve Kuruluşlar	56
2.2.1.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)	56
2.2.1.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK).....	57
2.2.1.3. Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM)	58
2.2.1.4. Jandarma Genel Komutanlığı (JGK).....	65
2.2.1.5. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK).....	68
2.2.1.6. Türkiye Bankalar Birliği (TBB).....	68
2.2.1.7. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)	70
2.2.1.8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB).....	71

2.2.1.9. Sigortalar ve Bireysel Emeklilik Şirketleri ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	71
2.2.2. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Ulusal Mevzuat	73
2.2.2.1. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu	73
2.2.2.2. 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun.....	74
2.2.2.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	75
2.2.2.4. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun.....	76
➤ 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun Kapsamındaki Yükümlülükler	76
✓ Müşterinin Tanınması.....	77
✓ Kimlik Tespiti.....	78
✓ Müşteri Kabul Politikasının Oluşturulması	80
✓ Şüpheli İşlem Bildirimi (ŞİB)	80
✓ Belgelerin Kayıt Altına Alınması ve Saklanması.....	82
✓ Devamlı Bilgi Verme	83
✓ Uyum Görevlisinin Tayin Edilmesi.....	83
✓ İç Denetim ve Risk Yönetim Sistemleri	84
2.2.2.5. 6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun.....	84

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU’NUN ÖNEMİ

3.1. Kurumsal Yapı	86
3.2. Kurumun Görev ve Yetkileri	87
3.3. Kurumun İnsan Kaynakları	89
3.4. MASAK’ın Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı Suçuyla Mücadele Konusundaki Faaliyetleri	91
3.4.1. Bildirim ve İhbar Alımına Yönelik Faaliyetler	92
3.4.2. Analiz ve Değerlendirme Faaliyetleri	98

3.4.3. Aklama Suçu İnceleme Faaliyetleri	100
3.4.4. İdari Tedbir Faaliyetleri	102
3.4.4.1. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarında Listelenen Kişilere Ait Malvarlıklarının Dondurulması	103
3.4.4.2. Yabancı Devletlerce Yapılan Taleplere İlişkin Malvarlıklarının Dondurulması Faaliyetleri	105
3.4.4.3. İşlemlerin Ertelenmesi Kapsamında Yapılan Faaliyetler.....	106
3.4.4.4. Bilişim Sistemleri Vasıtasıyla İşlenen Yasa Dışı Bahis ve Kumar Suçları ile Mücadele Kapsamında Yapılan Çalışmalar	108
3.4.5. Düzenleme ve Koordinasyon Faaliyetleri.....	110
3.4.6. Dış İlişkilere Yönelik Faaliyetler	112
3.4.7. Eğitim Bilgilendirme ve Kamuoyu Duyarlılığını Artırmaya Yönelik Faaliyetler	113
3.4.8. Proje Faaliyetleri	114
3.4.9. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Faaliyetleri.....	115
3.4.10. Performans Sonuçları	115
3.5. FATF'a Üye Seçilmiş Diğer Ülkelerdeki Uygulamalar.....	117
3.5.1. ABD (FINCEN)	117
3.5.2. FRANSA (TRACFIN)	120
3.5.3. MASAK-FINCEN-TRACFIN Birimlerinin Karşılaştırılması.....	122
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	124
KAYNAKLAR	130

TABLÖLAR

Sayfa

Tablo 1.1.: 4208 Sayılı Kanun Tarafından Kara Para Aklama Sayılan Fiiller	8
Tablo 1.2.: Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Suiistimal Metotları ve Riskleri	32
Tablo 2.3.: Suç Gelirleri Aklama Suçu Olay Sayıları.....	61
Tablo 2.4.: PKK Terör Örgütü Verileri (2015-2020).....	62
Tablo 2.5.: PKK Terör Örgütüne Yönelik Gerçekleştirilen Operasyon ve Yakalama Verileri	63
Tablo 2.6.: Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlüler.....	65
Tablo 2.7.: Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Müdahale Edilen KOM Olay Sayıları... ..	66
Tablo 2.8.: Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Müdahale Edilen Terörün Finansmanı Olay Sayıları (2017-2020).....	67
Tablo 2.9.: Müşterinin Tanınması.....	77
Tablo 3.10: Yıllar İtibariyle Personel Dağılımı (2013-2019)	89
Tablo 3.11.: Yıllar İtibariyle Türlerine Göre Alınan Bildirimler (2015-2020).....	93
Tablo 3.12.: Yükümlü Gruplarına Göre Alınan Şüpheli İşlem Bildirimleri (2013-2019)	94
Tablo 3.13.: Yıllar İtibariyle Şüpheli İşlem Bildirimi Gönderen Finansal Kuruluş Sayısının Dağılımı (2013-2019).....	95
Tablo 3.14.: Yıllar İtibariyle Adli-Kolluk Araştırma Talepleri ve Alınan İhbarların Dağılımı (2013-2019).....	95

Tablo 3.15: Konularına Göre Adli-Kolluk Araştırma Talepleri ve Alınan İhbarların Yıllar İtibariyle Dağılımı (2015-2019).....	96
Tablo 3.16.: Adli Makamlar ve Kolluk Birimlerinin Araştırma Taleplerinin Yıllara Göre Dağılımı (2013-2019).....	97
Tablo 3.17.: Yıllara Göre Alınan Kurumsal ve Bireysel İhbarların Dağılımı (2015-2019).	97
Tablo 3.18.: Yıllara Göre Analiz ve Değerlendirme Kapsamında Açılan, Değerlendirilen ve Sonuçlandırılan Dosya Sayısı ile Düzenlenen Rapor Sayıları (2013-2019)	99
Tablo 3.19.: Yıllar İtibariyle Suç Türlerine Göre Sonuçlandırılan Analiz ve Değerlendirme Dosyalarının Dağılımı ve Dosya Kapsamında İsmi Geçen Kişi Sayısı (2013-2019).....	100
Tablo 3.20.: Sonuçlandırılan Kara Para Aklama Suçu İnceleme Dosyaları Sayısı (2013-2019).....	101
Tablo 3.21.: Sonuçlandırılan İnceleme Dosyalarında Adı Geçen Kişi Sayısı (2013-2019)	101
Tablo 3.22.: Analiz/Değerlendirme ve Aklama Suçu İncelemesi Sonucunda Suç Duyurusu Yapılan Kişi Sayısı (2013-2019).....	102
Tablo 3.23.: 6415 Sayılı Kanun'un 5. Maddesi Kapsamında Malvarlığı Dondurma Kararı Hakkında Alınan Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanı Kararları.....	104
Tablo 3.24.: Yabancı Ülke Taleplerine İstinaden Alınan Malvarlığının Dondurulması Kararı Verileri	106
Tablo 3.25.: Erteleme Talep Sayısı ve Ertelenen İşlem Sayısı (2016-2019)	107
Tablo 3.26.: Yıllar İtibariyle Ertelenen İşlemlerin Cinsine Göre Dağılımı (2016-2019).....	107
Tablo 3.27.: Suç Türlerine ve Cinsine Göre Erteleme Kararı Verilen İşlemleri Dağılımı	108

Tablo 3.28.: Yasa Dışı Bahis ile Mücadele Kapsamında Cinsine Göre Erteleme Kararı Verilen İşlemlerin Tutarları (2017-2019).....	109
Tablo 3.29.: Yasa Dışı Bahis ile Mücadele Kapsamında Cinsine Göre Adli Tedbir Tutarları (2017-2019).....	110
Tablo 3.30.: Yıllar İtibariyle Cevaplandırılan Görüş Talebi, Bilgi Edinme Başvurusu ve Soru Önergelerinin Dağılımı (2015-2019).....	111
Tablo 3.31.: Yabancı Ülkeden Gelen ve Yabancı Ülkeye Giden İstihbari Bilgi Talep ve Paylaşım Sayıları (2015-2019).....	113
Tablo 3.32.: Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi (2019).....	116
Tablo 3.33.: GZFT Analizi.....	116
Tablo 3.34.: MASAK FİNCEN ve TRACFIN Kurumlarının Karşılaştırma Tablosu.....	122

ŞEKİLLER

Sayfa

Şekil 1.1.: Aklama, Yolsuzluk ve Rüşvet İlişkisi	9
Şekil 1.2.: Kara Para Aklamanın Genel Döngüsü ve Aşamaları.....	10
Şekil 1.3.: Kara Para Aklama ve Vergi İlişkisi	25
Şekil 1.4.: Terörün Finansmanı ve Kara Para Aklama Suçunun Aşamaları	40
Şekil-3.5.: Kurumun Organizasyon Şeması	86
Şekil-3.6.: BMGK Kararları Kapsamında Malvarlığının Dondurulma Süreci	103
Şekil-3.7.: Yabancı Ülke Taleplerine İstinaden Alınan Malvarlığının Dondurulması Kararı Süreci	105

GRAFİKLER

Sayfa

Grafik 2.1.: El Koyma İstatistikleri.....	60
Grafik 2.2.: Şüpheli İşlem Bildirim Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı (2013-2017)	82
Grafik 3.3.: Personelin Öğrenim Durumu (2019)	90
Grafik 3.4.: Personelin Unvan Bazında Yüzde Dağılımı (2019)	91

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AML	Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi
ASALA	Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu
ATM	Eş zamansız Aktarım Modu
BASEL	Sermaye Yeterliliği Uzlaşısı
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BM	Birleşmiş Milletler
BMGK	Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
BSA	Banka Gizliliği Yasası
CAMLMAC	Kara Para Aklamayla Mücadele İzleme ve Analiz Merkezi
CFT	Terörizmin Finansmanı ile Mücadele
COVID-19	Yeni Koronavirüs Hastalığı
DEAŞ	El Devlet-ül İslamiye Fil Irak Wel Şam
DHKP-C	Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
FATF	Mali Eylem Görev Gücü
FETÖ/PDY	Feytullah Terör Örgütü
FINCEN	Mali Suçlarla Mücadele Kuruluşu
FIU	Mali İstihbarat Birimi
GZFT	Güçlü Yönler Zayıf Yönler Fırsatlar ve Tehditler
IMF	Uluslararası Para Fonu
ISO	Uluslararası Standartlar Organizasyonu

İŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti
JAKEM	At-Köpek Eğitimi ve Meslek Edindirme Kurs Merkezi Komutanlığı
JGK	Jandarma Genel Komutanlığı
KEP	Kayıtlı Elektronik Posta
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KOM	Kaçakçılık ve Organize Mali
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu
MLKP	Marksist Leninist Komünist Parti
MSMKK	Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PDF	Taşınabilir Belge Formatı
PKK	Kürdistan İşçi Partisi
SPK	Sermaye Piyasası Kurumu
SWOT	Güçlü Yönler Zayıf Yönler Fırsatlar ve Tehditler
ŞİB	Şüpheli İşlem Bildirimi
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TDK	Türk Dil Kurumu
TEM	Terörle Mücadele
TİKKO	Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TKP	Türkiye Komünist Partisi
TR	Türkiye
TRACFIN	Yasa Dışı Mali Hareketlere Karşı Eylem ve Bilgi İşlem Kuruluşu

TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu
VHKİ Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

GİRİŞ

1980 yılından itibaren dünya ekonomisinin küreselleşmesi, paranın serbestçe dövizle çevrilebilirliği ve bilişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler sonucunda uluslararası alanda yüksek miktartlı fonların dolaşımının artması, suçun ve organize suç örgütlerinin küreselleşmesinin ortaya çıkmasına sebep olarak organize suç örgütlerinin kara para ve kara para aklama faaliyetlerinin yoğunluğunu artırmıştır. Bu durum, ulusal ve uluslararası piyasaların olumsuz etkilenmesine, devletin otoritesinin zarara uğramasına ve toplumsal ve ekonomik yapının bozulmasına neden olmuştur.

Yasadışı yollardan gerçekleştirilen faaliyetler sonucu elde edilen her türlü para, mal vb. değerler olarak tanımlanan kara para, aynı zamanda uluslararası anlaşmalarda ve belgelerde suç geliri olarak ifade edilmektedir. Suç gelirlerinin insanlığın tarihi kadar eski olduğu bilinmektedir. Milattan önce 2000'li yıllarda ticari faaliyetler yürüten Asurlular döneminden kalan ticari yazışmalara göre, kazanç elde eden iş adamlarının devlete ödeyeceği vergiden kurtulmak amacıyla eksik, yanlış veya sahte beyanda bulunarak devleti yanılttıkları ortaya çıkmıştır. Ticari faaliyetten dahi olsa gayri resmi olarak elde edilen gelirler için tarihin eski zamanlarından günümüze dek aklama faaliyetlerinin olduğu göze çarpmaktadır.

Uluslararası alanda OECD bünyesinde kara para aklama ve terörün finansmanı ile etkin mücadele edilmesi amacıyla 1989 yılında Mali Eylem Görev Gücü (FATF) kurulmuştur. FATF, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele için küresel standartların belirlenmesi, ülkelerin kara para aklama ve terörün finansmanını önleme yeteneklerini değerlendirme konusundaki rolüyle bu suçlarla mücadelede küresel çabalarda merkezi bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda üye ülkelerin uymakla zorunlu olduğu birtakım tedbirler düzenlenmiştir. Bu tedbirlerden biri, 1990 yılında yayınlanan ve 2003 yılında yeniden düzenlenen 40 tavsiye kararıdır. Üye ülkelerin FATF tavsiyelerine uyum içerisinde hukuki bir çerçeve oluşturması gereklidir. FATF, üye ülkelerdeki periyodik olarak kara para aklama ve terörün finansmanı suçu ile ilgili önleme ve mücadele çalışmalarını değerlendirmekte ve denetlemektedir. Karşılıklı değerlendirme süreci olarak ifade edilen belli aşamalardan sonra FATF, düzenli izleme yapmakta ve iki yılda bir yapılan güncelleştirmeler ile ülke raporunda tespit edilen eksiklikleri takip etmektedir.

Kara para ve kara paranın aklanması, terör ve terörün finansmanı konusu detaylı bir şekilde tüm yönleriyle ele alınan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele noktasında Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı kuruluş olan Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun (MASAK) önemini tespiti amaçlanmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde, kara para ve kara para aklama kavramlarının tanımı, kara para aklamanın tarihsel gelişimi, unsurları, aklama suçunun faillerini kara para aklamaya iten nedenleri, üç aşamada gerçekleştirilen kara para aklamanın aşamaları, en çok kullanılan kara para aklama yöntemleri, ekonomik, sosyal ve politik maliyetleri bulunan kara para aklama ile mücadele nedenleri, terör ve terörün finansmanı kavramlarının tanımı, terörün finansmanının tarihsel gelişimi, terörün yasal ve yasal olmayan finans kaynakları yer almaktadır.

Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede ulusal ve uluslararası alanda oluşturulan kurumların ele alındığı ikinci bölümde, yapılan çalışmalar, alınan önleyici tedbirler ve mevzuat hükümlerine yer verilmiştir.

Son bölüm olan üçüncü bölümde ise Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun yayınlamış olduğu faaliyet raporları nezdinde elde edilen istatistiki veriler dikkate alınarak kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede kurumun çalışmaları değerlendirilmiş, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede FATF'a üye öne çıkan ülkeler ve çalışmalarına ilişkin örnekler verilmiş ve MASAK, FİNCEN ve TRACFIN birimlerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANINA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kara para aklama ve terörün finansmanına ilişkin kavramsal çerçeve başlığı altında; kara para aklamanın tarihsel gelişimi, unsurları, aşamaları ve en çok kullanılan aklama yöntemleri, terörün tarihsel gelişimi, terör örgütlerinin finans kaynakları ve kara para aklama ve terörün finansmanı arasındaki ilişki detaylı biçimde açıklanmıştır.

1.1. Kara Para Aklamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve

Dar anlamda kara para, bir veya birkaç farklı suçun işlenmesi sonucunda elde edilmiş her türlü maddi değer ve menfaatleri kapsamaktadır. Geniş anlamda kara para ise, mevzuatta yer alan her türlü suçun işlenmesi sonucunda sağlanan tüm maddi değer ve menfaatleri içermektedir (Karaduman, 2014, s.6).

1.1.1. Kara Para ve Kara Para Aklama Kavramları

Suçtan elde edilen gelirler olarak ifade edilen kara para teriminin kara olarak nitelendirilmesi buradan ileri gelmektedir. Suç işleyerek gelir elde edenler yasalara aykırı hareket ettiklerinin yani suç işlediklerinin bilincinde olduklarından, suçtan elde ettikleri gelirleri yasal olarak elde etmiş gibi gösterme çabasına girerler. Bu durum kara para aklama olarak ifade edilmektedir. (Pirçekli, 2019, s.7).

1.1.1.1. Kara Para Tanımı

Kara para kavramı bazen kara para aklama kavramı ile karıştırılmakta ve aklama kavramı kara para olarak adlandırılmaktadır. Kara para ekonomik, hukuki, ahlaki ve sosyal açıdan farklı türlerde tanımlanmaktadır (Pirçekli, 2019, s.8).

Sosyal açıdan, kazanılma şekli toplum tarafından uygun görülmeyen her türlü kazanç olarak değerlendirilen kara para, ahlaki anlamda toplumsal ahlaki kurallara aykırı olarak elde edilen her türlü kazanç olarak ifade edilmektedir. Bir ülkenin ekonomik faaliyetlerini düzenleyen kurallar ihlal edilerek kazanılan her türlü kazanç ekonomik açıdan kara para olarak tanımlanmaktadır. Hukuki açıdan kara para ise, bir

ülke mevzuatında karşılığı belirlenmiş fiillerin gerçekleştirilmesinden elde edilen her türlü kazanç olarak ifade edilmektedir (Öztürk, 2004, s.18).

Her ülkede aynı şekilde ifade edilmeyen kara para kavramı ülkeden ülkeye hatta önemli ekonomik kuruluşlar tarafından farklı şekillerde açıklanmıştır. Bazı ülkeler sadece uyuşturucu ticaretini kapsama almışken, bazı ülkeler tüm yasadışı faaliyetleri bu kapsamda değerlendirmiştir. Ülkemizde alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren konusu bir suç teşkil eden faaliyetlerden elde edilen gelirler kara para olarak kabul edilmiştir (Karaduman, 2013, s.6).

19 Kasım 1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'a göre kara para, mevzuatta düzenlenen eylemlerin işlenmesi sonucunda sağlanan tüm kıymetli varlıkları ifade etmekteydi. Küreselleşme, suç işleme yöntemlerinin ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte ekonomik suçların artışa geçmesi, yeni bir düzenleme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda 18 Ekim 2006 tarihinde 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Kanunda "suç geliri" kavramı kullanılarak kara para kavramı lağvedilmiştir. 5549 sayılı Kanunu'nda kara para, Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesine paralel bir şekilde düzenlenerek "*suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri*" olarak ifade edilmiştir (MASAK, 2019a).

1.1.1.2. Kara Para Aklama Tanımı

FAFT'a (Mali Eylem Görev Gücü) göre dar anlamda kara para aklama, suçluların suçtan elde ettikleri gelirlerin yasadışı özelliğini gizlemek için kullandıkları işlemidir. Geniş anlamda kara para aklama ise, işlenen suçun sonucunda elde edilen gelirlere yasal görünüm kazandırmak ve suçlunun suçlarını gizleyebilmek amacıyla, gelirin kaynağını, niteliğini, yerini, hareketini, durumunu ve sahibini saklama ve olduğundan farklı göstermektir (Doğan ve Er, 2016, s.116).

Bazı kuruluşlar aklama fiillerini ayrıntılı olarak belirtmiştir. Bu kuruluşlardan biri olan Birleşmiş Milletler, bünyesinde hazırlamış olduğu Türkiye'nin de taraf olduğu Sınır Aşan Organize Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde aklama fiilleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Sözleşmenin altıncı maddesinde (MASAK, 2019a);

- Elde edilen suç gelirinin kullanımını, yerini, gerçek özelliğini gizlemek ya da olduğundan farklı göstermek,

- Elde edilen suç gelirinin yasadışı kaynağını gizlemek,
- Malvarlığının tesliminin yapıldığı esnada bu malvarlığının suç geliri olduğunu bildiği halde, kullanmak, bulundurmak ve iktisap etmek, aklama fiilleri olarak belirtilmiştir.

Ülkemizde Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde, terörün finansmanı ve kara paranın aklanması ile mücadelede faaliyet gösteren MASAK'ın (Mali Suçları Araştırma Kurulu) resmi internet sitesinde, “öncül suç” ve “suç geliri” kavramlarının birlikte değerlendirilmesi kara para aklama sürecinin anlaşılabilirliği açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Şöyle ki aklamadan bahsedebilmek için öncül suçun yani alt sınırı 6 ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçun işlenmesi gerekmektedir. İşlenen bu suçun sonucunda ekonomik bir kazanç elde edilmesi yani suç gelirinin olması gerekmektedir. Daha sonra kara paranın serbestçe kullanılabilmesi ya da yasadışı nitelikten çıkarılıp bunlara yasal görünüm verilebilmesi için, aklayıcılar tarafından kara para aklama yöntemleri ile aklamaya yönelik fiillerin gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir (MASAK, 2019a). Örneğin; uyuşturucu ticareti, insan kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, hırsızlık gibi suçların gerçekleştirilerek elde edilen kazancın aklanması yani yasal yollarla elde edilmiş izleniminin verilmesi maksadıyla bankacılık ve sigortacılık gibi işlemlerinin gerçekleştirilmesi kara para aklama suçunu oluşturur.

Aykın'ın çalışmasında belirtilen öncül suçlar aşağıda sıralanmıştır (Aykın, 2017a, s.7);

- Organize suç örgütüne üyelik
- Terörle ilgili suçlar
- Cinsel istismar
- Uyuşturucu ve psikotropik madde ticareti
- İllegal silah ticareti
- Rüşvet ve yolsuzluk
- Şantaj ve haraç
- Dolandırıcılık ve kalpazanlık
- Sahtecilik, kaçakçılık ve korsanlık
- Çevre suçu
- Çalıntı malların ticareti

- Ağır yaralama ve öldürme

1.1.2. Kara Paranın Tarihsel Gelişimi

Yasadışı yollardan gerçekleştirilen faaliyetler sonucu elde edilen her türlü para, mal vb. değerler olarak tanımlanan kara para, aynı zamanda uluslararası anlaşmalarda ve belgelerde suç geliri olarak ifade edilmektedir. Kara paranın, tarih boyunca insanlığın tarihi kadar eski olduğu bilinmektedir. Bazı bilim adamları, milattan önce 2000’li yıllarda ticari faaliyetler yürüten Asurlular döneminden kalan ticari yazışmaları çözmüşlerdir. Buna göre, kazanç elde eden iş adamlarının devlete ödeyeceği vergiden kurtulmak amacıyla eksik, yanlış ya da sahte beyanda bulunarak devleti yanılttıkları ortaya çıkmıştır. Görüldüğü gibi ticari faaliyetten elde edilen gelirlerin tarihin eski zamanlarından günümüze dek aklanmaya başladığı görülmektedir. Nitekim suçun arkasında yatan nedenlerden biri de insanları motive edici özelliğe sahip olan para olgusudur. Kara para aklama konusunun uluslararası alanda gündeme 20. yy başlarında organize suç örgütü mafya gruplarının ortaya çıkmasıyla girmiş olduğu bilinmektedir (Çelik, Koçağra, Güler, 2000, s.5).

İtalyan kökenli mafya lideri Alphonse Capone’nin 1920’li yıllarda gayri resmi yollardan gelir elde ettiği bilinmektedir. Bilinen adıyla Al Capone yasadışı yollardan (kumar, fuhuş, haraç gibi) elde ettiği gelirleri gizlemek amacıyla çamaşırhaneler zinciri kurmuştur. Yasa dışı yollardan elde ettiği gelirleri muhasebe standartlarına aykırı çeşitli bir takım işlemlerle buralardan elde etmiş gibi göstermiştir. Ancak, sayısız gayri resmi faaliyette bulunduğu ve gelir elde ettiği bilinmesine rağmen yeterli delil bulunamadığından sadece vergi kaçakçılığı suçundan 1931 yılında hapis cezası verilmiştir. (Saydam, 2009, s.18).

Geçmişten günümüze olan süreçte modern anlamda kara para aklamanın en büyük kaynağının uyuşturucu madde kaçakçılığı olduğu, diğer önemli kara para kaynaklarının ise silah ve patlayıcı madde kaçakçılığı, sahte fatura kullanımı, tarihi eser kaçakçılığı olduğu ve kara paranın her türlü ağır suçlardan elde edilen kazanç olduğu şeklinde birçok ülkede ele alındığı bilinmektedir. Esrar, eroin veya kokain gibi uyuşturucu madde kaçakçılığı faaliyetlerinden 1997 yılında yakalanan maddelerin değeri beş yüz milyon Alman markı civarında olduğu hesaplanmıştır (Ergül, 2002).

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ve buna paralel olarak kara para aklama faaliyetleri 1960’lı yıllarda uluslararası bir boyut kazanmış, ülkemizin bu kavramla

tanışması aynı yıllara tekabül etmiştir. Kara para aklama konusu ile ilgili uluslararası düzeyde ciddi anlamda tehdit olarak görülmesi 1980’li yıllarda uluslararası uyuşturucu ticaretinin patlamasıyla ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak ilk adımlar şu şekildedir: 19 Aralık 1988 yılında Viyana Konvansiyonu oluşturulmuş, “Uyuşturucu Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi” imzalanmıştır. Türkiye ise 22 Kasım 1995 yılında bu sözleşmeye taraf olan ülkeler arasına dahil olmuştur. Daha sonra 8 Kasım 1990 tarihinde Strazburg Konvansiyonu kurulmuş ve “Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zapt edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi” imzalanarak somut adımlar atılmıştır. Türkiye bu sözleşmeyi 27 Eylül 2001 tarihinde imzalamış, 16 Haziran 2004 tarihinde ise 5191 sayılı Kanun ile onaylanmasını uygun bulmuştur (Aydınşakir, 2008, s.6).

Ülkemizin kara para ile tanışması 1960’lı yılların ortasında Türkiye’den Avrupa’ya göç eden bir grup insanın, kısa yoldan kolay gelir elde etmek amacıyla yasal olmayan faaliyetlere yönelmesiyle başlamıştır (Çelik, 2011, s.4).

Hukuk sistemimize kara paranın aklanması suçu ayrı bir suç olarak ilk defa 19 Kasım 1996 tarihinde 4208 sayılı “Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile yürürlüğe girmiştir. Yeni bir düzenleme ihtiyacı gereği uluslararası standartlara uygun olarak 18 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile kara para aklama suçu yeniden düzenlenmiştir (MASAK, 2019b).

1.1.3. Kara Para Aklamanın Unsurları

Kara para aklama olgusundan bahsedebilmek için bazı unsurların mevcut olması gereklidir. Kara para aklamanın unsurları şunlardır (MASAK-TBB, 2003, s.8):

- Ekonomik kazanç elde etmek gibi konularda bir suçun işlenmiş olması gereklidir.
- Elde edilen bu ekonomik kazancın yasadışı özelliğinden çıkarılarak yasal görünümüne kavuşması için belirli fiillerin gerçekleştirilmesi gereklidir. Bunlardan bazıları kara paranın nakledilmesi, transfer edilmesi, sınır ötesine gönderilmesi, sınır ötesi işlemde kullanılması, yatırım yapılması ve paranın şeklinin değiştirilmesidir.

Şahinler’in çalışmasında kara para aklamanın unsurlarına şu şekilde yer verilmiştir: Kara para aklayıcıların varlığı, kaynağını oluşturan fiilin mevzuatta yazılı

suç olması, aklayıcının olağan geliri ile faaliyet sonucu elde ettiği gelir arasında ciddi bir farkın bulunması ve yasadışı faaliyet sonucu herhangi bir ekonomik niteliği olan kazanımın elde edilmiş olması gereklidir (Şahinler, 2006, s.79).

Tablo 1.1’de kara para aklamanın maddi unsurlarından biri olan kara paranın kaynağını oluşturan fiillere yer verilmiştir.

Tablo 1.1.: 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunda Kara Para Aklama Sayılan Fiiller

2. maddenin (a) bendinde belirtilen eylemlerin işlenmesi suretiyle	aklama suçunun faillerinin elde etmiş olduğu kara paranın	meşru olması amacıyla değerlendirmesi,
	elde edilen kara paranın başka kişiler tarafından	iktisap edilmesi,
		elinde bulundurulması,
	elde edilen kara paranın başka kişiler veya direk elde eden kişiler tarafından elde eden kişiler veya başka kişiler tarafından,	kaynağının veya özelliğinin ve malvarlığı sahibinin değiştirilmesiyle gizlenmeye çalışılması,
		sınır dışına çıkarılması,
		sınır dışına çıkarılan malvarlığı gizlenerek yapılması,
	kara para suçunu işleyen faillerin kaçmasını sağlamak niyetiyle başkalarının elde edilen kara paranın,	yeri ve kaynağını değiştirme faaliyetinde bulunulması,
		aklanması için transfer edilmesi,
		bazı eylemlerle ortaya çıkarılmasının engellenmesi,

Kaynak: (MASAK-TBB, 2003, s.10).

1.1.4. Kara Para Aklamanın Nedenleri

Aklayıcıları, failleri veya suçluları kara para aklamaya iten ekonomik, mali ve kriminal birçok neden bulunmaktadır. Kara para aklamanın temel nedenlerinden biri yasal olmayan gelirleri ekonomik düzen içinde kullanabilmektir (Çiftçi, 2018, s.6). Ekonomik amaçlı kara para aklamanın en önemli nedenleri failin gelir elde etme isteğinin olması, elde ettiği geliri yatırımlara dönüştürmesi veya yeni suçları işlemek için kaynak oluşturmaktır.

Kara para aklama suçu, yolsuzluk ve rüşvetle sıkı bağları bulunan bir suçtur. Kara para aklama rüşveti beslerken, rüşvet de kara para aklamayı korumaktadır. İç içe geçmiş bulunan bu mali sarmal, giderek artan bir şekilde ekonomide kriminalizasyona neden olmaktadır, Şekil 1.1.'de kara para aklama, yolsuzluk ve rüşvet ilişkisi gösterilmiştir (Çakır, 2010, s.69).

```
graph TD; A[AKLAMA] --> B[Yolsuzluk Rüşvet]; A --> C[Yasadışı Faaliyetler]; A --> D[Kara Para]; C --> D; A --> E([Yasal Yatırımlar]);
```

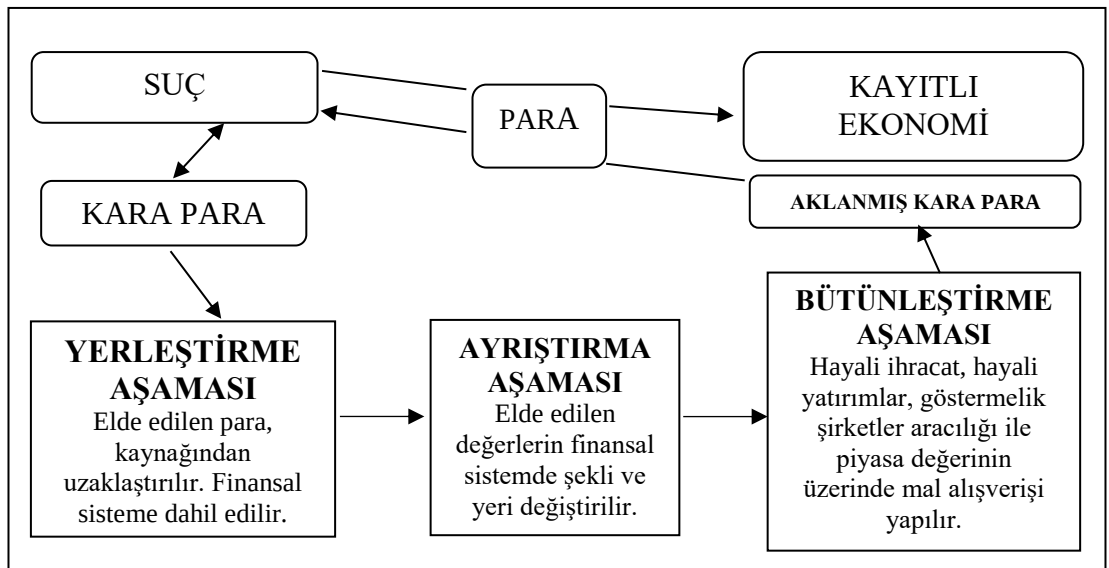
Kara para aklamanın nedenleri özetle; aklama suçunun faillerinin kendilerini adli soruşturmalardan korumak, yasadışı elde ettikleri gelirlere el konulmasının önüne geçilmesini sağlamak, ciddi gelirler elde etmek, gelirin değerini korumak, yetkili mercilerin dikkatini çekmemek ve yetkili mercilere gelirin yasal olarak kazanıldığını açıklayabilmektir (Güner, 2003, s.199).

Esas itibariyle kara para aklama bir süreçtir. Aklayıcılar genelde üç aşamalı bir süreçten geçirerek kara parayı aklamaktadırlar. Kirli çamaşırın makinede yıkanmasına

benzetilerek açıklanmaya çalışılan kara paranın aşamalarından yerleştirme aşamasında çamaşır, makineye atılmaktadır. İkinci aşama olan ayırıştırma aşamasında çamaşır, makinede yıkanmakta ve son aşama olan bütünleştirme aşamasında ise çamaşır temizlenmiş şekilde makineden çıkarılmaktadır. Bazen üç aşama birden gerçekleşebileceği gibi bazen de çok aşamalı karmaşık bir süreç olabilmektedir. Dolayısıyla üç aşamanın her aklamaya işleminde kullanılması gibi bir gerekliliği yoktur. (MASAK, 2019c). Bu aşamaların artışı veya azalışı ülkenin ekonomik ve finansal sistemi, aklama suçu ile mücadelenin boyutu, derinliği ve unsurlarına bağlı değişebilmektedir. Şöyle ki bir ülkede veya uluslararası boyutta aklama suçuyla ne kadar mücadele edilirse aklayıcıların kara parayı aklamak için daha fazla aşamaya ihtiyaç duymasına neden olmaktadır (Aykın, 2017a, s.9).

FATF’a göre ilk aşama olarak adlandırılan yerleştirme aşamasında nakit para ekonomik sisteme doğrudan bir banka hesabına yatırılarak veya çek, havale gibi parasal araçlar satın alınarak dahil edilmektedir. Ayırıştırma aşaması olan ikinci aşamada paranın kaynağının gizlenmesi, gelirlerin kaynaklarından uzaklaştırılması gibi işlemler yapılmaktadır. Yapılan para transferinin mal veya hizmet ödemeleri yapılmıyormuş gibi gösterilerek gizlenebileceği gibi fonlarla yatırım araçlarının alım satımı şeklinde kara para gizlenebilir. Üçüncü ve son aşama olan bütünleştirme aşamasında ise aklanan kara para, gayrimenkul, lüks varlık gibi değerli eşyalar satın alınarak ortaya çıkarılmaktadır (FATF, 2021a). Şekil 1.2.’de kara para aklamanın genel döngüsü ve aşamaları yer almaktadır.

Şekil 1.2.: Kara Para Aklamanın Genel Döngüsü ve Aşamaları

Kaynak: (Aykın, 2017a, s.10).

1.1.5.1. Yerleştirme (Placement) Aşaması

İlk aşama olarak değerlendirilen yerleştirme aşaması, aklama suçundan elde edilen ve nakit formda bulunan ekonomik değerlerin, nakit olmaktan çıkarılıp ekonomik sisteme dâhil edildiği aşamadır. Kara para aklama suçuyla mücadelede bu aşama önemlidir. Çünkü yasadışı elde edilen gelir ile kaynağı arasındaki ilişki devam ettiğinden aklamayla mücadele eden kişi ve kuruluşlar tarafından bu aşamada daha kolay önlem alınabilmekte ve yasadışı elde edilen malvarlığı değerlerine kolaylıkla el konulabilmektedir (Karaduman, 2013, s.12).

Birden çok aşama olmadan da kara para aklama işlemi gerçekleşebilir. Şöyle ki eğer suçtan elde edilen gelir nakit formda değilse yerleştirme aşamasına ihtiyaç duyulmayacaktır. Yani kara para suçundan elde edilen gelir bir gayrimenkul, hisse senedi veya aynı bir mal olabilir. Bu durumda elde edilen gelir, yerleştirme aşamasına başvurulmadan ayrıştırma veya bütünleştirme aşamasından geçerek aklanmaya tabi tutulacaktır (Kaya, 2014, s.12).

Yerleştirme aşamasında nakit paranın nasıl kullanıldığı aşağıda açıklanmıştır (Karaduman, 2013, s.13):

- Ülke içindeki farklı bankalarda farklı hesaplar açılır ve nakit para küçük paylara bölünerek buralara yatırılabilir veya herhangi bir (kumarhane geliri, ihracat geliri, turizm geliri vs.) neden gösterilerek yani sorulduğunda açıklanmasını mümkün kılacak bir nedenle elde edilen kara para banka hesaplarına nakit olarak yatırılabilir.
- Denetimin daha az yapıldığı ülkelerde, para fiziki olarak ülke dışına çıkarılarak bankaya yatırılabilir.
- Taşınır mal (hisse senedi tahvil vb.), taşınmaz mal (ev, arsa vb.), sanat eseri, lüks araba vb. mal ve hizmet alımında kullanılarak dönüşüm sağlanabilir.

Yerleştirme aşamasının sonunda kara para artık nakit formdan çıkarılmış veya dönüştürülmüş olacaktır. Bu nedenle aklayıcıların kara paraya yasal görünüm kazandırmada en çok zorlandığı ve aklama ile mücadelede görevli birimler için araştırma ve inceleme sırasında paranın fiziki olarak tespiti ve faillerin yakalanmasının en kolay olduğu bu aşamada suçla mücadelede görevli birimlerin hassasiyet

göstermesi gerekmektedir. Çünkü diğer aşamalarda kara para aklamanın önüne geçmek ve suçu ortaya çıkarmak daha zor olacaktır (MASAK, 2019c).

1.1.5.2. Ayırıştırma (Layering) Aşaması

Ayırıştırma aşaması; yerleştirme aşamasında suçtan elde edilen gelir finansal sisteme dahil edilmesiyle nakit özelliğinden çıkarıldıktan sonra, suçla mücadele eden birimlerce suçun ortaya çıkarılmasını engellemek için aklayıcıların elde ettikleri geliri karmaşık finans işlemlerine sokarak kaynağından uzaklaştırdığı aşamadır (Çelik, vd., 2000, s.78).

Selçuk'un çalışmasında ayırma tekniği "katmanlama" olarak adlandırılmıştır. Küçük paylara ayrılan kara para ülkeden ülkeye, bankadan bankaya aktarılmaya başlanır. Şüphe çekilmemesi için para bir müddet bu hesaplarda bekletilir ve bu süreç içinde bazen diğer parçalarla birleşerek katlanmaya devam eder. Bundan dolayı bu aşama katmanlama olarak ifade edilir. Ayırıştırma aşaması ile çok sayıda hesap üzerine dağılan paralar, daha sonra bunları yönlendiren örgütlerin istediği belirli bir merkezde toplanır (Selçuk, 2006, s.35).

Bu aşamada, denizaşırı havaleler ve off-shore diğer adıyla kıyı bankacılığı çok fazla kullanılmaktadır (Kaya, 2014: 11). Kıyı bankacılığında vergileme düşük yapılmakta, müdahale ve denetim mümkün olduğunca asgari seviyede kalmaktadır. Bu durum aklayıcıları bu merkezleri kullanmada avantajlı duruma getirmekte ve kıyı bankacılığı kullanımını teşvik etmektedir.

Ayırıştırma aşaması bazen ilk aşama olan yerleştirme aşamasıyla eş zamanlı olarak yapılabilmektedir. Örneğin, aklayıcılar ile finansal kuruluştaki çalışan kişiler arasında yapılan işbirliğiyle para hem yerleştirilebilir hem de transfer yapılabilir (MASAK, 2019c).

Bu aşama sonunda kara para bir dizi işlemlere tabi tutularak yasa dışı kaynağından uzaklaştırıldığı ve bağlantısı koparıldığı için kara para aklamayla mücadele eden birimlerce kara parayı takip etmek, saptamak, suçu ortaya çıkarmak ve failleri yakalamak zorlaşmaktadır (Öztürk, 2004, s.25)

1.1.5.3. Bütünleştirme Aşaması

MASAK, bütünleştirme aşamasını paranın yuvaya dönmesi olarak nitelendirmektedir. Ayırıştırma aşamasında gelirin yasadışı kaynağı ile bağlantısı

kesilmiştir. Üçüncü aşama olan bu aşamada ise daha önce iki aşama geçirmiş bulunan ve sorulduğunda yasal bir açıklama yapılabilir hale gelen suç geliri yasal bir şekilde ülkenin ekonomik sistemine dahil edilerek aklanmış olmaktadır (MASAK, 2019c).

Aklayıcıların suçtan elde ettiği gelir, kara para yerleştirme ve ayırıştırma aşamasında yasal görünüme henüz kavuşmamıştır. Yani aklayıcıların elde ettiği bu gelirin yasal olarak görünüm kazanabilmesi için bütünleştirme aşamasına ihtiyacı vardır. Para, son aşama olan bütünleştirme aşamasında yatırım, tüketim veya başka bir şekilde ekonomik sistemde değerlendirilebilir durumdadır (Öztürk, 2004, s.26). Paranın artık diğer aşamalardaki gibi dolaşmasına veya şekil değiştirmesine gerek yoktur.

Aklayıcılar, ticari gelir gibi tasarruf ettiği kara para ile tahvil, hisse senedi ve bono gibi menkul değerler, arazi, ev, maden gibi gayrimenkuller alabilir, geliri teminat olarak göstererek bankalardan veya finans kuruluşlarından kredi çekebilirler. Kazancından borç verebilir veya alabilirler. Yani bu aşamada kara para finansal sistem ile bütünleşmekte ve yasal bir kaynak halini almaktadır (Toraman, Abdioğlu, İşgüden, 2009, s.24).

Bu aşamada ekonomiye tamamen entegre olan yasadışı fonların yasal olarak elde edilmiş kazançtan hiçbir farkı yoktur yani farklı bir görünüme sahip değildir. Çok sayıda varlığın, hesabın ve işlemin olduğu ve her ilerleyen aşamada para kaynağından daha da uzaklaştırıldığı bir ortamda paranın kara olduğunu ortaya çıkarmak kolay değildir (Mavral, 2001, s.61).

FATF'in entegrasyon aşaması olarak adlandırdığı bütünleştirme aşamasında kara para, sınırlı yatırım fırsatı sunan kararsız ve zayıf ekonomiye sahip bir ülkede üretildiğinde, aklayıcılar aklamış olduğu kara parayı başka yerlerde yatırım olarak değerlendirmeyi seçebilirler (FATF, 2021a).

1.1.6. Kara Para Aklama Yöntemleri

Sınırsız sayıda kara para aklama yöntemi bulunduğundan yöntem sayısını vermek mümkün değildir. Aklayıcıların aklamada geleneksel yöntemler kullanmasıyla birlikte her geçen gün yeni teknikler de ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle yöntemler geleneksel ve modern yöntemler olarak sınıflandırılabilir. Ayrıca aklama yöntemleri, fon akımını kolaylaştıran finansal sistemlerde kullanılan nakit ve nakit benzeri

değerler, hisse senedi ve tahvil alacakları, kredi araçları vb. araçların çeşitliliğine bağlı olarak ülkeden ülkeye değişmektedir (Çelik, vd., 2000,s.73,74).

Aklamanın maliyeti, aklama faaliyetinin gizlilik derecesi, aklanacak tutar, göze alınan mali risk derecesi ve aklama sonucunda alınacak ceza, aklayıcının hangi aklama yöntemini tercih edeceğini belirleyen kriterlerdir (Pirçekli, 2019, s.26).

Kara para aklama suçunun sınır aşan ve organize bir suç haline gelmesi, bilişim alanında yaşanan gelişmeler, ATM ve internet bankacılığı gibi yüz yüze yapılmayan işlemlerin varlığı, fonların hızlı bir şekilde transfer edilmesini sağlayan eft, havale gibi sistemler kısacası teknolojiye yaşanan gelişmelerin finansal sistemlerde kullanılması aklama suçunun tespit edilmesini zorlaştırmaktadır (Erdem, 2018, s.13).

Sınırsız sayıda bulunan kara para aklama yöntemleri, aynı aklama faaliyeti içinde kullanılabilir. En çok kullanılan kara para aklama yöntemleri aşağıda sıralanmıştır (MASAK, 2019d):

- Oto finans borç yöntemi (loan-back),
- Vergi cennetleri (off-shore),
- Şirinler (smurfing) yöntemi,
- Nakit para kullanılan iş yerlerinin kullanılması (göstermelik şirketler),
- Fonların fiziki olarak ülke dışına çıkarılması,
- Döviz büroları,
- İnternet bankacılığı ve elektronik para,
- Parçalama (structuring) yöntemi,
- Gazino ve kumarhaneler,
- Hawala transfer sistemi gibi alternatif havale sistemleri,
- Sahte fatura (hayali ihracat),
- Göstermelik şirketler.

1.1.6.1. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması

Fonların fiziken ülke dışına kaçırılması yönteminde nakit para, banka gizliliğinin olduğu, finans sisteminin üzerinde yeterince denetimin olmadığı ve işbirliği yapılan birimlerin var olduğu ülkelere, kara, deniz, hava yolu gibi ulaşım araçları kullanılarak kuryeler aracılığıyla taşınmakta ve o ülkenin mali sistemine dahil edilmektedir (Mavral, 2001, s.62). Bu nedenle gerek ulusal gerekse uluslararası alanda

kara para aklama ile mücadele konusunda güçlü bir sistem ve denetim mekanizmasının kurulması, bu suçlarla mücadelenin etkinliği açısından son derece önemlidir.

1.1.6.2. Şirinler (Smurfing) Yöntemi

Şirinler yöntemi terimi, Amerikan yetkilileri tarafından Florida’da yürütülen bir soruşturmadan ileri gelmektedir. Soruşturmacılar, genellikle suç şebekelerinin bu metodu kullanarak aynı bankanın birden çok şubesine ya da çok sayıda farklı bankaya para yatırdıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu işi yapanlara Florida’lı yatırımcılar “Şirin” adını takmıştır (Mavral, 2001, s.62).

Düzenlemelerin yapıldığı ülkelerde belirli tutarlar üzerindeki nakit formdaki işlemlerin yükümlüler tarafından yetkilendirilmiş otoriteye bildirilmesi veya raporlanması zorunludur. Bu durum ülkeden ülkeye farklılık gösterebildiği gibi ABD için bu limit 10 bin dolardır (MASAK, 2019d). Ülkemizde nakit işlem bildirim uygulaması ile ilgili detaylar 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun’un 6. maddesinde belirtilmektedir. Devamlı bilgi verme başlığı altında düzenlenen bu maddede, Bakanlığın belirlemiş olduğu meblağın üzerinde yükümlülerce yapılan işlemlerin MASAK’a bildirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Adı geçen Kanun’un 6. maddesinin 2. fıkrasında ise yine Bakanlık tarafından devamlı bilgi verme kapsamı dışında tutulan yükümlülerin ve bunlara ilişkin usul ve esasların, devamlı bilgi verme yükümlülüğünü kapsayan yükümlülerle ilgili bilgilerin ve işlem türlerinin ne zaman ve ne şekilde verileceği belirlenir hükmü yer almaktadır (MASAK, 2021o). Ancak Aykın’ın çalışmasında Maliye Bakanlığınca Mart 2017’e kadar; devamlı bilgi verme yükümlülüğünü kapsayan yükümlüler ve diğer usul ve esaslar konusunda bir düzenleme belirlenmediğinden adı geçen Kanun’un 6. maddesinde belirtilen hususların uygulanabilirliği açısından zayıf kaldığından bahsedilmiştir (Aykın, 2017b, s.6).

Kara para aklama suçunu işleyenler bildirim yükümlülüğünden kurtulmak maksadıyla elindeki paraları nakit işlem bildirim için belirlenen limitin altındaki tutarlara bölerek bu paralar birden çok banka hesabına birden çok kişi tarafından yatırılır. Böylece toplam yapılan işlemler nakit bildirim yükümlülüğüne girmesine rağmen uygulanan şirinler yöntemi sayesinde nakit işlem bildiriminden kurtulunur. Yerleştirme aşamasına ilişkin bu yöntemle para yasal sisteme girmiş olur. Ancak bu durum sadece nakit işlem bildiriminden kurtulmayı sağlar. Çünkü şüpheli bir durumun

söz konusu olduğu durumlarda şüpheli işlem bildirimi her zaman yapılabileceğinden yetkililerin inceleme, analiz ve denetimine konu olabilir (MASAK, 2019d).

1.1.6.3. Parçalama (Structuring) Yöntemi

Parçalama yöntemi ile şirinler yöntemindeki amaç, aklayıcıların nakit işlem bildiriminden kurtulmasıdır. Bu yönüyle bu yöntemler birbirine çok benzetilmekte ise de (Erdem, 2018, s.15), parçalama yöntemini şirinler yönteminden ayıran özellik, parçalama yönteminde kara para aklama sürecinin zaman alan bir süreç olması ve az sayıda insanla gerçekleşmesinin söz konusu olmasıdır (Arıcan, 2010, s.142).

Parçalama yönteminde örneğin, 24 milyon dolarlık bir tutar, 40 binden fazla işlem yapılmak suretiyle 600'er dolarlık işlem, Ekvator'a transfer edilerek aklama süreci gerçekleşir. Bu yöntemde insan sayısı yerine işlem sayısının artmış olduğu görülmektedir. Çünkü küçük paylara bölünen aklayıcının elindeki fonu bankaya yatıracak çok sayıda insan bulunamayabilir (Karaduman 2013, s.19).

1.1.6.4. Vergi Cennetleri ve Kıyı Bankacılığı

Kıyı bankaları, diğer bankalar gibi güvene dayalı işlemler yapmakta, mevduat toplamakta ve kredi vermektedir. Diğer bankalardan farkı kambiyo sınırlamalarına tabi olmaması, gelir ve kurumlar vergisi gibi dolaysız vergi alınmaması veya çok az alınmasıdır. Genellikle diğer bankaların tabi olduğu yasalardan, kontrollerden ve sınırlamalardan muaftır (Şahinler, 2006, s.103).

Vergi cennetleri kavramı genel olarak, vergi oranlarının ya hiç uygulanmadığı ya da çok düşük oranlarda uygulandığı ülkeler olarak tanımlanmaktadır. Bu tip yerler, mükellefin en az denetime tabi tutulduğu yerler olduğu için paravan şirketler ve kıyı bankacılığı aracılığı ile kayıt dışı elde edilen gelirlerin yasal ekonomiye aktarılmasını sağlayan adacıklardır (Aktan ve Vural, 2004, s.10).

Vergi cenneti olarak kabul edilen ülkeler, müşteri çekmek için birtakım imkânlar sunmaktadır. Bunlar; vergi oranlarının sıfır ya da sıfıra yakın olması, müşteri gizliliğinin bulunması, sermaye hareketlerinin serbest olması, ulaşım, konaklama ve telekomünikasyon gibi gerekli altyapının varlığı, politik risklerin azlığı ve gelişmiş ülkelere yakınlıktır. Vergi cennetleri; yüksek gelirli ülkelere ve coğrafi konum itibarıyla gelişmiş ülkelere yakınlık gibi nedenlerle nakit akışına elverişli olmasından ötürü kara paranın aklanması için uygun bir ortama sahiptir (MASAK, 2019d). Bu

nedenle uluslararası alanda kara paranın aklanmasının önlenmesi için vergi cenneti ülkelerin diğer ülkelerle bilgi paylaşımı konusunda işbirliğinin sağlanması önemlidir. Ayrıca vergi cenneti ülkelerin şeffaf yapıda olmasına yönelik uluslararası alanda düzenlemelerin yürütülmesi gereklidir.

Vergi cennetleri özellikle kıyı bankacılığı veya paravan şirketler aracılığıyla kara para aklamanın en kolay olduğu yerlerden biridir. Bankalar, failler tarafından veya bunların işbirliği yaptığı kişiler tarafından kurulmaktadır. Bu ülkelerde sıkı bir sır saklama yükümlülüğü bulunmakta ve bilgi verilirse bilgi verenler hakkında ağır cezalar verilebildiğinden bu şirketlerin gerçek sahipleri bilinmemekte ve bu yapıları kuranlar hakkında bilgi sağlanamamaktadır (MASAK, 2019d).

Aklayıcılar, vergi cennetleri ve kıyı bankacılığı gibi denetimlerin az olduğu ülkelerde, kendileriyle ilgili olan araştırma ve soruşturmaların sonuçsuz kalmasını sağladığı için bu bölgelerde kara para aklama faaliyetini gerçekleştirebilmektedir. (Çiftçi, 2018, s.17).

1.1.6.5. Paravan (Hayali) Şirketler

Paravan veya hayali şirketler, genellikle sınır-ötesi merkezlerde kurulan ve adı üstünde herhangi bir imalat veya ticari faaliyette bulunmayan şirketlerdir. Bu şirketler göstermelik şirketlerle karıştırılmaktadır. Ancak yasal bir faaliyeti ve bir işyeri mevcut olan göstermelik şirketler bu yönüyle paravan şirketlerden ayrılmaktadır. Çünkü paravan şirketler sadece kâğıt üzerinde vardır. Bu tür şirketlerin kurulmasındaki amaç, kara para aklama aşamalarından ikinci aşama olan ayırıştırma aşamasında bu şirketler üzerinden fon transferlerinin gerçekleştirilmesi suretiyle araştırma anında izin sürülmesini zorlaştırmaktır (Mavral, 2001, s.69).

Kara para aklamada paravan şirketler yöntemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Paravan şirketlerin yoğun bir şekilde kullanılmasıyla kara para birçok işlemde geçirilmekte bu sayede aklamaya uygun bir zemin oluşturulmaktadır (Çiftçi, 2018, s.17).

Birden fazla kurulan paravan şirketler arasında yapılan transferler sonucu (Çelik, vd.,2000, s.90);

- Paravan şirket, aşırı kar elde etmiş gibi gösterilir ve elde edilen bu aşırı karın vergisi ödenerek yasallaştırılmış olarak yerine kara para konulabilir.

- Gayrimenkul veya değerli kâğıt ya da kar oranı yüksek veya düşük birçok şirket satın alınabilir. Sonucunda değerlendirilmiş gibi gözükten bu yatırımların vergisi ödenerek yasallaşmış ve kara para aklanmış olur.

1.1.6.6. Oto-Finans Borç Yöntemi (Loan-back)

MASAK, oto-finans borç yöntemini off-shore merkezlerinde yani kıyı ötesi finans merkezlerinde faaliyet gösteren A-B-C bankaları üzerinden örneklerle açıklamıştır. Buna göre kara para aklayıcısı, bir off-shore merkezinde faaliyet gösteren A bankasına suçtan elde ettiği geliri yatırır. Bu para daha sonra başka bir ülkedeki B bankasına da aktarılabilir. Aklayıcı A veya B ülkesindeki parasını teminat göstererek kendi ülkesindeki C bankasına kredi talebiyle başvurur. C bankası talebi onaylar ve kredi aklayıcıya verilir. Aklayıcı almış olduğu bu krediyi menkul ve gayrimenkul alımı gibi herhangi bir yatırımda legal olarak değerlendirir. Aklayıcı, C bankasından almış olduğu krediyi geri ödemeyince C bankası aklayıcının kara parasının bulunduğu A veya B bankasındaki paraya el koyar ve kara para, aklayıcının kendi memleketine dönmüş olur. Böylece kara para off-shore merkezlerindeki finans kuruluşları aracılığıyla kredi olarak aklayıcıya geri dönmektedir (MASAK, 2019d).

1990'lı yıllarda oto-finans borç yöntemi ile çok yoğun bir şekilde kara para aklama faaliyetleri yaşanmıştır. Suçtan elde edilen gelirler hukuk kurallarının katı olmadığı yerlerde toplanmaktadır. Toplanan bu paralar teminat gösterilerek başka bir ülkede faaliyet gösteren bankalardan alınan kredinin geri ödemesi yapılmadığında söz konusu kara para kredi kapamasında kullanılarak aklanmış olmaktadır (Turcomoney, 2021).

1.1.6.7. Döviz Büroları

Bankalara göre daha kolay kurulan, nakit ağırlıklı çalışan ve birçok ülkede bulunan döviz büroları, kara para aklamada yaygın olarak kullanılmaktadır. Küçük banknotlardan oluşan büyük tutarlarda kara paralar, denetimin daha az olduğu bu bürolarda büyük banknotlarla diğer ülke paralarına çevrilebilmekte, döviz bürosunun kendi nakdiymiş gibi alınıp finans sistemine sokulabilmektedir (Mavral, 2001, s.70).

Çelik, vd. çalışmasında döviz bürolarının kara para aklayıcıları açısından suiistimale açık yönlerini sıralamıştır. Buna göre (Çelik, vd., 2000, s.90);

- Euro çek, seyahat çekleri ve kişisel çek gibi bazı parasal araçlar nakit karşılığında verilebilir.
- Kuruluş prosedürü açısından bankaya sahip olmak, döviz bürolarına sahip olmaktan daha zordur. Çünkü döviz bürolarının kuruluş şartları bankaların kuruluş şartlarına göre daha hafiftir. Örneğin İngiltere’de bir döviz bürosuna sahip olmak için hemen hemen hiçbir prosedürü bulunmamaktadır.
- Döviz bürolarında elde bulunan para birimlerinin diğer para birimlerine veya küçük meblağa sahip kâğıt paralar büyük tutarlı kâğıt paralara çevrilebilirliği kara paranın sisteme girmesini kolaylaştırır.
- Değişimden dolayı suçtan elde edilen gelirin kaynağından uzaklaştırılması sağlanabilir.

Ülkemizde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 12.10.2021 tarihinde bankalara göre daha kolay kurulan yetkili müesseselerinin yani döviz bürolarının kurulmasına yönelik birtakım değişiklikler yapılmıştır. 31626 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ’de yapılan değişikliklere göre, yetkili müesseselerin kuruluş sermayesi artırılmıştır. Buna göre, A grubu yetkili müesseselerinin kuruluş sermayesi 10 milyon TL ye yükselmiştir. B grubu yetkili müesseselerinin kuruluş sermayesi ise 5 milyon TL’ye yükselmiştir. B grubu yetkili müesseselere ayrıca her bir şubelerine ödenmesi gereken sermaye tutarı 3 milyon TL’ye yükselmiştir (Timeturkcom, 2021b).

1.1.6.8. Kumarhane ve Gazinolar

Kara para aklama yöntemlerinden bir diğeri aklayıcıların kumarhane veya gazinoları kullanmasıdır. Suçtan elde edilen gelir, kumarhanede elde edilmiş kazanç gibi gösterilerek kara para aklama faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Gazinolarda ise birçok finansal işlem yapılabilmektedir. Bunlar; kiralık kasa hizmeti, kredi verilmesi, vade uzatımı, fonların havale edilmesi ve çeklerin ciro edilmesi gibi işlemlerdir. Aklayıcı bu sayede gazinolara çok yüksek tutarda kara parayı yerleştirebilir. İsteddiği zaman buralardan verilen çeklerle paranın tahsilini veya transfer edilmesini isteyebilir (Karaduman, 2013, s.26).

1.1.6.9. Göstermelik Şirketler

Göstermelik şirketler, nakit para kullanan işyerleri olarak ifade edilmektedir. Bu yöntemde otomobil yıkama şirketleri, restoran işletmeciliği, süper market, taksi durakları, benzin istasyonları gibi bozuk ve nakit paranın fazla kullanıldığı şirketler kurulur. Kara para bu gibi şirketler aracılığıyla mali sisteme dahil edilir. Bu şirketlerde nakit para akışları yoğundur ve muhasebe denetiminin yapılması oldukça zordur. Bu nedenle satılan ürün adedinin tespitinin kolay olmadığı düşüncesiyle kâğıt üstünde kurulan göstermelik şirketler, kara para aklayıcıları tarafından kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu şirketlerin sabit büroları ve yerleri vardır ancak kuruldukları alanda faaliyet göstermeyebilirler (Mavral, 2001, s.69).

Göstermelik şirketlerin kara para aklamada tercih edilme sebebi, nakit paranın yoğun olarak kullanılması, günlük gelirinin belirsiz olması ve satılmış olan mal ve hizmet tespitinin zor olmasıdır. Örneğin; bir taksinin günde kaç müşteriye hizmet verdiğinin bulunması veya otomobil yıkama şirketinin günde kaç otomobil yıkadığının tespit edilmesi zordur. Faturalarla yüksek kar elde edilmiş gibi gösterilir ve devlete bu kazancın vergisi ödenerek para yasal sisteme girmiş olur (Uygur, 2010, s.47).

1.1.6.10. Hayali İthalat ve İhracat (Sahte Fatura)

Hayali ithalat veya ihracat yöntemi (sahte fatura yöntemi), kara para aklama amacı ile ithal veya ihraç edilen meblağın olduğundan düşük veya yüksek gösterilmesi ile aradaki farkın kullanılması yöntemidir. Belli niteliklere sahip olarak değeri düşük bir mal değerliymiş gibi yurt dışına gönderilir veya tam tersi yurt içine alınır. Örneğin; 1 TL'lik bir mal 10 TL'ye ihraç edilmiş gibi gösterilir. Aradaki 9 TL'lik fark yani kara para ihracat geliri gibi gösterilir. Ayrıca devlete vergi iadesi için başvurulursa %20 oranında ise bu oran, ihraç gösterdiği 10 TL üzerinden 2 TL vergi iadesi teşvikinden faydalanarak ayrıca kazanç sağlanır. Bu da haksız vergi iadesi uygulamalarına yol açmaktadır. Bu yöntemin uygulanabilmesi için yurtiçinde veya yurtdışında göstermelik veya paravan bir şirkete ihtiyaç vardır. Bu da kara para aklama yöntemlerinin bir arada kullanılabilir olmasının bir örneğidir (Öztürk, 2004, s.35).

MASAK Eski Başkan Yardımcısı Ramazan Başak'ın açıklamalarına göre, aklayıcılar, yüksek miktarlı kara para aklama suçunu hayali ihracat ve ithalat yöntemini kullanarak gerçekleştirmektedir (Turcomoney, (2021). Ülkemizde İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünce, 29 Mart 2016

tarihinde hayali ihracat kapsamında 29 ilde operasyon icra edilmiştir. İhracat gerçekleşmediği halde gerçekleşmiş gibi gösterdikleri iddiasıyla 49 şüpheli şahıs gözaltına alınmıştır. 2013 yılından itibaren yanıltıcı evrak ve faturanın düzenlenmesiyle yapılan hayali ihracat ile devletimizin yaklaşık 1 milyar dolar zarara uğratıldığı belirtilmektedir (Anadolu Ajansı, 2021b).

2021 yılında İstanbul Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığı koordinesinde yürütülen operasyonda; 28 şüpheli, ülkemizden 6 farklı ülkeye hayali ihracat gerçekleştirdiği ve teşviklerden faydalanmak amacıyla ihraç mallarını değerinin üzerinde gösterdiği iddiası ile gözaltına alınmıştır. Devletimizin yaklaşık 750 milyon TL zarara uğratıldığı öne sürülmektedir (Sabahcom, 2021).

1.1.6.11. Alternatif Havale Sistemleri

Alternatif Havale Sistemlerinin amacı, suçtan elde edilen gelirin aklaması değil, ihtiyaçtan doğan sistemlerdir. Alternatif havale sistemleri aklayıcıların istismarına açık olup aşağıda belirtilen özellikleri, kara para aklama suçunu işleyenleri bu yöntem marifetiyle kara para aklamaya yöneltmektedir. Bu sistemlerin en belirgin özellikleri şunlardır (Kaya, 2014, s.53):

- Müşteri gizliliğinin olması,
- Erişim kolaylığının olması,
- İşlem maliyetinin düşük olması,
- İşlem hızının yüksek olması,
- Bürokratik işlemlerin az yani işlem pratikliğinin olmasıdır.

Aynı zamanda yer altı bankacılığı olarak adlandırılan alternatif bankacılık sistemlerinden biri olan hawala sistemi, esas olarak Hindistan kaynaklı bir sistemdir. Hawala, Arapçada ve Hindu dilinde güven ve referans anlamına gelmektedir. Dolayısıyla güvene dayalı bir alternatif havale sistemi olan hawala sisteminde kaybetmez prensibi yatmaktadır. Yurtdışı para transferi işlemlerinin mevcut düzenleme ve uygulamanın dışında kayıt altına alınmadan veya kayıt altına alınsa bile yanıltıcı kayıtla yapılmasını sağlayan sistemdir. Bu işlemi yapanlar sisteme oldukça güvenmektedirler. Bu sistemdeki havale gibi işlemler normal bankacılık işlemleri gibi yapılmamaktadır. Parasını farklı ülkedeki farklı kişiye göndermek istediğinde parayı teslim alan bankacı parayı diğer ülkedeki kişiye teslim edecek olan bankacıyla iletişime geçerek ödeme yapılması talimatını vermektedir. Bu yöntemde bürokratik

formalitelere gerek kalmadan paranın hızlıca transfer edilmesi sağlanmış olur (Çelik, vd., 2000, s.93-95).

Ülkemizde 2016 yılında 6862 karar sayılı BDDK izni ile elektronik para ihraç etmek üzere faaliyet göstermeye başlayan bir diğer elektronik para kuruluşu Papara'dır. Bu kuruluş, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında MASAK yükümlü kuruluşları arasında yer almaktadır (BDDK, 2022). Bu ve buna benzer kuruluşlar marifetiyle yapılan işlemler, müşteri ile yüz yüze gerçekleştirilmemesi ve takibinin zor yapılması nedeniyle bu yöntem, kara para aklayanlar için daha cazip hale gelmektedir. Bu nedenle, bu kuruluşların yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirme konusunda MASAK bünyesinde istihdam edilen veya yükümlülük denetimi için görevlendirilen hazine ve maliye uzmanlarınca yapılan denetimlerin etkin olması suçun önlenmesi açısından önemlidir.

1.1.6.12. Bankaların Kullanılması (İnternet Bankacılığı ve Eft)

Telefon, ATM ve internet bankacılığı marifetiyle finansal işlemlerin yapıldığı ve bunların genel adı olan online bankacılık gün geçtikçe artan ölçüde kullanılmaya başlanmıştır. Müşteri ile finansal kuruluş arasında yüz yüze yapılmayan finansal işlemlerin varlığı yani bir şahsın bankaya uğramadan hesap açma, hesap kapama, bakiye sorgulama, para transferi (virman, havale, eft) gibi nakit çekmek veya yatırmak dışındaki tüm işlemlerin yapılabilmesi kara para aklama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmaktadır. Çünkü gerçek kimliğinin ortaya çıkmasını istemeyen bir kişi dünyanın herhangi bir yerinden hesabını yönetme avantajına sahiptir. Doğru kullanıldığında insanlara birçok alanda sınırsız faydası olan internet bankacılığının aklayıcılar tarafından kullanılması durumunda aklama suçu sorunu ortaya çıkmaktadır (Çelik, vd., 2000, s.106-107).

1.1.7. Kara Para Aklama ile Mücadelenin Etkileri

FATF'a göre kara para aklamanın varlığı iyi bir finansal sistemin işleyişi için tehdittir. Kara para aklamanın genel olarak ekonomik, sosyal ve politik maliyetleri bulunmaktadır. Aklama faaliyetleri; ortak etik standartları, toplumsal ve siyasal yapıyı zayıflatabilir. Aklama suçu, organize suçlarla bağlantılı şekilde gerçekleşebilir ve suç faaliyetinin devam etmesine neden olabilir (FATF, 2021a).

Kara para aklamayla mücadelenin en önemli etkisi, organize suç örgütlerinin tespit edilmesi, dağıtılması veya ortadan kaldırılmasıdır. Diğer bir etki ise kara para aklamanın neden olduğu sosyal, ekonomik ve siyasal dengesizliklerin ortadan kaldırılmasıdır. (Yoncalık, 2008, s.32).

Organize suç örgütlerinin ana geliri kara para aklamadan elde edilen gelirdir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı da çoğu uluslararası suç örgütü için temel gelir kaynağıdır. İki konu arasındaki ilintiye bakıldığında, kara para aklama uyuşturucu madde kaçakçılığını teşvik edebilir. Yani uyuşturucu madde kaçakçılığı endüstrisi yapmak isteyen örgütler, bu yasadışı elde edilen gelirleri kara para aklama yöntemleri ile yasal görünüm kazandırabilir. Daha sonra buradan sağlanan gelirler zamanla terör örgütlerinin denetimine geçerek terörün varlığının devamı için kaynak elde edilmesine neden olmaktadır. Bu da terörle mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

İstihdam, ödemeler dengesi, para talebi, üretim, gelir dağılımı, büyüme oranları, menkul ve gayrimenkul piyasalar, mali kuruluşlar, vergi hasılatı, ekonomik istikrar, bütçe, haksız rekabet gibi ekonomik göstergeler üzerinde kara para aklama suçunun etkisi söz konusudur. Kara para aklama faaliyetleri temel ekonomik göstergelerin hesaplanmasında yanıltıcı olarak enflasyonun artmasına neden olmaktadır (Erdoğan, 2009, s.102).

Kara para aklama suçunu önleme stratejilerinin geliştirilmemesi ve suçla mücadeleye önem verilmemesi durumunda çok ciddi sorunların ortaya çıkması muhtemeldir. Çakır'ın çalışmasında, ülkeler için önemli bir tehdit unsuru olan kara para aklamanın hukuksal yapı, ekonomik düzen ve toplum yapısı üzerindeki olumsuz etkilerinden bahsedilmiştir. Bunlar (Çakır, 2010, s.70):

- Yasadışı olmasından ötürü sonucunda ağır yaptırımlara maruz kalınabilir. Bunlar ağır hapis ve para cezaları şeklinde rücu bulabilir.
- Ülke ekonomisinde dengesizliklere neden olabilir. Mali kurumların aktif ve pasifinde ani değişiklikler meydana getirebilir.
- Kişilerin, kurumların ve en önemlisi devletin prestij kaybına uğramasına sebep olabilir.
- Ekonominin arz ve talebinde dengesizliklere yol açabilir.

- Gelir dağılımında bozulmalara yol açabilir. Kara para aklayan kişilerin refahı artarken kanunlara uygun hareket eden dürüst yatırımcılara zarar verebilir.
- Rüşvet ve sahteciliğin artmasına neden olabilir.
- Sosyal anlamda faaliyet gösteren kurumlara olan güveni azaltabilir.

Günümüzde küreselleşmenin sonucunda sermaye hareketleri üzerindeki engeller kalkmaktadır. Yani ülkeye döviz giriş ve çıkışı serbest olmaktadır. Bunun sonucunda ülkelere beklenmedik bir miktarda kara para fon girişi ve çıkışları yaşanmaktadır. Bu durumlar, döviz kurlarında dengesizlikler, bir ülkede yaşanabilecek krizin kelebek etkisi gibi diğer ülkelere sıçraması ve gayrimenkul ve menkul sermaye piyasası yapılarında bozulmaya kadar varabilmektedir (Vural, 2010, s.30). Yasa dışı faaliyetlerin yurt dışında gerçekleşmesi durumunda yurt içinde etkisinin olmayacağı anlamına gelmediğinden bütün ülkelerde kara para aklama ile mücadele önemlidir. Uluslararası işbirliği günümüzde bilişim teknolojisindeki gelişmeler nedeniyle daha çok önemlidir. Çünkü mobil ve internet bankacılığı gibi uygulamalar sayesinde birden çok ülkeye kısa bir sürede paranın transferi gerçekleştirilebilir. Bir ülke işbirliğine önem vermez ise suçun işlendiği ülkede, yetkililerin bu paraların izini sürmesi önemli ölçüde zorlaşmaktadır. Bu nedenle elde edilen kara paranın nerelerde kullanılacağına takibi yapılamamaktadır (Turcomoney, 2021).

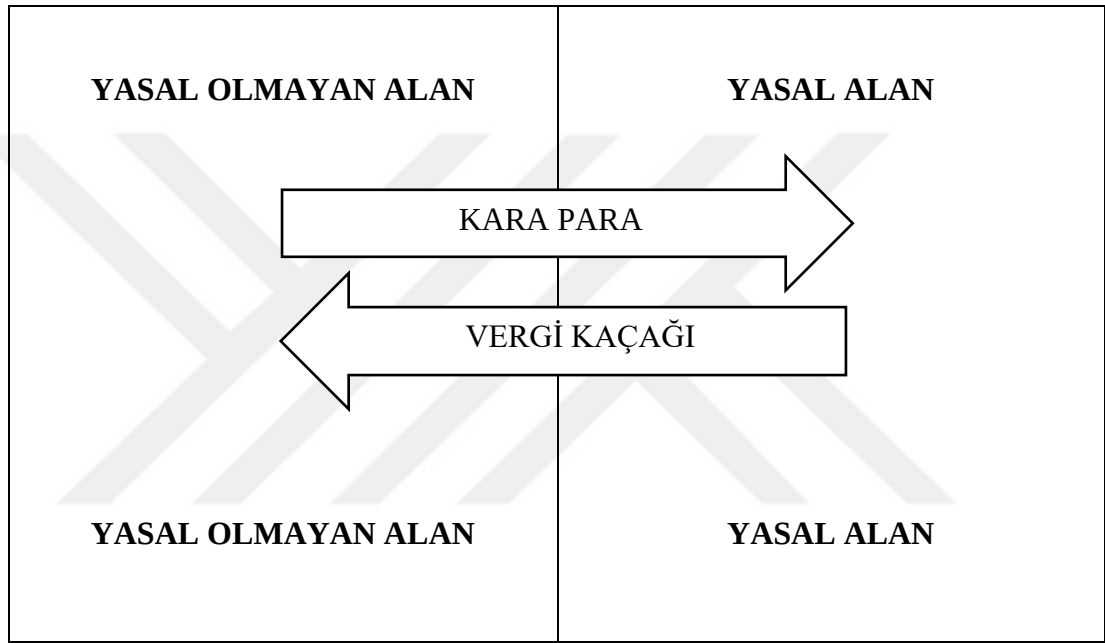
Toplumsal yapıdan insani değerlere, ekonomik hayattan, politikaya kadar birçok alanda olumsuz etkiler doğuran kara para aklama faaliyetleri uluslararası bir suç faaliyetidir. Ekonomik sisteme beklenmedik bir şekilde dâhil olan ekonomik suçlar finans politikalarını da manipüle etmektedir (Çakın, 2019, s.24).

Büyüme, işsizlik gibi makroekonomik göstergelerde bir değişiklik meydana gelmeden ülke içine kara para olarak gelen yabancı fonlar, yerli para biriminde aşırı değerlendirme sonucunu doğurmaktadır (Yoncalık, 2008, s.33). Yerli parası aşırı değerlendirilen ülke, yurt içine yatırımları çekebilmekte ise de bu durum uluslararası alanda haksız rekabet ortamı yaratmaktadır. Yabancı yatırımları çeken ülke için bu durum olumlu gibi görünse de ülke ekonomisinde yalnızca kısa vadeli gelişme sağlanabilir. Uzun vadede toplumsal yapıda ve mali sistemde bozulmalara yol açabilir. Aşırı değerlendirilen yerli para ithal malların ucuzlamasıyla ithalatın artması ülke ekonomisini uzun vadede cari açıkla karşılaştırabilir. Ayrıca bir ülkede

gerçekleştirilen kirli olarak adlandırılan kara para aklama faaliyetleri ardında binlerce mağdur bırakabilir (Turcomoney, 2021).

Mali anlamda kara para faaliyetleri ve kayıt dışı ekonomiden dolayı devlet bütçesi yeterince vergi toplayamayınca bütçe dengesi olumsuz etkilenir. Çünkü planlanan kamu harcamaları yeterince vergi toplanamadığından sekteye uğrayabilir bu da sosyal devlet anlayışını zedeleyebilir (Çelik, 2011, s.47). Vergi ve kara para arasındaki ilişki aşağıdaki şekilde gösterildiği gibidir.

Şekil 1.3.: Kara Para Aklama ve Vergi İlişkisi

Kaynak: (MASAK - TBB, 2003, s.6).

Kara paranın toplumsal açıdan yansımalarının görülmesi kaçınılmazdır. Bunlar yolsuzluk ve terörün finansmanı gibi yansımalarıdır. Kara para aklama yolsuzluk kültürünün gelişmesinde doğrudan etkilidir. Çünkü kara para aklamadaki gibi yolsuzluk kültüründe de haksız ve kolay kazanç elde etme olanağı mevcuttur. Terör açısından bakıldığında, terör ideolojisini gerçekleştirebilmek ve varlığını devam ettirebilmek için kısacası terörün finansmanı için belli kaynaklara ihtiyacı vardır. Bunların başında kara para aklama gelmektedir (Çiftçi, 2018, s.25). Dikkat çeken ayrıntı ise terörün kara para aklama yöntemini kullanmasının amacı gelir elde edilmesi değil daha çok belli düşünce ve inanca dayalı ideolojilerini gerçekleştirme nedeninin olmasıdır.

Tüm dünya ülkelerini tehdit eden kara para aklama faaliyetleri dünya genelinde önemli bir sorun olarak değerlendirilmelidir. Kara para aklama ve terörün finansmanı

kapsamında uluslararası alanda güçlü bir işbirliğinin sağlanması, bu suçla mücadelenin başarısında çok önemli bir etkidir (Çiftçi, 2018, s.54).

1.2. Terör, Terörizm ve Terörün Finansmanına İlişkin Kavramsal Çerçeve

Terör örgütlerinin belirli bir siyasi amaca ulaşabilmesi yani belirli bir ideolojiyi gerçekleştirebilmesi için faaliyetlerinin sürdürülebilir olması gereklidir. Terör örgütlerinin ve teröristlerin asıl amacı gelir elde etmek olmasa da faaliyetlerini sürdürebilmesi yani faaliyetlerini finanse edebilmeleri için ekonomik kaynaklara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bölümde terör, terörizm ve terörün finansmanı olgusu, kavramsal çerçeve ve teorik açıdan ele alınmış, terörün nedenlerinin ve belli başlı yasal ve yasal olmayan yollardan elde edilen finans kaynaklarının neler olduğundan bahsedilmiştir.

1.2.1. Terör, Terörizm ve Terörün Finansmanı Kavramları

Terör ve terörizm kavramları birbirleriyle ilişkili olup aynı anlamlara sahip değildir.

1.2.1.1. Terör ve Terörizmin Tanımı

Terörün tanımı hakkında birden fazla görüş mevcut olsa da akademisyenlerin ortak görüşüne göre terörün tanımı şu şekilde yapılmıştır: Teröristlerin çoğunlukla siyasi amacının olduğu herhangi bir amaçla, güvenlik güçlerini veya sivilleri ülkede ses getirecek ve kaosa neden olacak eylemlerle yaralama ve öldürme faaliyetleridir (Bal, 2006, s.8).

12 Nisan 1991 tarihinde 3713 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun birinci maddesinde terör şu şekilde tanımlanmıştır: Bir örgüte mensup kişi veya kişilerce, yıldırma, baskı, sindirme, korkutma yöntemlerinden biriyle, cebir ve şiddet kullanılarak, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün bozulması, Anayasa'da belirtilen cumhuriyetin ekonomik, laik, siyasi, hukuki, sosyal düzenin ve niteliklerinin değiştirilmesi, temel hak ve özgürlüklerin yok edilmesi, devlet otoritesinin bozulması, tehlikeye düşürülmesi ve milli güvenliğin bozulması amacıyla girişilecek her türlü eylemlerdir (3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 2019).

Terör genel anlamda, insanları beklenmedik anlarda korkutma, yıldırma, güvende olma hislerini yok etme amacıyla yapılan her türlü şiddetin bütünüdür. Terör örgütlerinin gerçekleştirdiği her terör eylemi, eğitim hizmetinin sekteye uğraması gibi başka alanlara zarar vermektedir.

Küresel anlamda bir etkinliğe sahip olan terörizm kavramının dünyada kabul görmüş tek bir tanımı mevcut değildir. Yani terörizmin tanımı subjektif niteliğe sahiptir. Devletlerin terörizm tanımlamalarının farklı olmasının altında, terörizmle mücadelede önleyici tedbirlerin ve uygulanacak yaptırımlara meşrutiyyet ve hukuksal zemin kazandırmak yatmaktadır (Sarahan, 2018, s.18). Terörizm kavramındaki bu karmaşıklık tek bir nedene bağlamamak gereklidir. Politik sebeplere bağlı olabileceği gibi, bir ülkede terörizm olarak ifade edilen bir eylem, başka bir ülke tarafından özgürlük savaşı olarak nitelendirilebilir. Örneğin diğer ülkeler PKK'yı özgürlük savaşı görüp yardımlar yapsa da PKK çok net eli kanlı bir terör örgütüdür (Abdurrahmanlı, 2019, s.96).

Türk Dil Kurumuna göre 'terörizm'; Fransız kökenli bir kelime olup yıldırııcılık anlamına gelmektedir (TDK, 2019). En genel anlamda terörizm, terör örgütlerinin benimsediği ve kullandığı yöntemler ile halkın üzerinde korku ve tehdit algısının oluşturulması ve siyasi hedef ve amaçlarını zorla kabul ettirmeyi düşünme stratejisidir (Abdurrahmanlı; 2019, s.96).

Terör ve terörizm kavramları arasındaki farklara bakıldığında, terörizm fikri çatısı altında bunun eylemselliğe (silahlı ve bombalı eylemler ile) dönüştürölme haline terör adı verilmiştir. Terörizm ise yapılan bu eylemleri savunan, destekleyen, planlarını anlatan, aktaran ve geliştiren bir düşünce akımıdır (Bal, 2006, s.8). TDK'da 'terör'; *yıldırı*, 'terörizm' ise *yıldırııcılık* olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019).

Terörizmin tanımlanmasında oluşmayan fikir birliği terörün çeşitlerinde de söz konusudur. Ancak bunların ortak özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (İlhan, 2002, s.47);

- Devlet otoritesini reddederler, genellikle siyasi amaçlı eylem gösterirler.
- Dışarıdan mali destek gibi vazgeçilmez gereksinimleri vardır.
- Zorbalıkla korku dehşet saçarak adam öldürme, kaçırma, işkence gibi şiddet eğilimleri gösterirler. Böylece insanları yıldırma eylemleri gerçekleştirirler.

- Varlığını devam ettirebilmek için silah, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve kara para aklama suçunu işlerler
- Uluslararası alandaki terörizm ile bağ kurmaya çalışan örgütlü hareketlerdir.

1.2.1.2. Terörün Finansmanı

Terörün tanımlanmasında oluşmayan evrensel fikir birliği terörün finansmanı için de geçerlidir. Yani uluslararası alanda kabul edilmiş ortak bir terörün finansmanı tanımı mevcut değildir. Dünya bankası ve IMF terörün finansmanı kavramını, *“Herhangi bir şekilde terörizmi veya terörizmi teşvik eden, planlayan veya onunla bağlantılı olan kişileri finansal olarak desteklemek”* şeklinde açıklamaktadır (Genç, 2012, s.14).

Terörün finansmanı kavramına uluslararası literatürde ilk kez yer verilen 1999 tarihli Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme’nin 2. maddesine göre terörün finansmanı; herhangi bir kimse tarafından sözleşmede belirtilen fiillerin gerçekleştirilmesinde, illegal yollardan doğrudan veya dolaylı olarak bilerek ve isteyerek gelir elde edilmesidir (MASAK, 2019e).

Günümüze kadar terörle mücadelede terörden etkilenen birçok devlet, teröristi yakalayıp etkisiz hale getirmesine rağmen terör örgütlerini tam anlamıyla ortadan kaldıramamıştır (Çakmak ve Altunok, 2009, s.9). Terörle mücadelede başarının tam anlamıyla sağlanabilmesi için teröristin yakalanması veya etkisiz hale getirilmesinin yanında terörün varlığının devam etmemesi için eylemlerini gerçekleştirecek silah, muhimmat gibi araç gereçlerini finanse edeceği finansal ve lojistik kaynaklarının kesilmesi gereklidir. Terörün finansmanının önlenmesi konusu ile ilgili olarak yapılan mücadele çalışmaları sonucunda terör örgütleri, barınma, eğitim vb. ihtiyaçlarını karşılamada ve varlığına devam etme konusunda ciddi sekteye uğramış olacaktır.

1.2.2. Terörün Finansmanının Tarihsel Gelişimi

Terörün tarihi asırlar öncesine kadar giden bir süreç olsa da hangi olayla ve ne zaman başladığı konusunda ortak bir fikir bulunmamaktadır. Ancak dünyada önemli sayılabilecek terör faaliyetlerine bakıldığında, 18. Yüzyılda Fransa’da yaşanan Fransız ihtilali ile terör faaliyetleri gelişmeye başlamıştır. Bu durum, terör rejiminin yaşanmasına sebep olmuştur. 1914 yılında başlayan Birinci Dünya Savaşı ile birlikte

terör, geniş ölçekte şekillenmiş ve devlet terörüne rastlanmıştır. Devlet teörrizminde örneğin PKK gibi terör örgütlerinin Orta Doğu ve Avrupalı devletlerce desteklenmesi söz konusudur. Ayrıca Nazi Almanyası, Stalin Rusyası, ve Mussolini İtalyasındaki terör eylemleri devlet terörizmine birer örnektir (Sarahan, 2018, s.32-36).

19. yüzyılda eylem yapan terör örgütleri ilk başta çok fazla finans kaynaklarına gereksinim duymamıştır. Ancak Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan Soğuk Savaş Döneminde terörist grupları kendi emelleri için kullanan bazı devletlerin çalışmaları, terör örgütlerinin desteklenmesine imkan sağlamıştır. Bu dönemde terörün en önemli finans kaynağının devletler olduğu anlaşılmaktadır. Soğuk Savaş döneminin sona ermesiyle terör örgütlerine olan dış destekler azalmış ve 1990 yılının başlarında terör örgütleri kendi kendine kaynak bulur hale gelmişlerdir (Çakmak ve Altunok, 2009, s.12).

Terörün finansmanı ile mücadelenin önemi ilk defa 1986 yılında Adams tarafından yayımlanan “The Financing of Terror” isimli Terörün Finansmanı kitabında vurgulanmıştır. Elbette terörün tarihi oldukça eskilere dayanmaktadır. Ancak Adams, 1986 yılından önce terör örgütlerinin ihtiyaç duyduğu kaynakları nasıl bulduklarına veya nasıl harcadıklarına ilişkin ciddi bir çalışmanın olmadığını belirtmiştir. Ayrıca 1960 ve 1970’li yıllarda terörizmle mücadelenin teröristle mücadele kapsamında yapıldığını sonuç olarak tam anlamıyla bu şekilde mücadelenin yeterli olmadığını vurgulamıştır (Çakmak ve Altunok, 2009, s.11).

Terörün ciddiyeti tüm dünya ülkeleri tarafından, 11 Eylül 2001’de ABD’deki Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon’a El Kaide terör örgütü mensuplarınca düzenlenen saldırılardan sonra daha çok anlaşılmıştır. Daha sonra terörle mücadele konusu daha geniş kapsamlı ABD öncülüğünde tüm dünya ülkeleri tarafından ele alınmaya başlanmıştır (Gücenmez, 2014, s.15). Bu saldırı sonrasında terörle mücadele yöntemlerinden terörün finansmanının engellenmesi ile teröristlerin hareket alanlarının asgari seviyeye indirilmesi önem kazanmıştır. Yani terörün finansmanı özellikle 11 Eylül saldırıları ile gündeme gelmeye başlamıştır. Bu saldırıların hemen ardından teröre karşı savaş adı altında ABD öncülüğünde yeni bir dönem başlatılmıştır. Birçok ülkede terörle mücadele kanunları çıkarılmış ve mevcut kanunlarda düzenlemeler yapılmıştır. Günümüzde halen terör ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda gelişmeler devam etmektedir (Demirtaş, 2015, s.10).

Terörü finanse eden her türlü kaynağı yok ederek terör örgütlerinin faaliyetlerini gerçekleştirmelerini önlemek amacıyla Birleşmiş Milletler bünyesinde de çalışmalar yapılmış ve sözleşmeler düzenlenmiştir. Bu sözleşmelerden biri 10 Ocak 2000 tarihinde imzaya açılan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'dir. Sözleşme, Türkiye adına 27 Eylül 2001 tarihinde Newyork'ta imzalanmıştır (TBMM, 2021).

Türkiye'yi hedef alan terörist saldırıların başlangıcı olarak değerlendirilen 1970'li yılların başında ASALA (Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu) ile başlayan terör, 1980'li yılların ikinci yarısında gerçekleşen terör eylemiyle PKK'ya yerini bırakmıştır. Bu dönemden sonra Türkiye gündeminin en önemli sorunu bölücü terör örgütü ve PKK olmuştur. 1990 yılında radikal terörizm olarak adlandırılan terör dalgası Körfez Krizi ile ortaya çıkmıştır. Bu süreçte küresel çapta faaliyet gösteren terör örgütü El Kaide mensuplarınca silahlı terör eylemleri gerçekleştirilmiştir. Günümüzde ise, 2011 yılından itibaren daha da yükselen ayrılıkçı ve radikal dini görünümlü terör örgütleri tarafından terör saldırıları gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde 2015 yılı ortalarında terörle mücadelede etkin tedbirlerin alınması nedeniyle 2015 yılı terörle mücadelenin önemli bir dönüm noktası olmuştur (Ak, Dindar ve Altıntaş, 2017, s.21-23).

1.2.3. Terörün Nedenleri

Terör örgütleri ve bunların varlığını sürdürmek için elde ettiği finans kaynaklarıyla mücadele edebilmek ve bu mücadelede başarılı olabilmek için öncelikle neden terörist olunur veya neden terörizm vardır sorularının cevaplarına inmek gereklidir. Terörün oluşma nedenleri ekonomik, sosyolojik, dini kaynaklı olabileceği gibi siyasi kaynaklı da olabilir. Ekonomik yetersizlikler, istihdam, bireyin aile ve toplum içindeki konumu, yetiştirilme tarzı, yeni bir düzen arayışı, yeni bir devlet kurma çabası, bazı ülkelerin diğer ülkeler üzerindeki emelleri gibi konularda terörün iç ve dış kaynaklı birçok nedeni bulunmaktadır (Alpaslan, 2018, s.7). Örneğin Irak ve Suriye'de faaliyet gösteren IŞİD (Irak-Şam İslam Devleti) terör örgütü, bu topraklar üzerinde şeriata dayalı bir devlet kurmak istemektedir. Ancak bu terör eylemlerinin yapılmasını isteyen islam dini değildir. Bu olayları islam dininin kullanılarak terör eylemlerinin bazı insanlar tarafından gerçekleştirilmesi şeklinde görmek gereklidir.

PKK (Kürdistan İşçi Partisi) terör örgütü ülkemizde bağımsız kürdistan devletinin kurulması amacıyla eylem yapmaktadır. DHKP-C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi) terör örgütü ülkemizde Marksist-Lenist ilkelere dayalı devrimci halk iktidarının kurulması amacıyla silahlı ve bombalı eylemlerde bulunmaktadır. Ayrıca TİKKO (Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu) terör örgütü ülkemizde mevcut rejimi yıkarak sosyalist rejimin kurulması amacıyla faaliyet gösteren diğer bir terör örgütüdür. Bunun yanında TKP (Türkiye Komünist Partisi) ve MLKP (Marksist Leninist Komünist Parti) sol tandanslı terör örgütleri sosyalist ideolojiyi benimseyerek ülkemizde terör faaliyetlerinde bulunmaktadır. Ülkemizde terör olaylarının sayısı Orta Doğu'daki istikrarsızlık ve 15 Temmuz 2016 yılında darbe girişiminde bulunan terör örgütü Feytullahçı Terör Örgütü (FETÖ) nedeniyle zirveye ulaşmıştır (Polis Akademisi Başkanlığı, 2022).

1.2.4. Terörün Finans Kaynakları

İdeoloji, iç ve dış destek, finansal kaynaklar ve insan unsurları terör örgütlerinin hayatta kalmasını sağlayan belli başlı unsurlarıdır (Çakmak ve Altunok, 2009, s.118). Terör örgütleri finansal kaynağını yasal ve yasal olmayan yollardan sağlarlar. Devlet desteğinin azalması, suç ekonomi getirisinin cazip gelmesi gibi nedenler terör örgütlerinin yasal olmayan yollardan kazanç sağlamasına iten nedenlerdir. Terör örgütlerinin elde ettiği yasadışı gelirler normal olarak beklenen bir durumken yasal yollardan gelir elde etmesi beklenen bir durum değildir. Bu bölümde temel olarak örgütün yasal ve yasal olmayan şekilde gelir elde etme yöntemleri açıklanmıştır.

1.2.4.1. Yasal kaynaklar

Terör örgütlerinin yasal alanlardan elde ettiği finansal kaynaklar; örgütle bağlantısı bulunmayan kişiler tarafından maddi baskıyla veya gönüllü olarak verilen aidat ve bağışlar, yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin tespit edilme riskini azaltmak için vakıf, dernek gibi kar amacı gütmeyen kuruluşların kullanılması ile elde edilen gelirler, örgütsel yayınlardan sağlanan gelirler, yasal ticari şirketler aracılığıyla yapılan ticari faaliyetlerden elde edilen gelirler, örgüte bağlı kuruluşların düzenlemiş olduğu sosyal etkinlikler sayesinde bilet satışı ve reklamlardan elde ettiği gelirlerden oluşmaktadır. Her terör örgütü kendi yapısına bağlı olarak hayatta kalabilmek için

farklı yöntemlerle gelir elde etmeye çalışmakta olduğundan var olan yöntemler bütün terör örgütleri için geçerli değildir.

➤ **Aidat ve Bağışlar**

Terör örgütlerinin tıpkı bir kira aidatı gibi periyodik şekilde topladıkları paralara aidat, aynı veya nakdi şekilde (maddi veya yiyecek, giyecek, ilaç sağlamak gibi) örgüt sempatizanlarının yani örgütle bağı olmayan ancak eylemlerini ve düşüncelerini destekleyen kişilerin yaptığı yardımlara ise bağış denir. Verilen aidat ve bağışlar gönüllü olabileceği gibi, korku, cebir ve şiddetle de toplanabilir (Yıldırım, 2010, s.98). Bu örgütlere yapılan yardım ve bağış, verilen aidat, üyelik ücreti gibi ödemeler yasal finansman kategorisinde değerlendirilmektedir.

➤ **Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması**

Vakıf, dernek gibi kar amacı gütmeyen kuruluşlar, yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin tespit edilme riskini azaltmak ve sonuç olarak finansal kaynak sağlamak amacıyla terör örgütleri tarafından kullanılmaktadır. Bu kuruluşlara yardım ve bağış yapan kişilerin yapacağı yardımın terör örgütlerine aktarıldığını bilmedikleri durumlar olabilir ya da tam tersi bir vakıfa bağışta bulunarak yasal bir görüntü çizilebilir (MASAK, 2019f). Bu nedenle FATF tavsiyelerinde dernek ve vakıfların faaliyetlerinin periyodik şekilde takip edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Tablo 1.2.: Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Suiistimal Metotları ve Riskleri

Örgüte eleman kazandırmada destek	Örgüte eleman kazandırılması amacıyla kar amacı gütmeyen bir kuruluş tarafından kaynak sağlanan tesislerin veya programların kullanılması
Terörist unsurları ile ortaklık	Kar amacı gütmeyen bir kuruluş ile terör örgütü arasında operasyonel bağlantıların oluşturulması ve bu bağlantıların sürdürülmesi
Sahte kuruluşlar	Asıl amacı terör örgütüne veya teröriste gelir sağlamak olan ve hayır faaliyeti adı altında fon toplayan kar amacı gütmeyen kuruluşların kurulması

Program veya faaliyetlerin kötüye kullanılması	Kar amacı gütmeyen bir kuruluş tarafından finanse edilen, desteklenen ve yasal yollarla yapılan program veya faaliyetlerin manipüle edilerek sonucunda terörün desteklenmesi
Fonların yönlendirilmesi	Kar amacı gütmeyen bir kuruluşun gelirlerinin terör örgütüne veya teröriste aktarılması

Kaynak: (Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı Amacıyla Suiistimalinin Önlenmesine Yönelik Rehber, 2021, s.18).

Tablo 1.2.’de kar amacı gütmeyen kuruluşların suiistimal metotları ve riskleri detaylı biçimde gösterilmiştir. MASAK tarafından yayınlanan kar amacı gütmeyen kuruluşların terörizmin finansmanı amacıyla suiistimalinin önlenmesine yönelik rehberde; FATF’ın raporunda yapılan analize göre fonların yönlendirilmesi metodu en yaygın yöntem olarak %54 oranında kullanıldığı, terörist unsurlar ile ortaklık metodunun %45 oranında bunu takip ettiği ve örgüte eleman kazandırmada destek metodunun %26 oranında kullanıldığı belirtilmiştir (Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı Amacıyla Suiistimalinin Önlenmesine Yönelik Rehber, 2021, s.18).

FATF’ın 40 tavsiyesinin 8. tavsiye maddesinde kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ile ilgili belirtilen hususlar şunlardır; ülkeler yetkili mercilerce kar amacı gütmeyen kuruluşların terörün finansmanı istismarı konusunda tespit edilen eksikliklerle ilgili kendi yasal mevzuat ve düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara risk odaklı yaklaşım doğrultusunda tedbirlerin uygulanması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca şu hususlara dikkat edilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır (FATF 40 Tavsiye, 2012, s.8):

- Terör örgütlerince kâr amacı gütmeyen kuruluşların yasal kurulmuş gibi gösterilmesi,
- Yasal kurulan kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörün finansmanı emellerine araç olarak kullanılması,
- El altından yasal elde edilen gelirlerin terör örgütlerine gönderilmesi ve gizlenmesi.

Terör örgütleriyle etkin bir şekilde mücadele edilmesi kapsamında 7 Şubat 2013 tarihinde ülkemiz Resmi Gazetesinde yayınlanan 6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun’un bazı maddeleri düzenlenerek

yürürlüğe konulan Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği'nin 4. maddesinde kar amacı gütmeyen kuruluşların kullanılmasıyla ilgili belirtilen hususlar aşağıda gösterilmiştir (Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği, 2019);

- Kâr amacı gütmeyen kuruluşlarca toplanan fonlar (aidat, bağış ve yardımlar) teröristlere veya terör örgütlerine aktarılabilir.
- Bağışta bulunan bazı kişiler yapmış olduğu bağışın terörün yasal bir görünümle finanse edilmesini sağlayarak terör örgütüne aktarılacağını bilmektedir. Bazı kişiler ise kuruluşun amacına uygun kullanılacağını düşünerek yapmış oldukları bağışların terör örgütlerine aktarılacağını bilmemektedir.
- Dernek, vakıf gibi kâr amacı gütmeyen kuruluşlarda terör örgütlerince sağlanan kaynaklar yasal görünür. Bu nedenle sıklıkla kullanılır.

➤ **Örgütsel Yayınlardan Sağlanan Gelirler**

Bazı terör örgütlerinin sahip olduğu gazete, televizyon kanalı, radyo ve basım evi faaliyetlerinden gelir elde ettikleri bilinmektedir. Terör örgütleri bu yazılı ve görsel medya araçlarını kullanarak para organizasyonlarını yapmakta ve kaynak sağlamaktadırlar (Köksoy, 2010, s.28). Ayrıca yaptıkları bu faaliyetlerle örgüt propagandalarını yapmakta ve bu sayede daha fazla kişiye ulaşarak ideolojilerini yaymaktadırlar.

Hazırlanan teyp ve videokasetleri örgütlerin, diğer örgütsel yayınlardan sağlanan gelir kaynakları olmakla birlikte örgüt üyelerine duygu sömürüsü yapılarak örgüte bağlılıklarını güçlendiren yayın organlarıdır (Yıldırım, 2010, s.102).

➤ **Ticari Faaliyetler**

Ticari faaliyetler aracılığıyla elde edilen gelirler teröristleri veya terör örgütlerini finanse etmektedir. Ticari faaliyetlerden gelir elde etmek için örgütle direkt bağlantısı olan veya örgüt sempatzanı olan kişiler tarafından yasal ticari şirketler veya işletmeler kurulmaktadır. Bu şirketler bulundukları ülkenin yasalarına uygun olarak kurulduğu için yasal olarak görülse de elde edilen gelirler terör örgütlerine aktarıldığı veya o alanda kullanıldığı için yasadışı mahiyettedir (Çakmak ve Altunok, 2009, s.129).

Terörist veya terör örgütleri yasal görünömlü ticari faaliyetler sayesinde gelir elde etmenin yanında yurt içinde veya yurt dışında yaptığı sevkiyatla; uyuşturucu madde kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı gibi kaçakçılık faaliyetleri ile terör örgütü üyelerinin ülke içine veya ülke dışına çıkarılmasını sağlamak gibi yasadışı faaliyetleri de kolayca gerçekleştirebilmektedir (Yıldırım, 2010, s.104). Yasal olarak ticari faaliyetlerden elde edilen gelir terör örgütü için büyük gelir kaynaklarından biridir. Ticari faaliyetlerden gelir elde edilmesinin yanında gerçekleştirdiği diğer suçların gizlenmesi imkânına sahiptirler. Buna örnek olarak, teröre lojistik destek sağlanması amacıyla nakliye şirketleri ve seyahat acentelerinin kurulması verilebilir. Nakliye şirketi ile hem ihtiyaç duyulan malzemeler taşınabilir hem de uyuşturucu madde kaçakçılığı gerçekleştirilebilir. Terör örgütüne mensup şahıslar, kurulan seyahat acentesi ile kolaylıkla yurt dışına kaçırılabilir. Bu nedenle yükömlülerin iş ilişkisi içinde olduğu müşterileri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olması ve şüpheli bir durumla karşılaşması durumunda kendi bünyesinde geliştirilen politika ve prosedürler doğrultusunda gerekli araştırmayı yaparak MASAK’a şüpheli işlem bildiriminde bulunması, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele eden kurumların başarısı için önemlidir (Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliğı, 2019).

➤ Sosyal Etkinlikler

Terör örgütleri veya teröristler tarafından konser, şenlik, şölen, sergi ve panayır gibi sosyal faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu sayede bu faaliyetlerden elde edilen yüksek tutarlı gelirler terör örgütüne aktarılmaktadır (MASAK, 2019f).

1.2.4.2. Yasadışı Kaynaklar

Terör örgütlerinin belli başlı yasadışı yollarla elde ettiğı finansal kaynaklar; sigara, uyuşturucu madde, silah, insan ve göçmen kaçakçılığı ve benzeri suçlardan elde ettikleri gelirler, bazı iş kollarından haraç toplama, fidye amaçlı adam kaçırma, sahte evraklarla elde ettikleri gelirler, gasp ve hırsızlık ile banka ve kredi kartı dolandırıcılığından oluşmaktadır.

➤ Kaçakçılık

Uyuşturucu madde, sigara, silah, insan ve göçmen kaçakçılığından elde edilen gelirler terör örgütlerine kaynak olmaktadır. Terör örgütlerinin yasadışı kaynaklarının

başında nakde çevrilmesi, temin edilmesi kolay, getirisi yüksek ve alıcısı bol olan uyuşturucu madde kaçakçılığı gelmektedir. Uyuşturucu kaçakçıları ve terör örgütleri arasında sıkı bir ilişkinin olduğu değerlendirilmekte ve bu durum “Narco Terörizm” kavramının gündeme gelmesine neden olmaktadır (Aksakal, 2008, s.146). ABD Uyuşturucu ile Mücadele Dairesine göre narkoterörizm, terör örgütlerinin faaliyetlerini finanse etmek ve faaliyetlerine devam etmek için uyuşturucu madde kaçakçılığını veya genel anlamda ticaretinin yapılmasını sağlamak adına yardım etmek ya da siyasi amaçlarını gerçekleştirmek için doğrudan uyuşturucu ticaretinden gelir elde etmektir (İçişleri Bakanlığı, 2017, s.12).

Ülkemizde çeşitli terör eylemleri gerçekleştiren PKK terör örgütünün 2016 yılında Afganistan’dan Avrupa’ya giden eroin maddesinden 50-100 milyon dolar arasında yüksek miktartlı kazanç sağladığı uluslararası yayınlarda belirtilmektedir. Toplamda bu uyuşturucu madde kaçakçılığından elde edilen gelirin ise 1,5 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2017, s.9).

➤ **Haraç Toplama**

Terör örgütleri tehditle veya korkutma yoluyla, rahatsız etmeme, bildiği bir suçu yetkili kişilere bildirmeme veya koruma sağlama karşılığında haraç alırlar. Ayrıca çalışmasına müsaade edilerek işyerlerinden de haraç alırlar. Haraç alma terör örgütlerinin çok sık başvurduğu bir yöntemdir (Çakmak ve Altunok, 2009, s.108).

➤ **Fidye Alma**

Fidye, adam kaçırma yoluyla terör örgütlerinin gelir elde ettiği bir yöntemdir. Bu kişiler zengin iş adamları olabileceği gibi önemli devlet adamları, bürokratlar da olabilir (Yıldırım, 2010, s.121).

➤ **Sahtecilik**

Günümüz teknolojik gelişmeler (baskı teknolojisindeki gelişmeler, baskı araç gereç ve malzemenin kolaylıkla bulunabilmesi) terör örgütlerini sahtecilik konusunda uzmanlaştırmıştır. Bu doğrultuda terör örgütleri sahte pasaport, kimlik ve para basma ve benzeri alanlarda zamanla uzmanlaşarak önce ihtiyaç doğrultusunda kendi mensuplarını bu konuda desteklemekte, daha sonra talep eden kişilere para karşılığında bunları temin etmektedirler (MASAK, 2019f).

➤ **Gasp ve Hırsızlık**

Gasp ve hırsızlık, büyük terör örgütlerinden ziyade, terör faaliyetlerine başlangıç için yeterli paranın bulunması amacıyla küçük terör örgütlerinin kullandığı gelir elde etme yöntemidir (Aksakal, 2008, s.146).

➤ **Banka ve Kredi Kartı Dolandırıcılığı**

Sahte banka ve kredi kartı dolandırıcılığı, son yıllarda terör örgütlerinin yasadışı yollardan gelir elde etme yöntemleri arasına girmiştir. İnsanların alışverişlerde nakit para kullanmak yerine kredi kartı kullanım tercihinin artması, günümüzde tüm dünyayı etkisi altına alan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen COVID-19 salgını nedeniyle pek çok insanın dijital araçları ve uygulamaları daha fazla kullanması ve güvenilir sitelerde alışveriş yapılmadığı zamanlarda banka ve kredi kartı bilgilerinin terör örgütlerince elde edilerek bu bilgilerin doğrudan satılması ya da kullanılması durumlarında terör örgütleri için gelir kaynağı olmaktadır (Gücenmez, 2014, s.34).

1.2.4.3. Dış Destekler

Dünya siyasetine yön veren ve dünya siyasetinde sözü geçen etkin ülkeler çıkarları çatışan diğer ülkelere karşı meşru yollardan elde edemediklerini çıkarları doğrultusunda hedefledikleri planlarını gerçekleştirebilmek ve uygun bir siyasi zemin oluşturabilmek adına ülke içerisinde kurulmuş, eylem yapan terör örgütlerine destek verirler veya yeni terör örgütleri oluştururlar (Gücenmez, 2014, s.38). Bu doğrultuda silah kaçakçılığı, uyuşturucu madde kaçakçılığı gibi kaçakçılık faaliyetlerinin yapılmasına göz yumulmasının yanında bu ülkelerde dernek vakıf gibi kuruluşların kurulmasına izin verilerek bu kuruluşlardan elde edilen gelirler terör örgütlerine aktarılır. Tarihin bazı dönemlerinde ülkelerin dış politikaları değişiklik göstermiştir. Mesela Soğuk Savaş Dönemi'nde terör örgütlerine dış ülkeler tarafından destek verildiği, destek verilmesinin yanında kendi ülkelerinde barınma imkânı sunulduğu ve bu dönemin sona ermesiyle dış devletlerin desteğinin azaldığı bilinmektedir (Köksoy, 2010, s.28).

Bugün gelinen noktada tüm dünya için önemli bir tehdit olarak görülen uluslararası terörizm kavramı devlet destekli terörizmin anlaşılabilirliği açısından üzerinde durulması gereken bir kavramdır (Sarahan, 2018: s.80). Uluslararası

terörizm, terör örgütlerinin yaptıkları birden çok ülkeyi kapsayan, sınırları aşan, sonucunda birden çok ülkeyi ilgilendiren, başka ülkeler tarafından desteklenen, ülke içindeki hedefler dışında yabancı hedeflere yönelen, uluslararası hukuku ilgilendiren terör faaliyetleri olarak tanımlanabilir. Yabancı bir teröristin ülkemiz içinde yaptığı intihar saldırısında hem kendi vatandaşlarımızın hem de yabancı vatandaşların ölümüne sebep olması uluslararası terörizme bir örnektir (Kartal, 2014: 50). Uluslararası terörizm gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Teröre uygun bir ortam hazırlayan ve terörü destekleyen batılı ülkelerin politikaları ve çıkarları gereği uluslararası cephe yaratma çabaları bu yaygınlaşmanın nedenleri arasında gösterilebilir (Sarahan, 2018, s.80).

Siyasi ve maddi destekle hedef olarak seçilen ülkenin; sivil ve kamu alanına yönelik terörist örgütlerin kışkırtılması veya bu örgütlerle paralel şekilde hareket edilmesi yoluyla şiddet veya şiddet tehdidiyle istikrar ve güvenlik ortamının bozulmasına yol açan terör faaliyetleri devlet destekli terörizmi oluşturur (Sarahan, 2018, s.81).

Devlet destekli terörizme örnek olarak Suriye'nin PKK Terör örgütüne sağladığı destek verilebilir. Suriye devleti, Türkiye devleti üzerinde terör devleti kurmaya çalışan PKK terör örgütünün bu topraklar üzerinde eğitim yapmasına, tesisler kurmasına imkân tanımıştır. Amacı Türkiye toprakları üzerinde toprak sahibi olabilmek, su kaynağını sağladığı Fırat Nehri gibi yerlerin kontörünü ele geçirmek ve Türkiye'nin İsrail'le büyüyen stratejik ortaklığına zarar vermektir. 1998 yılında askeri anlamda Türkiye'nin bu ülkeye karşı tedbirlere başvuracağını duyurması sonucunda Suriye'nin PKK Terör Örgütüne verdiği destekler azalmıştır (Çakmak ve Altunok, 2009, s.133). Ancak günümüzde halen Suriye ve Irak toprakları üzerinde terör örgütü PKK mensuplarınca kontrol edilen kamp alanlarının olduğu bilinmektedir. PKK gibi bu güne kadar varlık gösteren terör örgütleri yurt içi ve yurt dışından aldıkları desteklerle ülkemiz ekonomik, siyasi, sosyal ve askeri her anlamda yıpratılmaya çalışılmıştır.

1.3. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı İlişkisi

Terörün finansmanı, terör örgütlerinin eylemlerini gerçekleştirebilmek için doğrudan veya dolaylı yoldan sağladığı, kaynağı yasal ve suçtan elde edilen gelir olan her türlü finansman olduğu şeklinde tanımlanmıştır. Terör örgütlerinin yasal ve yasal

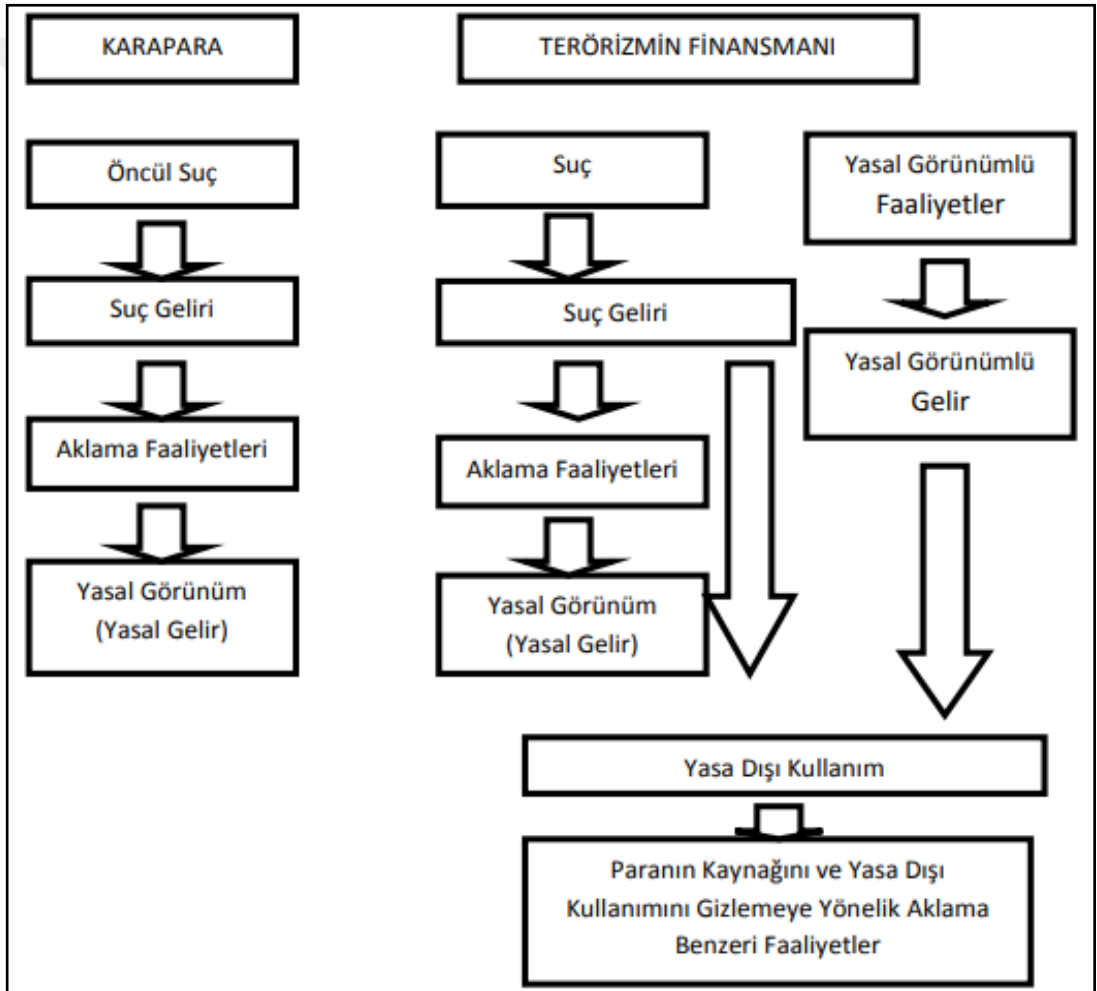
olmayan iki çeşit gelir kaynakları mevcuttur. Bunlardan insan, uyuşturucu, silah ve madde kaçakçılığı gibi ticari faaliyetler sonucu elde edilen gelirler yasal olmayan gelirler arasındadır. Yasal görünümlü gelirler ise, vakıf ve dernek gibi kar amacı gütmeyen kuruluşların faaliyetleri sonucunda elde edilen gelirlerdir. Terörün finansmanı konusu, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de meydana gelen terör saldırılarından sonra uluslararası alanda gündem konusu olmuştur. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, 2003 yılında kara para aklama, uyuşturucu madde kaçakçılığı, uluslararası organize suçlar, uluslararası terörizm konularının birbiriyle bağlantılı olduğunu ve bu doğrultuda evrensel ölçekte caydırıcı bir gücün veya uluslararası bir mekanizmanın kurulması gerektiği üzerinde durmuştur. Bu kapsamda 1989 yılında kurulan FATF tarafından terörün finansmanı ile mücadele noktasında üye ülkelerin uyması gereken 40 tavsiye kararlarına ek olarak terörün finansmanı ile ilgili 9 özel tavsiye yayınlanmıştır (Aksoy, 2018, s.21).

Terör örgütlerinin geniş bir alana yaymaya çalıştıkları faaliyetlerine ve varlığına devam edebilmek için finans kaynaklarına ihtiyaçları vardır. İhtiyaç duydukları bu finans kaynaklarını kara para aklama yöntemleriyle gidermeye çalışmaktadırlar. Finans kurumlarındaki hesapların gerçek sahiplerinin kimliğinin gizlenmesi ve resmi makamların dikkatini çekmeden yasadışı yollardan fonlar elde edilmesi terörün finansmanında kullanılmaktadır. Terör örgütleri gelir elde etme yoluna yasal yollardan başvurabilmektedirler. Fonlar yasal yollardan elde edildiği için aklanması gerekli görülmemekle birlikte suçun takip ve tespitini zor hale getirmektedir. Bu durum suçun takip ve tespitini zor hale getirmiş olsa da yetkili birimlerin dikkatini çekmeden elde edilen gelirler kara para aklamadaki benzer yöntemler kullanılarak kaynağından uzaklaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda kara para aklama ile terörün finansmanı arasında benzerliklerin olduğu söylenebilir (Aksakal, 2008, s.139).

Şekil 1.4.’te terörün finansmanı ve kara para aklama suçunun aşamaları ayrıntılı bir biçimde gösterilmiştir. Buna göre, terörün finansmanı ve kara para aklama yöntemleri arasında benzerliklerle birlikte bazı farklılıklar da bulunmaktadır. Kara para aklama ve terörün finansmanı arasındaki en temel fark, elde ediliş açısından farklılıkların olmasıdır. Kara para aklamada yasadışı kaynaklar aklanarak finansal sisteme dâhil edilirken, terörün finansmanı yasadışı kaynaklarla yapıldığı kadar yasal kaynaklarla da gerçekleştirilebilir. Yani terörün yasal finans kaynaklarından elde

edilen gelirin gizlenmesi söz konusu olmayıp elde edilen gelirin kullanımının gizlenmesi söz konusudur. Terörün finansmanı yasa dışı kaynaklarla sağlanması durumunda, elde edilen para aklanarak terör örgütüne aktarılır. Kara para terör örgütlerine aktarıldığı için bu durum paranın kirletilmesi olarak adlandırılmaktadır. Bir diğer farklılık ise terör örgütünün suçtan elde etmiş olduğu kara parayı, kara para aklama sürecinden geçirmeden kullanabilmesinin söz konusu olmasıdır. Ancak terör örgütlerince elde edilen kara para, kaynağından uzaklaştırılmadığı için suçun tespiti kolay olacağından bu yöntem çok fazla tercih edilmemektedir (Gücenmez, 2014, s.41-42).

Şekil 1.4.: Terörün Finansmanı ve Kara Para Aklama Suçunun Aşamaları

Kaynak: (Gücenmez, 2014, s.41).

İKİNCİ BÖLÜM

KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE KURUMLAR VE MEVZUAT

1980’li yıllardan sonra dünya ekonomisinin küreselleşmesi, paranın serbestçe dövizle çevrilebilirliği ve bilişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler ile fonların akışı hızlanmış ve kara para mevzuatının güçlü olmadığı ülkelere doğru fon akışı yaşanmıştır. Bu durum organize suç örgütlerinin kara para ve kara para aklama faaliyetlerinin yoğunluğunu artırmış ve tek bir ülkenin üstesinden gelemeyeceği kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele sorununun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Söz konusu sorunun çözümü için bu suçlarla ilgili uluslararası alanda mevzuatın oluşturulması ve ülkeler arasında iletişim ve işbirliğinin sağlanması gereklidir (Mavral, 2001, s.95).

Suç önlemede ve suçla mücadelede suç önleme stratejileri ve caydırıcı yöntemlerin belirli olması gereklidir. Verilen ceza ile işlenen suç arasındaki şiddetin orantılı olması, işlenen suçun karşılığında hangi cezanın verileceği kesin bir şekilde belirli olması yani hukuki sınırının çizilmiş olması ve cezanın hızlı bir şekilde verilmesi, söz konusu suçlarla mücadele etmek ve cezaların caydırıcılığını sağlamak için gerekli unsurlardır (Hamzaoglu, Türk ve Sanal, 2019, s.199).

2.1. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası İşbirliği

Globalleşme, teknolojik yenilikler, para transferinin bilgisayar hatta mobil ortamında gerçekleşmesi gibi aklayıcıların işini kolaylaştıran etmenlerin varlığı ülkeleri bir araya getirmiş, uluslararası kuruluşlar kurulmuş ve uluslararası anlaşmalar imzalanmıştır. Kara para aklayıcılarının ortaklaşa hareket etmeleri, bu birlikteliği zorunlu hale getirmiştir. Kara para aklama, terörün finansmanı ve beraberinde getirdiği uyuşturucu kaçakçılığı ve en önemlisi terörle mücadelede başarılı olmak için uluslararası işbirliği son derece önemlidir.

2.1.1. Mali Eylem Görev Gücü (FATF)

FATF, 1989 yılında OECD bünyesinde G-7 ülkeleri (İtalya, Fransa ABD, Japonya, Almanya, İngiltere ve Kanada) tarafından kara paranın aklanmasının uluslararası alanda önlenmesi amacıyla kurulmuş bir kurumdur. FATF, kara para aklama ile mücadelesinin yanında terörün finansmanının önlenmesi konusunu ABD’de 11 Eylül 2001 tarihinde yaşanan terör eylemlerinden sonra hedefleri arasına dahil etmiştir (MASAK, 2019g). Ülkeler teker teker bu kuruma üye olmuştur. Şu an toplamda 39 üyesi (37 yargı bölgesi ve 2 bölgesel kuruluş (Körfez İşbirliği Konseyi ve Avrupa Komisyonu)) bulunmaktadır. Türkiye ise 1991 tarihinde kuruluşun üyesi olmuştur. FATF, üye ülkelerin kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik küresel çabalarının merkezinde yer almaktadır (FATF, 2021b).

FATF, periyodik olarak üye ülkelerin terörün finansmanı ve kara para aklama suçuyla ilgili gösterdikleri mücadeleyi ve gelişmeleri değerlendirmekte ayrıca denetlemektedir. Karşılıklı değerlendirme süreci olarak ifade edilen belli aşamalardan sonra FATF, düzenli izleme ve iki yılda bir yapılan güncelleştirmeler ile ülke raporunda tespit edilen eksiklikleri takip etmektedir (MASAK, 2019g).

FATF, kara para aklama ve terörün finansmanı tekniklerini devamlı gözden geçirmektedir. Çünkü kripto para birimleri popülerlik kazandığı için sanal varlıklar yaygınlaşmakta bu da yeni riskler ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle FATF standartlarını sürekli olarak güçlendirme eğiliminde olmaktadır (FATF 2021c).

FATF, terörün finansmanı ile mücadele için küresel standartların belirlenmesi, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarının terörizmle ilgili mali hükümlerinin uygulanmasında yardımcı olması ve ülkelerin terörün finansmanını önleme yeteneklerini değerlendirmedeki rolüyle terörün finansmanı ile mücadelede küresel çabalarda merkezi bir rol oynamaktadır (Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, 2021).

FATF 2019 yılında, terörün finansmanını izleme ve önlem almaya yönelik mevcut çabaları konulu yazısında IŞİD, El Kaide ve bağlı kuruluşların oluşturduğu tehditlerin finansmanını önlemeye yönelik tedbirlerden bahsedilmektedir. Buna göre FATF, 2015 yılından bu yana IŞİD terör örgütünün finansmanını incelemektedir. IŞİD ve iştiraklerinin finansmanı ile El Kaide ve bağlı kuruluşlarının finansmanına ilişkin ilk kamuoyu güncellemesini 2018 yılında yapmıştır. Buna göre IŞİD’in gelirinin

büyük ölçüde azaltılmış olduğu ancak önemli rezervlerini korumaya devam ettiği ve aktif olarak yeni fon kaynakları ve geliri artırmak için yeni mekanizmalar aradığı, El Kaide ve bağlı kuruluşların bazı hassas bölgelerde önemli etkiye sahip olmaya devam ettiği, fon toplamak için hem yasa dışı hem de yasal faaliyetlerde bulundukları, bu doğrultuda IŞİD, El Kaide ve bağlı kuruluşlarının finansmanının analiz edilmeye devam edileceği ve bu değerlendirmelerin yerel CFT (Terörizmin Finansmanı ile Mücadele) çabalarını desteklemek için ilgili CFT yetkililerine sunulması ve kullanılması gerektiği belirtilmiştir (FATF, 2021e).

FATF bünyesinde 1990 yılında üye ülkelerin terörün finansmanı ve kara para aklama ile mücadelesinde uyması gereken 40 tavsiye kararı yayınlanmıştır. Bu kararlar 2003 yılında yeniden düzenlenmiştir. 1. tavsiyede kara para aklama suçu ve öncül suçların kapsamı ile ilgili standartlar, 2. tavsiyede kara para aklama suçunun tanımı ve unsurları ile ilgili standartlar ayrıca tüzel kişilerin de idari, hukuki veya cezai sorumluluğa tabi tutulması konusu ve 3. tavsiyede müsadere konusu ele alınmıştır. FATF'ın ilk üç tavsiyesindeki standartların, Viyana ve Palermo Sözleşmesi'ne uygun yapılması gerektiği belirtilmiştir. 4. tavsiyede finansal kuruluşlara ait gizlilik yasalarının, tavsiyelerin uygulanmasına engel olmaması gerektiği, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. tavsiyelerde müşterini tanı tedbirlerinin uygulanması (isimsiz hesap açılmaması, siyasi kişilere özel dikkat edilmesi, kayıtların 5 yıl süreyle saklanması vb.) gerektiği belirtilmiştir. 12. tavsiye kararında 5, 6, 8, 9, 10 ve 11. tavsiyelerde belirtilen hususların finansal olmayan kuruluşlara da (kumarhaneler, muhasebeciler, avukatlar, değerli maden ve taş tacirleri, emlakçılar vb.) uygulanması gerektiği belirtilmiştir. 13. Tavsiyede şüpheli işlem bildirim zorunluluğunun getirilmesi, 14. tavsiyede şüpheli işlem bildirim zorunluluğu getirilen kuruluşları koruyucu hükümlerin oluşturulması, 15. tavsiyede kara para aklama ve terörün finansmanı ile ilgili finansal kuruluşlarca politika, eğitim ve prosedür gibi programların hazırlanması, 16. tavsiyede 13. 15. ve 21'nci tavsiyelerinde belirtilen hususların finansal olmayan kuruluşlara da uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Tavsiye 17'de yükümlülöklere uymayan gerçek ve tüzel kişilere fiillerine uygun caydırıcı cezaların verilmesi, 18. tavsiyede paravan bankaların kurulmasına izin verilmemesi, iş ve işlemlerin yapılmaması, 19. tavsiyede devamlı bilgi verme kapsamında belirli tutarın üzerindeki işlemlerin gerekli kuruluşlara bildirilmesi ve 20. tavsiyede finansal olmayan kuruluşlar dışındaki iş ve meslek gruplarına da uygulanması gerektiği belirtilmiştir (Üstün, 2003, s.18-30).

21. tavsiyede, FATF tavsiyelerini uygulamayan ülkelerle olan iş ilişkilerine ve işlemlerine özel dikkat gösterilmesi, 22. tavsiyede finansal kuruluşların yurt dışında kurulmuş acente ve şubelerine de düzenlemelerin uygulanması, 23. tavsiyede ülkelerin finansal kuruluşlar üzerinde yeterli düzenleme ve denetime sahip olması, 24. tavsiyede finansal kuruluş olmayan meslek sahiplerine düzenleme ve denetleme getirilmesi özellikle kumarhanelerin ruhsata bağlanması gibi kumarhanelere kapsamlı bir düzenleme ve denetleme getirilmesi ve 25. tavsiyede kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik finansal ve finansal olmayan kuruluşlara yardımcı olacak kılavuz hazırlamalı ve geri bildiriminin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. 26. tavsiyede ülkelerde kara para aklama ve terörün finansmanına yönelik alınan şüpheli işlem bildirimleri ile diğer bilgileri, analiz eden ve dağıtan bir mali istihbarat biriminin kurulması, 27. tavsiyede mücadele edilen konuda yasa uygulama birimlerinin kurulması, gizli operasyonlar, kontrollü teslimat gibi tekniklerinin kullanımının sağlanması, 28. tavsiyede soruşturmayı yürüten yetkili makamlara, delil ve bilgi elde edilmesini sağlayan finansal kuruluşlar ve kişilerce tutulan kayıtların sağlanması, gerektiğinde gayrimenkul gibi yerlerde arama yetkisinin verilmesi, 29. tavsiyede gözetleme ve denetleme yetkisi bulunanların yeterli kanun gücüne sahip olması ve 30. tavsiyede kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede ülkelerin ilgili birimlere yeterli teknik, personel ve finansal kaynağı sunmaları gerektiği belirtilmiştir (Üstün, 2003, s.31-34).

31. tavsiyede politika üreten birimleri, mali istihbarat birimi, yasa uygulama ve denetim mercileri arasında işbirliği ve koordinasyonun bulunması, 32. tavsiyede kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik inceleme, malvarlığını dondurma, zapt, şüpheli işlem bildirimleri, müsadere konularında kapsamlı istatistikler çıkarılması, 33 ve 34. tavsiyelerde, tüzel kişilerin ve anlaşmalarında şeffaflığın sağlanması, trust sözleşmelerine dikkat edilmesi, 35. tavsiyede ülkelerin Viyana, Palermo ve New York gibi uluslararası sözleşmeleri onaylaması ve uygulamasının sağlanması, 36. tavsiyede kara para aklama ve terörün finansmanında hızlı, olumlu ve etkin olacak şekilde inceleme, soruşturma ve tahkikatın yapılması, 37. tavsiyede, Dual Criminality prensibi yani bir fiilin her iki tarafta suç olarak sayılması durumu olmasa bile ülkeler mümkün olduğunca karşılıklı adli yardımlaşma yollarının aranması, 38. ve 39. tavsiyelerde yabancı ülkelere kara para aklama suçu ile ilgili malvarlığının tespiti, dondurulması, müsadere ve zaptı ile ilgili taleplerine cevap verilmesi ve kara para

aklama suçlularının iadesi ve 40. tavsiyede yabancı birimlerle idari işbirliğinin yapılması ile ilgili hususlar belirtilmiştir (Üstün, 2003, s.34-36).

11 Eylül saldırıları ve dünya genelinde yükselen terör sorunu sonrasında terörün finansmanı ile mücadele konusunda 40 tavsiye kararına ilaveten 2021 yılında Dokuz özel tavsiye yayınlanmıştır. Bu kararlarda; terörün, terör örgütlerinin ve teröristlerin gerçekleştirdiği veya teşebbüs ettiği eylemlerin mevzuatta suç olarak sayılması ve yaptırımların uygulanması, Birleşmiş Milletler bünyesinde hazırlanan sözleşmelerin kabul edilmesi ve resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmesi, elektronik fon transferinde havaleyi yapanlar ile havale yapılan kişi ve kurumlarda şüpheli havale işlemlerini takibe alarak inceleme yapılması gerektiği, alternatif havale yöntemleri ile yasadışı bir şekilde yapılan havale yönteminin tespit edilerek gerekli yaptırımların uygulanması gerektiği, teröristlerin ve terör örgütünün malvarlığına el konulması ve dondurulması, ülkelerce uluslararası işbirliğinin sağlanması, elde edilen kaynağın kurye aracılığıyla ülke dışına çıkarılmasını sağlayan nakit taşıyıcılar üzerinde kara para aklama ve terörün durdurulabilmesi için kanuni yetkilerin verilmesi ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar ile ilgili konular yer almaktadır (FATF, 2021d).

FATF, kara para aklama ve terörün finansmanı konusunda yayınlamış olduğu 40 Tavsiye kararına uymayan, uluslararası alanda işbirliği yapmayan ve sisteminde zafiyet gösteren ülkeleri mercek altına almaktadır. Şöyle ki 21. tavsiye kararı uyarınca üye ülkeleri, tavsiyeleri uygulamayan ülkelerle olan iş ve işlemlerde özel dikkat gösterilmesi gerektiği ve ayrıca vatandaşları ile ilgili olan iş ve işlemlerde azami dikkatin verilmesi gerektiği yönünde uyarmaktadır (Üstün, 2003, s.17).

FATF, 21 Ekim 2021 tarihinde terörün finansmanı ve kara paranın aklanmasını engellemede eksiklikleri olduğu için Türkiye'yi yakından takip edileceği anlamına gelen gri listeye alarak izlemeye aldığını duyurmuştur. Bu listede ayrıca, 23 ülke arasında Fas, Suriye, Arnavutluk, Güney Sudan ve Yemen de yer almaktadır. Uzmanların araştırmalarına göre, bir ülkenin gri listeye alınması, ülkeye giren portföy akışının azalmasına, yabancı yatırımcı çekmekte zorluk yaşamasına neden olmaktadır. FATF Başkanı Marcus Pleyer, değerli maden ticareti yapanlar ile emlak ve bankacılık sektörlerinin daha sıkı denetlenmesi gerektiğini, Türkiye'nin IŞİD ve El Kaide gibi terör örgütlerin finansmanı ile ilgili mücadelesini kararlılıkla sürdürmesi gerektiğini vurgulamış olsa da, Hazine ve Maliye Eski Bakanımız Lütfi ELVAN konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, 27 Aralık 2020 tarihinde Kitle İmha Silahlarının

Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun'u çıkardıklarını, FATF standartlarına uyum için kayda değer bir gelişme ile yükümlülüklerini yerine getirdiklerini belirtmiştir (Bbcom, 2021).

FATF'nin 2019 yılında Türkiye için yapmış olduğu değerlendirmesinde ise işbirliği ve bilgi paylaşımı açısından Türk yetkililerinin yabancı mevkidaşlarıyla verimli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Türkiye'deki bankaların suçlara ilişkin mali işlemlere dair bilinçli olduğu belirtilmiştir. Ancak terörün finansmanı ile ilgili olarak terör zanlılarının elindeki varlıkların toplanması, mali hareketin önüne geçilmesi, fonların kullanılmasının engellenmesi açısından önlem alınması gerektiği vurgulanmıştır (Bbcom, 2021).

FATF 2021 yılında Türkiye'ye dair yaptığı değerlendirmede, Türkiye için kara para aklama ve terörün finansmanından sorumlu makamlarca kapsamlı bir ulusal strateji ilan edilmesi, sınır ötesi kaçak para ele geçirme düzeyinin artırılması, FIU içinde stratejik analiz kapasitesinin geliştirilmesi, kolluk kuvvetlerinin terörün finansmanı faaliyetlerini bağımsız olarak ve terör suçlarıyla birlikte soruşturması için bir teşvik olmasını sağlamak için terörün finansmanı için mevcut cezaların gözden geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ile ilgili Türkiye'nin denetim ve gözetimini izlemekte olduğunu, Türkiye'nin FATF standartlarına uyumlu olacak şekilde kar amacı gütmeyen kuruluşların denetime yönelik risk temelli yaklaşımı uygulaması gerektiğini belirtmiştir (FATF, 2021f).

2.1.2. Birleşmiş Milletler

Birleşmiş Milletler, üye ülkeler arasında barış ortamını yaratmak, savaşı önlemek, uluslararası ekonomik ve sosyal işbirliğini sağlamak amacıyla 1945 yılında kurulmuş, toplamda 193 üye ülkesi bulunmaktadır. Türkiye, BM'nin kurucu üye ülkeleri arasında yer almakta ve BM gündeminde olan konulara proaktif bir yaklaşımla katkı sağlamaya çalışmaktadır (Dışişleri Bakanlığı, 2021).

Birleşmiş Milletler tarafından terörün finansmanı ve kara para aklamayı önlemeye yönelik olarak çok sayıda çalışmalar yapılmıştır. Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu), Sınırışan Organize Suçlara Karşı BM Sözleşmesi (Palermo Konvansiyonu), BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme (New York Sözleşmesi) ve

1373 Sayılı BM Güvenlik Konseyi (BMGK) Kararı BM bünyesinde hazırlanmıştır (MASAK, 2019e).

2.1.2.1. Viyana Konvansiyonu

Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesi, 20 Aralık 1988 tarihinde Viyana’da imzaya açılmıştır. Türkiye bu tarihte Sözleşme’ye imza atmış ve taraf olmuştur. Ancak Sözleşme 22 Aralık 1995 tarihinde 4136 sayılı Kanun ile kabul edilerek yürürlüğe girmiştir (Üstün, 2008, s.20).

Sözleşme ile taraflar arasında uluslararası boyutta işbirliğinin artırılması ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ile etkin mücadele edebilmek amaçlanmıştır. Sözleşme aslında, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili düzenlemeler içermekte olsa da uyuşturucu madde kaçakçılığından kaynaklı elde edilen gelirler kara para olarak belirtildiği için kara para ile ilgili de birtakım düzenlemeler getirilmiştir (Öztürk, 2004, s.54).

Sözleşmeye taraf ülkelerde (MASAK, 2021h);

- Uyuşturucu madde kaçakçılığı suçunun işlenmesinde bizzat rol almak, örgütleyerek yardım ve yataklık etmek,
- Uyuşturucu maddeyi üretmek, pazarlamak, dağıtımını yapmak, nakline aracılık etmek ve sevkini sağlamak,
- Uyuşturucu maddenin kullanılmasını teşvik etmek,
- Bir mamelekin yani kişinin sahip olduğu ve para ile ölçme imkânı olan malın bu suçlardan işlendiğini bilerek illegal kaynağını gizlemeye çalışmak,
- Uyuşturucu madde kaçakçılığında malvarlığının gerçek sahibi, yeri ve kaynağının açısından hedef şaşırtmak, fiilleri işlendiği zaman, kendi iç hukukunda suç olarak düzenlenmesi ve cezai müeyyidelere tabi tutulması gerektiği vurgulanmıştır.

2.1.2.2. Palermo Konvansiyonu

12-15 Aralık 2000 tarihinde İtalya’da Sınıraşan Organize Suçlara Karşı BM Sözleşmesi (Palermo Konvansiyonu) için imza konferansı gerçekleşmiştir. Türkiye sözleşmeyi 13 Aralık 2000 tarihinde imzalamış olsa da sözleşme, 29 Eylül 2003’de

4800 sayılı Kanun ile kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur. Sözleşmenin amacı, ülkeler arasında işbirliğinin sağlanması, sınıraşan örgütlü suçlar ile etkin mücadele edilmesi ve bu suçların önlenmesidir (Üstün, 2008, s.20).

Sözleşme'nin "Kapsam" başlıklı 3'üncü maddesine göre (MASAK, 2021i);

- Birden fazla ülkede işlenen suçlar,
- Suç tek bir ülkede işlenmiş olsa da plan, program ve kontrolünün bir başka ülkede gerçekleştiği suçlar,
- Suç tek bir ülkede işlenmiş olsa da birden fazla ülkede eylemde bulunan örgütlü suç çetelerinin karıştığı suçlar,
- Suç tek bir ülkede işlenmiş olsa da bir başka devlet üzerinde ciddi sonuçlar doğuran suçlar sınır aşan niteliktedir. Sınır aşan organize suçlara örnek olarak, uyuşturucu madde kaçakçılığı, vergi kaçakçılığı, terörizm ve kara para aklama suçları verilebilir.

Sözleşme'nin "Suç Gelirlerinin Aklanmasının Suç Haline Getirilmesi" başlıklı 6'ncı maddesinde kara para aklama suçu düzenlenmiştir. Buna göre; suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin yasadışı kaynağını gizlemek, kaynağını olduğundan farklı göstermek, teslim alınan bir malın suç kaynaklı olduğunu bilerek bulundurmak ve bu suçlardan birine yardım veya kolaylaştırmak maksatlı katılmak suçları, taraf olan her devletin içinde kasten işlendiği zaman kendi hukuk düzenine uygun bir şekilde suç olarak sayılması için gerekli yasal önlemlerin alınması gerekir (MASAK, 2021i).

Kara para aklama suçunun önlenmesine ilişkin düzenlemeler Sözleşme'nin 7'nci maddesinde belirtilmiştir. Taraf olan her ülkeden istenilenler içinde; banka ve benzeri mali kuruluşların kendi içinde kimlik tespiti, şüpheli işlemlerin bildirilmesi ve kayıt tutulması gibi sistemin oluşturulması, kara para aklamayla mücadelede ulusal ve uluslararası işbirliğinin yapılması için gerekli bilgilerin toplanması, analiz edilmesi ve iletilmesini sağlayacak mali istihbarat kurumunun kurulması ve nakit ve benzeri sınır ötesine yapılan işlemlerin denetlenmesi yer almaktadır (MASAK, 2021i).

2.1.2.3. New York Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler bünyesinde Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme (New York Sözleşmesi), New York'ta 10 Ocak 2000 tarihinde

imzaya açılmıştır. Sözleşme, Türkiye adına 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanmıştır (TBMM, 2021).

Sözleşme 132 ülke tarafından imzalanmış, 186 ülke ise sözleşmeye taraf olmuştur. Sözleşme, yüksek oranda BM üyesi ülkelerin katılımıyla desteklenmiştir. Sözleşmede ilk olarak uluslararası alanda barış ve güvenliğin sağlanması amacıyla bahsedilmiştir. Terörün finansmanı sorununun bütün devletleri ciddi derecede ilgilendirdiği belirtilmiştir. Ayrıca terör eylemlerinin mali kaynaklar ile orantılı olarak gerçekleştirildiği düşünüldüğünden bu sözleşme hazırlanmıştır (Coşkun, 2015, s.32).

Sözleşmede açıkça terörün finansmanı kavramı düzenlenmiş olmasa da Sözleşme'nin 2. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen; bir kişi aşağıda anılan eylemleri kendi isteyerek yasa dışı eylemlerde bulunmak sureti ile nakdi kaynak elde etmesi yolundaki faaliyetleri nedeni ile bu sözleşmeyi ihlal etmiş olur cümlesinde terörün finansmanı suçundan bahsedildiği anlaşılmaktadır. Aynı fıkranın (a) ve (b) bendinde belirtilen eylemler şunlardır (TBMM, 2021):

- a) Anlaşmalarda sınırları çizilmiş olan ve tanımı yapılmış fiiliyeti suç doğuran eylemler.
- b) İçeriği nedeni ile halkı korkuya sevk etmek, sindirmek ve pasifize edip korku mekanizmasını canlı tutmak veya bu davranışı bir devlet üzerinde yapılan silahlı çatışma amacıyla bir sivil veya bu çatışmanın doğrudan tarafı olmayanlara karşı gerçekleştirilen öldürücü veya yaralayıcı eylemlerdir.

Yukarıdaki eylemlerde (b) bendinde geçen “*bir silahlı çatışma durumunda muhasemata doğrudan katılmayan herhangi bir kişiyi öldürme veya ağır şekilde yaralamaya yönelik diğer tüm eylemler*” ibaresinde, muhasemata doğrudan katılan yani çatışmanın doğrudan tarafı olan kişilere karşı gerçekleştirilen sözü edilen eylemler terör suçu teşkil etmeyecektir. Böyle bir durumda bu eylemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle veya kullanılacağını bilerek, doğrudan veya dolaylı olarak, yasadışı bir şekilde ve kasten fon sağlamak veya toplamak da terörün finansmanı suçu teşkil etmeyecek veya sorumluluk doğurmayacaktır (Genç, 2012, s.26-27).

2.1.2.4. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 1373 Sayılı Kararı

1373 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararı 28 Eylül 2001 tarihinde 4835. Oturumunda kabul edilmiştir. 11 Eylül 2001 tarihinde New York, Washington ve Pensilvanya'daki gibi işlenen terörist saldırılarının uluslararası barış ve güvenlik için önemli derecede tehdit oluşturduğu ayrıca bu eylemlerin önlenmeye çalışılması ile ilgili kararlılığın alındığı belirtilmiştir (MASAK, 2021j).

Konsey kararları özetle bütün ülkelerin (Üstün, 2008, s.23);

- Terörist eylemlerin finansmanını önlemesine ve gerekli yaptırımların uygulamasına,
- Toprakları üzerinde terörist eylemlerin varlığı halinde bu eylemleri gerçekleştirmek için kullanılacak olan finans kaynaklarının dondurulmasına,
- Terörün önlenmesine ilişkin 9 Aralık 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme ve protokollere en kısa sürede taraf olması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Konsey kararının 6. maddesinde, kararların uygulanmasını takip edecek ve denetleyecek “Terörizmle Mücadele Komitesi” adında bir komitenin kurulması gerektiği vurgulanmıştır. Kurulacak olan bu komitenin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ile üye ülkeler arasında kararın uygulanması ve terörün finansmanı ile mücadele sisteminin geliştirilmesi için bilgilendirilmesi konusunda köprü görevi göreceği belirtilmiştir (Genç, 2012, s.32).

Konseyde açıklanan alınması gereken önlemlerin büyük çoğunluğu terörün finansmanını engellemeye yönelik olduğu ve terör eylemlerini işleyen, kolaylaştıran ve bunlara giren kişilerin malvarlıklarının dondurulmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Güvenlik Konseyi kararları bütün devletlere karşı bağlayıcı olduğu için sözleşmeden daha fazla etki doğurmaktadır. Çünkü sözleşmenin uygulanabilmesi için ülkelerin imza ve onayından geçmesi gerekmektedir Dolayısıyla bu karar ülkelerin inisiyatifine bırakılmamaktadır. (Genç, 2012, s.32). Ayrıca konsey kararlarında terörist eylemlerin suç sayılacağı ortaya konulmuş olsa da terörün tanımı net olarak açıklanmadığı için ülkelerin kendi çıkarları doğrultusunda kullanabileceği açık kapının olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.3. Avrupa Birliği Direktifleri

Avrupa Birliği'nin 2001/97/EC numaralı Kara Paranın Aklanmasında Mali Sistemin Kullanılmasının Önlenmesine İlişkin 91/308EEC numaralı Direktifte Değişiklik Yapılması Hakkındaki Direktifi'nde, kara para aklama tanımı şu şekilde düzenlenmiştir (MASAK, 2021k):

- Yapılış itibari ile kanunda sonucu ceza ile tanımlanmış olan bir suç veya bu şekilde bir suça ortaklık sonucunda elde edildiği bilinen bir malvarlığı veya kazancın yasadışı olan bu kaynağının ne olduğunu gizlemek,
- Yasadışı elde edilmiş olan bir malın mülkiyetini, kapsamını, kaynağını, yerini, kimin tasarrufunda olduğunu veya bu malvarlığının bir suç işlemek sureti ile elde edildiğini kasten saklamak,
- Malvarlığının kazanılması sırasında onun bir suç nedeni ile elde edildiğinin bilinerek mülkiyetini ya da zilyetliğini almak veya kullanmak faaliyetlerini bilerek ve isteyerek işleme fiilidir.

Söz konusu direktifte geçen düzenlemeler özetle; direktifte yer alan kuruluşlardan birinden doğrulamak nedeni ile belgeler isteme yoluna başvurulması, sunulan belgeleri kanıtlayıcı ek belgeler veya onları doğrulayıcı ilave önlemlerin alınması, bu direktife konu olan bir kredi kuruluşu tarafından müşteri adına açılmış bir hesapla yapılmış işlemlerin ilk ödemesinin talep edilmesi olarak sayılabilir. Bu şekilde belirlenen yöntemlerle müşterinin kimliğinin ortaya çıkarılması sağlanmaktadır (MASAK, 2021k).

2.1.4. Avrupa Konseyi

27 Haziran 1980 tarihli Avrupa Konseyi Tavsiye Kararı, suçtan elde edilen gelirlerin gizlenmesinin ve transferinin önlenmesine yönelik tedbir kararlarından oluşmaktadır. Uluslararası alanda kara paranın aklanmasıyla mücadele konusunun ilk kez Avrupa Konseyi bünyesinde ele alınması göze çarpmaktadır. Ancak söz konusu tavsiye kararı tavsiye niteliğinde olup üye devletler üzerinde bağlayıcı özelliği bulunmamaktadır (Öztürk, 2004, s.50).

Avrupa Konseyi bünyesinde kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Suç Kaynaklı Gelirlerin Aklanması, Aranması, Zapt ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi

(Strasbourg Sözleşmesi) ile Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, El Konması ve Müsaderesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Varşova Sözleşmesi) Avrupa Konseyi bünyesinde kabul edilmiştir (MASAK, 2019e).

2.1.4.1. Strazbourg Sözleşmesi

8 Kasım 1990 tarihinde Strazbourg'da imzalanan Avrupa Konseyi Sözleşmesi, ülkemizde 2001 yılında imzalanmış, 2004 yılında TBMM'de kabul edilmiştir. Sözleşme; suç kaynaklı paranın aklanması, araştırılması, el konulması ve zaptına ilişkin olarak düzenlenmiştir. Sözleşmenin amacı, her türlü suçtan elde edilen gelirin aklanması suçunun işlenmesi hakkında güvenlik tedbirlerinin oluşturulması ve bu alanda uluslararası işbirliğinin sağlanmasıdır. Strazbourg Sözleşmesi'nde, Viyana Sözleşmesi'ndeki gibi sadece uyuşturucu madde kaçakçılığı suçundan elde edilen gelirler üzerinde yoğunlaşılmamış, suç kavramı geniş tutulmuştur. (Öztürk, 2004, s.56).

Dört bölümden oluşan sözleşmenin birinci bölümünde, konvansiyondaki gelir, mal, araçlar, zor alım, esas suç terimlerinin tanımları yer almaktadır. İkinci bölümünde, ulusal düzeyde alınacak önlemler bulunmaktadır. Üçüncü bölümde uluslararası işbirliğine ilişkin genel ilkeler ve önlemler yer almaktadır. Üye ülkeler, suçtan elde edilen gelirlerin soruşturulmasında ve usulünde uluslararası işbirliği yapmaları konusunda yükümlü bırakılmıştır. Son bölüm olan dördüncü bölümde ise nihai imzalama ve yürürlüğe girme hükümleri yer almaktadır. Sözleşmede, sözleşmeye taraf olan ülkelerin finansal kurumlarının kara paranın aklanmasının önlenmesi konusunda gerekli düzenlemeleri yapmaları gerektiği ve sır saklama yükümlülüğüne istisna getirmeleri gerektiği öngörülmüştür (Selçuk, 2006, s.70).

2.1.4.2. Varşova Sözleşmesi

Strazburg Konvansiyonu, uluslararası alandaki gelişmelerden dolayı revize edilerek kara paranın aklanması, müsadere edilmesi, aranması ve zapt edilmesi konusuna terörün finansmanı konusu dahil edilmiş ve Varşova Sözleşmesi (Avrupa Konseyi Sözleşmesi) 16 Mayıs 2005 tarihinde imzaya açılmıştır. Türkiye bu sözleşmeyi 28 Mart 2007 tarihinde imzalamıştır (MASAK, 2021l).

Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin 2. maddesinde belirtilen terörün finansmanı tanımı, Varşova Sözleşmesi'nde benimsenmiş olup sözleşmede yer alan III, IV ve V. bölümlerinde belirtilen bütün hususların da terörün finansmanı konusunda uygulanması gerektiği vurgulanmıştır (MASAK, 2021l).

Sözleşmede bankacılık işlemleri, bilgi talepleri ve banka hesapları konusunda güncel gelişmeler doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Sözleşme, terörün finansmanı ve kara para aklama ile mücadelede alınan tedbirler bakımından içerdiği koşullar nedeniyle evrensel bir anlaşma olma niteliğine sahiptir (Erdoğan, 2009, s.77).

2.1.5. Basel Komite

Onlar Grubu Ülkeleri (G-10) (Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, İsveç, İsviçre, Birleşik Krallık ve ABD) tarafından Basel'de 12 Aralık 1988 tarihinde kurulan Basel Komitesi, her ülkenin Merkez Bankası mümessili ve banka denetiminden sorumlu makamı tarafından oluşmaktadır. Komitede, kara paranın aklanmasının önlenmesi için finansal sistemlere yönelik Basel ilkeleri adı altında bankacılık sisteminin para aklama amacı ile kullanılmasının önlenmesi doğrultusunda öneriler belirlenmiştir. Bu ilkeler diğer ülkelere de duyurularak bankaların kara paranın aklanmasında kullanımının önlenmesi için sadece G-10 ülkeleri ile sınırlı tutulmamıştır. Hukuki bir belge niteliği kazanmış olsa da söz konusu ilkelere uyulup uyulmaması her ülkenin ulusal hukuk düzenine ve uygulamasına bağlıdır. (Çelik, 2011, s.57).

Basel ilkelerinin temelinde müşterini tanı prensibi vardır. Buna göre, bankaların işlem yaptığı müşterilerinin kimliğini sisteme kaydetmesi, yasal olmayan işlemleri reddetmesi ve etkili yöntemlerle yargısal kurumlarla işbirliği yapması gerektiği öngörülmüştür. Tavsiye kararları gibi bağlayıcılığı olmasa da Basel ilkeleri, finansal sistemin aklayıcılar tarafından kara para aklama faaliyetinde kullanılmasının önüne geçmek için evrensel alanda atılmış önemli adımlardan birisidir (Çelik, 2011, s.57).

Komite ayrıca, 2002 tarihinde terörün finansmanının önlenmesi konulu "Terörün Finansmanı ile Mücadele Kapsamında Finansal Kayıtların Ülkeler Arasında Paylaşımı" belgesini yayınlamıştır (Üstün, 2008, s.32).

2.1.6. Wolfsberg Grubu

Wolfsberg Grubu, 2000 yılında kara para aklamaya karşı standartlar belirlemek amacıyla İsviçre'nin kuzeydoğusundaki Wolfsberg şatosunda 12 Özel Banka temsilcisinin bir araya gelerek oluşturdukları birliktir (Üstün, 2008, s.32-33).

Wolfsberg Grubu'nun olağan dışı ve şüpheli işlemlerin tespiti ile ilgili düzenlemeleri, Aklama ile Mücadele Prensipleri'nin 4 No'lu prensibinde yer almaktadır. Bu prensibe göre, bankalardaki şüpheli ve olağan dışı işlemlerin takibi ve tespiti için mevzuatta yazılı olarak hangi işlemin şüpheli ve olağan dışı işlem türü olduğunun belirlenmesi gereklidir. Bu doğrultuda şüpheli ve olağan dışı işlemler; belirli bir meblağı aşan hesap hareketleri, müşterinin profili ile yapmış olduğu işlem arasında uyumsuzluğun bulunması gibi durumları içermelidir (Aykın, 2010, s.137);

Wolfsberg grubu, kara para aklama ile etkin mücadelenin yanında, uluslararası gelişmelere paralel olarak Ocak 2002 tarihinde “Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Açıklaması”nı yayınlamıştır. Bu açıklamada, kara para aklama ile mücadele için getirilen düzenlemelerin yanında; terör örgütlerinin mali sektörü kullanmalarını engellemek amacıyla, birtakım hususlara yer verilmiştir. Bunlar, mali sistem üzerinde daha sıkı denetim ve gözetimin yapılması gerektiği ve daha sert müşterini tanı ilkesinin uygulanması gerektiği gibi hususlardır. Belgede özel sektör ve kamu sektörü arasında işbirliğinin ve bilgi paylaşımının üst düzeye çıkarılması gerektiği vurgulanmıştır. Belgede yer alan terörist ve terör örgütlerinin yasadışı gelirinin kullanılması amacıyla finansal ve finansal olmayan kuruluşlarca verilen hizmetlerden engellenmesi gerektiği ve gerektiğinde yürütülen soruşturma ve kovuşturmalara destek olunması gerektiği konusunda kamuoyu bilgilendirilmiştir (Aykın, 2010, s.138).

2.1.7. Egmont Grubu

Egmont Grubu, Brüksel'de 9 Haziran 1995 yılında 24 ülke mali istihbarat birimleri ile 8 uluslararası kuruluşun bir araya gelmesiyle kurulmuştur. Türkiye 1998 yılında üye olmuştur. Ülkelerin Mali İstihbarat Birimleri (FIU) arasında eğitim, uzmanlık ve bilgi paylaşımları gerçekleştirilmektedir. 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun gereği ülkemizde mali istihbarat birimi görevini MASAK, hükümet adına bu çalışmalara katılmaya yetkili kurumdur (Erdem, 2018, s.26).

1996 yılında Egmont Grubu'nun Roma'da yapmış olduğu toplantıda mali istihbarat birimini ifade eden FIU kavramının tanımı belirtilmiştir. Kabul edilen FIU tanımı 2004 yılında yeniden düzenlenerek terörün finansmanı konusunu da FIU'nun kapsamına almış ve merkezi ulusal birim olarak kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede alınan şüpheli işlem bildirimlerini inceleyerek analiz eden ve düzenlenen belgelerin ilgili birimlere havalesini yapan birim olarak tanımlanmıştır (Aykın, 2008, s.53-54).

Uluslararası alanda “Şüpheli İşlem Bildirimi” uygulaması, kara para aklama ile mücadelenin olmazsa olmaz parçalarından biridir. Bu uygulama, merkezi bir birim ihtiyacı doğurarak kara para aklama ile daha etkin mücadele edebilmek üzerinde etkili olmuştur (Vural, 2010, s.37).

Kara para aklama ve terörün finansmanı ile ilgili olarak FIU'ların temel işlevi; mali bilgileri toplamak, analiz etmek ve ilgili birimlere sevkini sağlamaktır. FIU'ların yani her ülkede kurulan mali istihbarat birimlerinin ortak özelliğinin bulunmasının yanında bazı farklılıkları bulunmaktadır. Örneğin, bazı ülkelerde kara para aklama ve terörün finansmanı ile ilgili yapılan soruşturma ve incelemeler bizzat mali istihbarat birimlerince gerçekleştirilmektedir (MASAK, 2021m).

2.2. Türkiye’de Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Kurumlar ve Ulusal Mevzuat

Ülkemizde Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) ve Mali Suçlar Araştırma Kurulu (MASAK), kara para aklama ve terörün finansmanı suçu ile mücadele eden birimlerin başında gelmektedir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Merkez Bankası (TCMB), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK), Sigortalar ve Bireysel Emeklilik Şirketleri kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele içinde olan diğer birimler arasında yer almaktadır.

MASAK Eski Başkan Yardımcısı Ramazan Başak, Türkiye’de önemli ölçüde kara para trafiğinin olduğunu belirtmiştir. Dünya genelinde kara para aklama konusunun 1980’li yıllarda gündeme geldiğini, 1989 yılında FATF’ın kurulduğunu, ülkemizde ise kara para aklama konusundaki ilk düzenlemelerin 1996 yılında yürürlüğe giren 4208 sayılı kanun ile yapıldığını belirtmiştir. Ayrıca, dünyada yetkili kurumlar tarafından ifade edilen tahmini rakamlara göre, bir yılda toplam 3 trilyon

dolar kara para akladığını, ülkemizde ise 25-50 milyar dolar civarında kara para akladığını belirtmiştir (Turcomoney, 2021).

2.2.1. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Ulusal Kurum ve Kuruluşlar

Ülkemizde kara para aklama ile mücadelede sadece MASAK, kolluk kuvvetleri, bankalar ve adli merciler gibi kurumlar sorumlu değildir. Bu süreçte bağlantılı kurumların ve halkın sorumluluğu da söz konusu olup bu suçlar konusunda halkın bilinci ve desteği önemlidir.

Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında gerek kanuni ve hukuki zemin oluşturulması gerekse de bu kanunları uygulayacak ve suçluların yetkili merci önüne çıkarılması için mücadele birimlerinin kurulması gereklidir. Bu bölümde ülkemizde kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele eden önemli kurum ve kuruluşların yapmış olduğu çalışma ve düzenlemeler ele alınmıştır.

2.2.1.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)

Ülkemizde suç gelirleri ve terörün finansmanı ile mücadelede doğrudan Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bağlı kuruluş olan MASAK, mali istihbarat birimi olarak 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile kurulmuştur. Faaliyetlerine 17.02.1997 tarihinde başlamış olsa da 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe konulan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile, 4208 sayılı Kanunu'nda belirtilen MASAK'ın görev ve yetkilerinin sınırları yeniden düzenlenmiştir (Çakın, 2019, s.154).

5549 sayılı Kanun ile MASAK'ın görevleri genişletilmiştir. Buna göre, terörün finansmanı ile mücadele kapsamında; toplanan veri ve alınan şüpheli işlem bildirimlerini analiz etmek, bu doğrultuda değerlendirmelerde bulunmak MASAK'ın görevleri arasına dahil edilmiştir. MASAK, ekonomik etkinliğin sağlanması ve suçun en aza indirildiği temiz bir toplumun oluşması için kara para aklama suçunun tespitinde teknolojiye önemli ölçüde faydalanmaktadır (MASAK, 2021n).

MASAK, kara para aklama ve terörün finansmanı suçlarıyla ilgili analiz çalışmalarını Maliye Uzmanları aracılığıyla, kara para aklama suçuyla ilgili incelemeleri Vergi Müfettişleri, Hazine Kontrolörleri, Sigorta Denetleme Uzman ve Aktüerleri aracılığıyla, Bankalar Yeminli Murakıpları, Gümrük ve Ticaret

Müfettişleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları aracılığıyla yerine getirmektedir (Çakın, 2019, s.156).

2.2.1.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK)

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un getirdiği önemli düzenlemelerden biri de Mali Suçları Araştırma Kurulu Koordinasyon Kurulu'nun (MSMKK) kurulmasıdır. Kanun'un 20. maddesine göre kurulun görevi, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesinde yılda iki defa toplanan kurula katılan ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlayarak köprü vazifesi görmek ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesinde yürürlüğe girmeden önce Bakanlar Kurulunca hazırlanmış olan yönetmelik taslakları ile kanun taslaklarını yorumlamaktır (Erdem, 2018, s.57).

2018 yılında yürürlüğe giren 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 232. maddesinde MSMKK'nın çalışma şekli, üyeleri ve görevleri düzenlenmiştir. Buna göre Koordinasyon Kurulu, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı başkanlığında senede en az iki defa toplanır ve gerektiğinde bilgi ve görüşüne başvurulmak üzere ilgili birimlerin temsilcileri toplantıya çağrılabilir. Kurulun üyeleri; MASAK Başkanı, VDK Başkanı, MİT Başkan Yardımcısı, BDDK Başkan Yardımcısı, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürü, Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü, Dışişleri Bakanlığı Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürü ve EGM Genel Müdür Yardımcısıdır. Kararnameye göre MSMKK'nın görev ve yetkileri şunlardır (MASAK, 2021t):

- Terörün finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi çalışmaları ile ilgili birimler arasında koordinasyonu sağlamak ve işbirliğini artırmak,
- Terörün finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi kapsamında çıkarılacak mevzuat taslaklarını yorumlamak,
- Terörün finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi çalışmaları ile ilgili stratejileri düzenlemek ve yol gösterici kararlar almak.

Kurulun suç gelirlerinin önlenmesi kapsamında almış olduğu kararlar tavsiye ve danışma niteliğine sahip olsa da üst kurul olarak görev yapmaktadır. Ancak MASAK'ın icra ve yükümlülük denetimi yetkisi MSMKK'da söz konusu değildir.

MASAK MSMKK'ya göre kara para aklama ile mücadelede daha aktif bir role sahiptir (Yılmaz, 2006, s.175).

2.2.1.3. Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM)

Emniyet Genel Müdürlüğü, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı olarak toplumun bir düzen içerisinde yaşamını sürdürmesi ve bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması için güvenlik hizmeti sunan kolluk kuvvetlerinden biridir. Ülkemizde kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele görevini Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı üstlenmiştir. Ayrıca her İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde KOM Daire Başkanlığı ile koordine halinde aynı amaca hizmet eden Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü adı altında şube müdürlükleri bulunmaktadır. KOM Daire Başkanlığı faaliyet konusu ve alanı itibarıyla kara para aklama ile ilişkisi bulunan kaçakçılık suçları, nitelikli dolandırıcılık ve sahtecilik suçları, yolsuzluk suçları ve organize suçlar ile mücadele etmektedir (Çakın, 2019, s.159). Kendi görevinin yanında FETÖ terör örgütünün finans kaynaklarının kurutulması ve aklanmasının önlenmesi yönünde çalışmaları da vardır.

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı başkanlığında toplanan MSMKK'ya belli dönemlerde Emniyet Genel Müdürlüğü adına KOM Daire Başkanı daimi üyesi olarak katılmaktadır. Başkanlık, Koordinasyon Kurulu üyesi olarak kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele içerisinde görev almaktadır. MASAK'ın kara para aklama olaylarını araştırma yetkisi söz konusu olduğundan Emniyet birimleri, kara para aklama ile ilgili almış olduğu ihbar, bilgi, belge ve duyumları toparlayarak kara para aklama ile ilgili bağlantılı olabileceği değerlendirilen konuların araştırılması için MASAK'a sevk etmektedir. Ayrıca kara para aklama ile ilgili yurt dışındaki emniyet birimlerinden kendisine gelen ihbar ve bilgileri MASAK'a iletme sorumluluğu söz konusudur (Öztürk 2004, s.101-102).

Kara para aklama ile ilgili yürütülen soruşturmada Polis tarafından yakalanan kişilere sorular sorularak araştırmalar yapılmaktadır. Yıllık gelirinin ne kadar olduğu, bankada hesabı varsa hesap türünün ne olduğu ve içeriği, vergi kimlik numarası, üzerine kayıtlı taşıt (otomobil, tır, gemi vb.) varsa nasıl ve nereden aldığı, borsada hisse senedi varsa ne zaman hangi bedelle aldığı, ortağı veya kurucusu olduğu şirketi varsa hisse payının % kaç olduğu, ne kadar sermaye ile nasıl kurulduğu, suçtan ne

kadar gelir elde ettiği ve kimlerle nerede olduğu gibi soruların cevapları alınır. Tahkikat evraklarına eklenen dosyanın bir nüshası EGM KOM Daire Başkanlığına bir nüshası adliyeye intikal ettirilir. MASAK'ta yetkili kişilerce yapılan incelemelerde ek bilgi veya belgeye ihtiyaç duyulursa, EGM'ye sözlü veya yazılı talepte bulunulabilir. EGM tarafından evrakın gereği tüm il ve ilçede ilgili polis birimlerine talimat verilmek suretiyle yerine getirilmektedir (Öztürk, 2004, s.103-104).

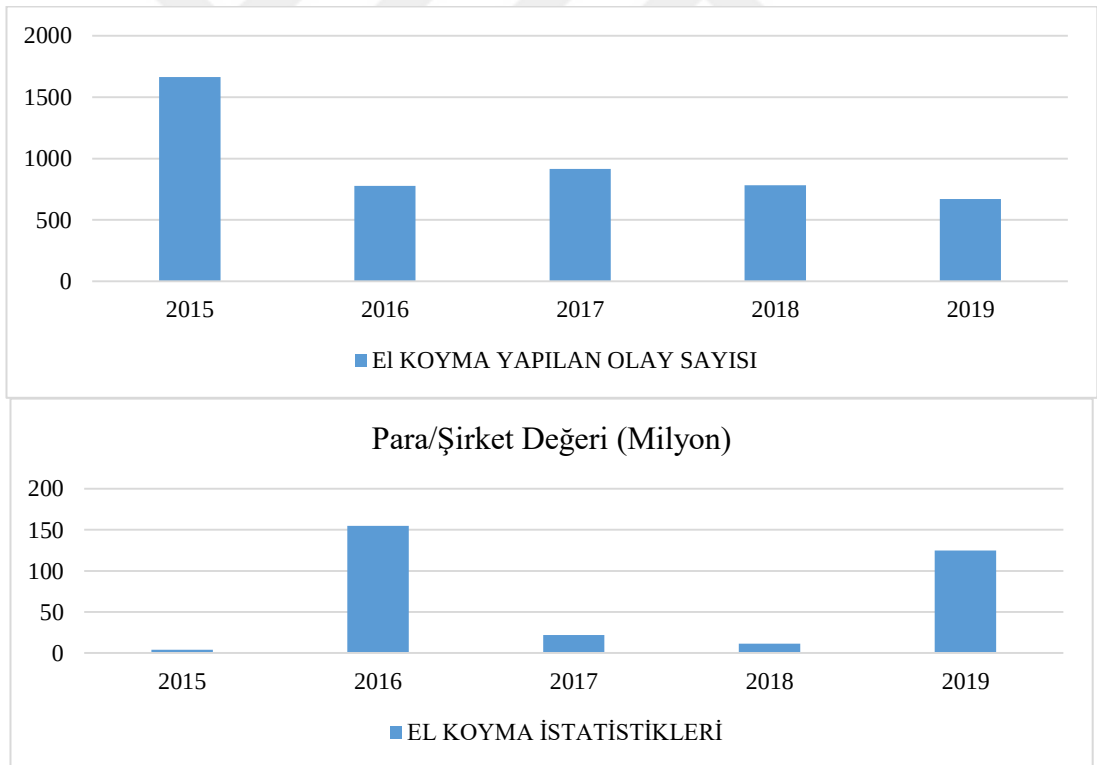
5549 sayılı Kanunu'nun 17. maddesinde kara para aklama ve terörün finansmanı suçu ile ilgili koruma tedbirlerine yer verilmiştir. Buna göre söz konusu suçların gerçekleştirildiğine dair kuvvetli şüphe bulunması halinde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128. maddesinde belirtilen şekilde malvarlığı değerlerine el konulabilir. Malvarlığı değerlerine el koymaya hâkim karar verebilir. 5271 sayılı Kanunu'nun 128. maddesinde el koyma işleminin uygulanabilmesi için elde edilen kara paraya ilişkin görev alanına giren konularda MASAK kurumundan mali raporun alınması ve söz konusu raporun 3 ay içinde düzenlenmesi gereklidir. El koyma kararı için MASAK raporunun beklenilmesinin istisnası; 5549 sayılı Kanunu'nun 17. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre 24 saat içinde hâkim onayına sunulması şartıyla Cumhuriyet Savcısının gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu kararı verebilme yetkisi söz konusudur. Bilahare 3 ay içinde gelen MASAK raporu ile el koyma kararı tekrar hâkim onayına sunulur ve hâkimin kararı onaylamaması halinde Cumhuriyet Savcısının el koyma kararı geçersiz olur (MASAK, 2021o ; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 2021).

Organize suç örgütlerinin suçtan elde ettikleri gelirlerin ve finans kaynaklarının kesilmesi KOM Daire Başkanlığının en önemli görevleri arasındadır. Bu örgütlerle ve bu suçla etkin bir şekilde mücadele edebilmenin en önemli yollarından biri olan el koyma kararı sayesinde suçtan elde edilen gelirlere hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde cumhuriyet savcısının talimatı doğrultusunda el konularak sonrasında da müsadere edilerek suç gelirlerinin faydası engellenmektedir (Çakın, 2019, s.160).

15-16 Ocak 2021 tarihinde, EGM KOM Daire Başkanlığı koordinesinde SİLİCİ kod adlı akaryakıtı bağlı vergi kaçakçılığı yapan suç örgütüne yönelik 50 ilde eş zamanlı olarak operasyon gerçekleştirilmiştir. Operasyon; MASAK, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı ile işbirliği içerisinde yoğun bir şekilde yürütülmüştür. Soruşturma, gelen ihbar doğrultusunda ilk olarak İstanbul Cumhuriyet

Başsavcılığı tarafından başlatılmıştır. 7 aylık süre içinde uzman personelin fiziki ve teknik takibi doğrultusunda; otomasyona müdahaleli satış yöntemi açığa çıkarılarak başarılar elde edilmiştir. Bu konuda, Cumhuriyet tarihinin en büyük operasyonu olduğu inancı hakimdir. Akaryakıt istasyonunda, akaryakıt satışı kayıtlarının bulunduğu otomasyon sistemine girilerek vergi kaçırma amacıyla 608 milyon litrelik (güncel değeri 3,6 milyar TL) akaryakıt verilerinin silinmiş olduğu tespit edilmiştir. Bunun yıllık devlete ödenmesi gereken vergi tutarının 3 Milyar TL olduğu MASAK tarafından hesaplanmıştır. Operasyon kapsamında 220 şüpheli şahıs gözaltına alınmıştır. Bunun yanında toplam 242 farklı noktada gelir uzmanları ve vergi müfettişlerinin eşliğinde aranan akaryakıt dağıtıcı firması, akaryakıt istasyonu, otomasyon yazılım firması ve akaryakıt istasyonu teknik destek firmasında suç delili olabilecek dijital materyallere (bilgisayar, cep telefonu vb.) ve mali belgelere el konulmuştur (İçişleri Bakanlığı, 2021).

Grafik 2.1.: El Koyma İstatistikleri

Kaynak: (EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2019 Raporu, s.94).

KOM Daire Başkanlığı 2019 raporunda belirtilen 2015-2019 yılları arasında alınan el koyma tedbirlerine ait istatistiki veriler Grafik 2.1.'de gösterilmiştir. Kara para aklama kapsamında gerçekleştirilen operasyonlar incelendiğinde, 5 yıllık periyotta en çok el koyma yapılan olay sayısının 2015 yılında olduğu anlaşılmaktadır. 2015-

2019 yılları arasında toplamda 317,4 milyon değerinde şirkete el konulmuştur. Kara para aklama suçu ile ilgili verilen cezaların caydırıcılığının yanında kara paranın elde edilmesinde kullanılan araçların lağvedilmesi kara paranın aklanmasının önlenmesi açısından önemlidir.

EGM 2020 yılı faaliyet raporuna göre suç gelirleri ile mücadele hizmetleri kapsamında; 2020 yılında, 2 milyon 133 bin 835 TL tutarında banka hesabına, 471 milyon 280 bin 985 TL değerinde gayrimenkule, 24 milyon 6 bin 650 TL değerinde altın, nakit para vb. malvarlığına, 11 adet ticari işletme ve 116 adet araca el konulmuştur (EGM 2020 Faaliyet Raporu, s. 41).

Tablo 2.3.: Suç Gelirleri Aklama Suçu Olay Sayıları

	2018	2019	2020
Operasyon Sayısı	11	29	42
Yakalanan Şüpheli Sayısı	1034	155	262

Kaynak: (EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2019 Raporu ; s.93 ve EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2020 Raporu, s.93).

2018-2019 yılları arasında meydana gelen suç gelirleri aklama suçu olay sayıları Tablo 2.3.'te gösterilmiştir. Buna göre suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması suçuyla ilgili düzenlenen operasyon sayısı 2019 yılında 2018 yılına göre 2,6 kat artmıştır. Buna rağmen 2018 yılında 1.034 olan yakalanan şüpheli sayısı 6,6 kat azalarak 2019 yılında 155'e düşmüştür. TCK 282. Madde kapsamında düzenlenen operasyon sayısı 2020 yılında 2018 yılına göre 3,8 kat artmıştır. Yakalanan şüpheli sayısı 2020 yılında 2019 yılına göre 1,6 kat artmıştır.

Ülkemizde terör suçlarıyla mücadele görevini Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı Terörle Mücadele (TEM) Daire Başkanlığı üstlenmiştir. Ayrıca her İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde Terörle Mücadele Daire Başkanlığı ile koordine halinde aynı amaca hizmet eden Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü adı altında şube müdürlükleri bulunmaktadır (EGM, 2021). EGM 2020 faaliyet raporunda terörle mücadele hizmetleri kapsamında; mevzuatta terör suçu olarak belirtilen suçların gerçekleştirilmesinin önlenmesi ve bu suçları gerçekleştirenlerin yakalanarak yargı önüne çıkarılmasına yönelik çalışmaların yürütüldüğü belirtilmiştir. Bu doğrultuda önleme faaliyetleri olarak basın yayın organlarının etkin kullanıldığı, terör örgütüne mensup şahısların geri kazandırılması ve örgütten koparılması amacı ile mensup

kişilerin aileleriyle bilgilendirme ve önleme kapsamında görüşmeler yapıldığı, yakın temas halinde olduğu ve bu sayede örgütün elinden birçok gencin kurtarıldığı bilinmektedir. Söz konusu raporda, örgütün üzerlerinde etki bırakabileceği gençlere yönelik sosyal etkinliklerin düzenlendiği belirtilmiştir. Bu gibi çalışmalar titizlikle devam etmekte olup terör örgütüne katılımı azaltmaya yönelik politikalar geliştirilmektedir. Mücadele kapsamında ise terör örgütüne katılan, bu suçlara karışan, aracılık eden kişi ve grupların çalışmaları; takip edilmekte, araştırılmakta ve elde edilen bilgiler doğrultusunda operasyonlar düzenlenmektedir (EGM 2020 Faaliyet Raporu, s.44).

19 Ocak 2021 tarihinde EGM TEM Daire Başkanlığı koordinesinde DEAŞ terör örgütünün finansmanının deşifre edilmesine yönelik Gaziantep merkezli 15 ilde eş zamanlı olarak operasyon gerçekleştirilmiştir. Operasyonda, 37 şüpheli şahıs hedef alınmıştır. Bunlardan 6 şüpheli şahıs, DEAŞ terör örgütünün finansmanını organize ettiği için, “DEAŞ Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanuna Muhalefet” suçundan; 31 şüpheli şahıs ise, para transferi işlemi yaptığı için “Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanuna Muhalefet” suçundan yakalanmış ve gözü altına alınmıştır. Operasyon başlatılmadan evvel ilgili şüpheli şahıslar hakkında MASAK araştırması talep edilmiş ve gelen raporda, şüphelilerin banka hesaplarına yüklü miktarda para transferleri yapıldığı belirtilmiştir. Yapılan işlemlerin açıklama kısmında şüpheleri doğrulayıcı mahiyette olduğu anlaşılmaktadır. Açıklama kısmında; kampta bulunan yetimler için, HOL, esir bacılara infak ve benzeri ibareler yer almaktadır. HOL, Suriye ülkesinde bulunan DEAŞ terör örgütünün kamp alanıdır. Bu doğrultuda yapılan operasyonda, 3 şüpheli tutuklanmış, 13 şüpheliye adli kontrol kararı verilmiş, 13 şüpheli şahıs ifadelerinin alınmasından sonra salıverilmiş, 8 şüpheli şahsa ev hapsi kararı verilmiştir. Aramalarda ise 98 adet dijital materyale, 1’er adet tabanca ve el bombasına ve 23 adet örgütsel dokümana el konulmuştur (Polis Akademisi Başkanlığı, 2021).

Tablo 2.4.: PKK Terör Örgütü Verileri (2015-2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PKK’ya Katılım Sayısı	3884	703	161	136	130	21
Teslim Olan PKK’lı Sayısı	-	49	135	165	273	48

Kaynak: (Memurlarnet, 2021).

Tablo 2.4.'e göre, Türkiye'de PKK terör örgütüne katılım sayısı 2015 yılından 2020 yılına %99 oranla ciddi bir şekilde azalmış, hatta dibi görmüştür. Ayrıca güvenlik güçlerinin güçlü ikna etme becerisi ile örgüte katılmaktan pişman olan teröristlerin 2016 yılından 2019 yılına kadar artmış olduğu görülmektedir. Terör örgütleri ciddi derecede kayıplar vermiş olup örgütler içinde kopmalar yaşandığı anlaşılmaktadır.

Ülkemizde EGM'ye bağlı TEM Daire Başkanlığı, İstihbarat Başkanlığı ve KOM Daire Başkanlığı ve illerde bulunan şube müdürlüklerinin işbirliğiyle FETÖ terör örgütünün Türk Silahlı Kuvvetler ve Emniyet yapılanmasına, finans kaynaklarının ve finansmanını sağlayan kişi ve grupların belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda 207 planlı çalışma 2020 yılında operasyona dönüştürülmüştür. Mevcut ve önceki yıllardan kalan toplam 331 planlı çalışma sürdürülmektedir. Örgüte gelir sağlama ihtimali bulunan dernek, ticaret şirketleri ve ticari işletmelere yönelik çalışmalar ise devam etmektedir (EGM 2020 Faaliyet Raporu, s.24).

Ülkemizde faaliyet gösteren terör örgütleri, uyuşturucu ticareti ve uyuşturucu kaçakçılığı yaparak bu alanda önemli derecede finansman kaynağı sağlamaktadır. Çünkü uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirin yüksek olması bu suçu işlemelerini cazip kılmaktadır. Uyuşturucu ile mücadele faaliyetleri kapsamında; suç gelirleri ve suç gelirlerinin aklanması konusunda merkez ve taşra birimlerinde görevli personele yönelik eğitimin düzenlendiği belirtilmiştir. Söz konusu eğitim, EGM'ye bağlı Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) uzmanlarının desteği ile verilmiştir (EGM 2020 Faaliyet Raporu, s.35).

Tablo 2.5.: PKK Terör Örgütüne Yönelik Gerçekleştirilen Operasyon ve Yakalama Verileri

PKK (1980-2019)	
Yakalanan Şüpheli Sayısı	1.442
Olay-Operasyon Sayısı	448
Afyon (Kg)	71,2
Asit Anhidrit (Lt)	283.48
Bazmorfin (Kg)	4.315
Ecstasy (Adet)	137.447

Eroin (Kg)	5.433
Esrar (Kg)	63.790
Kokain (Kg)	9,4
Kök Kenevir Bitkisi	88.193.887

Kaynak: (EGM Türkiye Uyuşturucu 2019 Raporu, s.106).

Tablo 2.5.'e göre, PKK terör örgütünün, uyuşturucu maddeler içerisinde en çok esrar kaçakçılığı yaptığı anlaşılmaktadır. Üretiminde bizzat rol almakla birlikte Doğu ve Güneydoğu Anadolu kırsalında yaşayan halka kenevir ektirmekte ve üretilen esrardan komisyon almaktadır (EGM Türkiye Uyuşturucu 2019 Raporu, s.107).

EGM 2020 faaliyet raporunda “Terörü Hep Birlikte Durdurabiliriz Projesi” kapsamında seminerler ve konferanslar düzenlendiği belirtilmiştir. Projenin amacı, halkın; terör örgütlerinin propagandalarına karşı bilgilendirilmesi, terör suçları konusunda terör karşıtı tavrının ve bu suçlara karşı duyarlılığın oluşmasının sağlanmasıdır. Ayrıca günlük yaşamlarında meydana gelen olaylara karşı farkındalığın artırılması amaçlanmıştır (EGM 2020 Faaliyet Raporu, s.68).

Günümüzde bu suçlarla mücadelede başarılı olabilmek için ülkeler arasında ikili ilişkilerin güçlü olması, kapsamlı bir uluslararası eşgüdüm ve işbirliğinin geliştirilmesi gereklidir. Çünkü kara para ve organize suçlar diğer ülkelerde irtibatları bulunarak işlenebilen suçlardır. Bu nedenle EGM güvenlik konularında İnterpol kanalıyla veya ikili güvenlik işbirliği anlaşmaları çerçevesinde bütün dünya ülkeleriyle işbirliği içerisinde olmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda yabancı ülke polis birimlerinden ya da İnterpol kanalıyla KOM Daire Başkanlığına intikal eden Türkiye bağlantılı kara para ihbarları, bilgi ve belgeleri MASAK'a gönderilmektedir (Öztürk 2004, s.104).

TÜİK'in Kasım 2021'de yayınladığı en güncel veri 2020 yılına ait olup 2010 ve 2020 yılı suç türlerine göre sınıflandırılan ceza infaz kurumuna giren hükümlülerin karşılaştırma tablosu aşağıda gösterilmiştir. TÜİK verilerine göre son 10 yılda cezaevine girenlerin sayısı 2,9 kat artmıştır. Kara para aklama suçu için belirtilen öncül suç niteliğinde olması muhtemel suçlara bakıldığında; zimmet suçundan hükümlü sayısının 3 kat, sahtecilik suçundan hükümlü sayısının 3,2 kat, uyuşturucu madde ticareti suçundan hükümlü sayısının 3,8 kat, kaçakçılık suçundan hükümlü sayısının 4 kat, rüşvet suçundan hükümlü sayısının 5,1 kat artmış olduğu görülmektedir.

Dolandırıcılık suçundan hükümlü sayısının ise, 2020 yılında 2010 yılına göre %21 azaldığı görülmektedir.

Tablo 2.6.: Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlüler

SUÇ TÜRÜ	2010	2020
Diğer suçlar	8 281	43 554
Yaralama	8 400	40 445
Hırsızlık	6 527	39 279
Trafik suçları	590	15 363
İcra İflas Kanunu'na muhalefet	27 362	13 664
Uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti ve imalatı yapmak	3 139	12 241
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak ve satın almak	1 276	11 374
Tehdit		9 216
Dolandırıcılık	11 434	8 958
Ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar	2 679	8 801
Yağma	1 798	7 349
Sahtecilik	2 059	6 650
Öldürme	2 958	6 080
Ailenin korunması tedbirine aykırılık		5 892
Cinsel suçlar	909	4 890
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılmak	561	4 749
Hakaret	1 214	4 334
Görevi yaptırmamak için direnmek		4 227
Askeri Ceza Kanunu'na muhalefet	7 800	4 212
Kaçakçılık	846	3 411
Mala zarar vermek		2 338
Orman suçları	359	672
Bilinmeyen	118	242
Zimmet	69	209
Kötü muamele	80	142
Rüşvet	21	109
Toplam	88 480	258 401

Kaynak: (TÜİK, 2021).

2.2.1.4. Jandarma Genel Komutanlığı (JGK)

Jandarma Genel Komutanlığı'nda il ve ilçe belediye sınırlarının dışında kalan alanlarda mali suçlarla mücadele görevini Asayiş Başkanlığının alt birimi olan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı üstlenmiştir. Her İl Jandarma Komutanlığı bünyesinde KOM Daire Başkanlığı ile koordine halinde aynı amaca hizmet eden Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü adı altında şube müdürlükleri bulunmaktadır. Ayrıca ulusal ve uluslararası alanda mücadele eden birimlerle koordineli bir şekilde işbirliği halindedir. Kurum, teknolojik

yeniliklerin gerisinde kalmadan mevzuat çerçevesinde geliştirilen teknikler ve güncel soruşturma teknikleriyle kırsal alanda gerçekleştirilen insan kaçakçılığı, uyuşturucu madde kaçakçılığı gibi kaçakçılık suçlarıyla mücadele etmektedir. Kaçakçılık suçlarının terörün finans kaynakları arasında olduğu bilinmektedir (Er, 2012, s.93-94).

Tablo 2.7.: Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Müdahale Edilen KOM Olay Sayıları

	2019	2020	2021(Mayıs)
Toplam KOM Olayları	16061	21643	12482
6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun Kapsamındaki Suçlar	30	13	0
Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu	8	22	28
Yakalanan Şüpheli Sayısı	25294	40604	20005
Takipteki Şüpheli Sayısı	517	796	364

Kaynak: (JGK, 2021a).

Tablo 2.7.'de, 2019-2021 (Mayıs) yılları arasında Jandarma'nın sorumluluk bölgesinde gerçekleşen kaçakçılık ve organize suç olayları, 6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki suçlar, suç gelirlerinin aklanması suçu, yakalanan ve takipteki şüpheli sayıları gösterilmiştir. Buna göre, kaçakçılık ve organize suç olayları olan toplam KOM olaylarında 2019 yılından 2020 yılına %34 oranında artış olmuştur. Terörün finansmanı suçunda, 2019 yılından 2020 yılına %56 oranında azalış olmuştur. Suç gelirlerinin aklanması suçunun 2019 yılından 2021 yılına kadar düzenli arttığı, üç yıl içinde meydana gelen olaylarda yakalanan ve takipteki şüpheli sayısında 2019 yılından 2020 yılına artış olduğu anlaşılmaktadır. Terörizmin finansmanı suçu, Jandarma Genel Komutanlığı kurumuna ait internet sitesinde yer alan 2021 yılı verilerinde kaçakçılık suçları arasında yer almadığı için 0 (sıfır) olarak gösterilmiştir.

Kara paraya kaynak oluşturan uyuşturucu maddelerin ele geçirilmesinde önemli rolü olan narkotik ve psikotrop madde arama köpekleri JGK bünyesindeki JAKEM tarafından yetiştirilmektedir. Ayrıca, kara para aklamanın önlenmesi ve yüksek miktarlı kâğıt para ve uyuşturucu maddenin bulunmasını sağlamak amacıyla 2010 yılı itibariyle yetiştirilen kâğıt para arama köpeklerine (banknot köpekleri);

kontrol (uygulama) noktalarında, yol aramalarında ve devriye faaliyetlerinde önemli görevler verilmektedir (Er, 2012, s.94-95).

Jandarma Genel Komutanlığı'nda il ve ilçe belediye sınırlarının dışında kalan alanlarda terör suçlarıyla mücadele görevini Asayiş Başkanlığının alt birimi olan Terörle Mücadele (TEM) Daire Başkanlığı üstlenmiştir. Ayrıca her İl Jandarma Komutanlığı bünyesinde TEM Daire Başkanlığı ile koordine halinde aynı amaca hizmet eden Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü adı altında şube müdürlükleri bulunmaktadır (JGK, 2021b).

Tablo 2.8.'de, Jandarma Genel Komutanlığı 2020 faaliyet raporunda belirtilen terörün finansmanı ile ilgili veriler, tablo halinde gösterilmiştir. Buna göre, 2020 yılında 2019 yılına göre meydana gelen olay sayısında bir değişiklik olmamıştır. Ancak, 2020 yılında bir önceki yıla göre yakalanan şüpheli sayısında artış meydana gelmiştir. 4 yıllık periyotta en fazla yakalanan şüpheli sayısının 2017 yılında olduğu anlaşılmaktadır. Sözü edilen faaliyet raporunda 2020 yılı içerisinde 385 terör eyleminin gerçekleştirildiği ancak bir önceki yıla göre terör eylemlerinin %53 oranında azaldığı belirtilmiştir. 1033 operasyon FETÖ terör örgütüne yönelik gerçekleştirilmiştir. Operasyon kapsamında; 1908 şüpheli yakalanmış, 575 şüpheli tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir. Ayrıca terör örgütlerinin eylemlerini gerçekleştirdiği önemli silah, mühimmat gibi argümanlarının operasyon kapsamında ele geçirildiği belirtilmiştir. (JGK 2020 Faaliyet Raporu, s.25-26).

Tablo 2.8.: Jandarma Sorumluluk Bölgesinde Müdahale Edilen Terörün Finansmanı Olay Sayıları (2017-2020)

	2017	2018	2019	2020
Olay Sayısı	40	89	38	38
Yakalanan Şüpheli Sayısı	185	167	96	114

Kaynak: (JGK 2018 Faaliyet Raporu, s.33 ; JGK 2020 Faaliyet Raporu, s.26).

JGK 2020 faaliyet raporu verilerine göre parada sahtecilik olayında, 80 bin 181 adet sahte para ele geçirilmiş, 277 şüpheli yakalanmıştır. Söz konusu paraların %71'inin TL, %28'inin ABD doları, %0,9'unun avro ve %0,1'inin ise diğer ülke paralarının olduğu belirtilmiştir. 2019 yılında ise toplamda 97 bin 252 adet sahte para ele geçirilmiş, 281 şüpheli yakalanmıştır. Bu verilere göre, 2020 yılında 2019 yılına göre sahte para adedinde ve şüpheli sayısında azalış gerçekleşmiştir (JGK 2020 Faaliyet Raporu, s.21).

2.2.1.5. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), 1999 yılında 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile özerk olarak kurulmuş kamu tüzel kişiliğine sahip bir kamu kurumudur. Kısa, orta ve uzun vadeli fon arz ve fon talebinin karşılaştığı finansal piyasalar üzerinde finansal kuru gözetleme ve denetleme yetkilerine sahiptir. Ekonomik etkinlik, özerklik ve finansal piyasalar üzerindeki gücünün artırılması amacıyla 2005 yılında 5411 sayılı Bankalar Kanunu  ıkarılmıştır. Türkiye ekonomisi üzerinde önemli bir rol üstlenen BDDK, finansal sistemin istikrarı, etkin finansal sistem, etkin denetleme ve gözetleme, bankacılık sektörünün teknolojik gelişmelerle orantılı geliştirilmesi ve güçlendirilmesi, hak sahiplerinin değerlerinin korunması konularında faaliyetleri söz konusudur (BDDK Faaliyet Raporu, 2020, s.12-14).

BDDK faaliyet raporunda kurumun vizyonu ve misyonu belirtilmektedir. Kurumun vizyonu; örnek bir otorite olarak, tüketiciler, finansal kuruluşlar ve finansal piyasalara yönelik uluslararası standartlara ve ulusal ihtiyaçlar doğrultusunda denetim, düzenleme ve risk yönetiminin yapılmasıdır. Kurumun misyonu; mevzuatta belirtilen düzenlemelere göre etkin kredi sisteminin oluşturulması, hak sahiplerinin değerlerinin korunması için gerekli tedbirlerin alınması, finansal piyasalar üzerinde etkin denetim mekanizmasının oluşturulması ve finansal istikrarın sağlanması için gerekli tedbirlerin alınmasıdır. (BDDK Faaliyet Raporu, 2020, s.10).

BDDK, finansal holding şirketleri, bankalar, faktöring ve finansal kiralama şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerini düzenlemekte ve uygulamalarını izlemekte ve denetlemektedir (BDDK, 2012, s.16). Kara para aklama faaliyetleri bu kuruluşların aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Bu doğrultuda BDDK tarafından bu ve benzeri şirketlerin faaliyetlerinin etkin bir şekilde denetlenmesi ve bu alanda etkin yeni düzenlemelerin yapılması kara paranın aklanmasının önlenmesi ve kara para suçuyla mücadele edilmesi açısından önemlidir.

2.2.1.6. Türkiye Bankalar Birliği (TBB)

Bankacılık yoluyla kara para aklama ve terörün finansmanı faaliyetlerine girişildiği bilinen bir gerçektir. Bu nedenle bankalarda açılan hesap sahiplerinin kimliklerinin belirli olması, isimsiz hesap uygulamalarının yasak olması, sır saklama yükümlülüğüne istisna getirilebilmesi gibi düzenlemeler bu suçlarla mücadelede önem arz etmektedir. TBB-MASAK  alışma Grubu aracılığıyla düzenli olarak eğitimler

gerçekleştirilmekte ve bu suçlar ile daha etkin mücadele edilmesi için ortak çalışmalar yürütülmektedir (Miynat ve Duramaz, 2012, s.104).

11 Mayıs 2018 tarihinde MASAK ve TBB'nin düzenlediği çalıştayda, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında yapılan tespit ve öneriler aşağıda gösterilmiştir (MASAK-TBB Çalıştay, 2018, s.1-3);

- MASAK, kuruluş ve kişilere ait bilgilere her zaman açık ve net olarak ulaşabilmelidir.
- Mücadele edilen kişi veya gruplar yepyeni yöntemler ile sistemin etkinliğini azalttıklarında bu yöntemlere karşılık yeni veya güncel önlemler alınmalı ayrıca cezalandırıcı olmak yerine öğrenmek amacıyla yol gösterici bir sistem benimsenmelidir.
- Şüpheli işlem bildirim sisteminde bildirimler için şüpheli davranış, çelişkili ve tutarsız ifadeler gibi makul nedenler olmalı, kara paranın aklanması ile mücadelede gerçek hedeften şaşılmamalıdır. Çünkü şüpheli işlem bildirim yapılan hesabın sahibi mağdur olabilmekte ve şüpheli işlem sayısının olduğundan fazla gösterilmesi ile yanıltıcı olabilmektedir. Ayrıca cezalar kesilirken motivasyon kaybına neden olmamalı, ölçülü olmalıdır.
- Yasadışı kumar ve bahis suçunun önlenmesi açısından önemli bir ilerleme olduğu, ancak farklı hukuki düzenlemelerin olumsuz sonuçlara yol açacağı belirtilmiştir. Yasadışı kumar ve bahis oynanması, oynatılması konusunda tespit edilen ve engellenen şüpheli işlemlerle ilgili durumlarda bankaların hassasiyet göstererek düzenlemelere uyum içinde olması gereklidir. Aksi halde işlemi yapanlar hakkında Bankacılık Kanunu'na göre idari ve hukuki yaptırımlar uygulanır.
- Uyuşturucu, kumar ve terör bağlantılı kişi listesinin bankalarla paylaşılması, bu kişilerin bankalarda yapmış olduğu işlem sırasında müşteri profilinde riskli müşteri kategorisinde değerlendirileceğinden mücadeleye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak bu durum olumlu sonuçlar yaratacak olsa bile bilgilerin kötüye kullanılması söz konusu olabilir.
- Şüphe duyulan bir işlemde hesaba bloke konulması durumunda hesapta herhangi bir sorun olmadığı anlaşılrsa da ilgili banka personeline yaptırım uygulanmamalıdır.

- Yasadışı kumar ve bahis suçuyla etkin mücadele etmek için ağırlaştırılmış caydırıcı cezaların düzenlenmesi gerekir.
- Yasadışı kumar ve bahis suçunun kapsamı ile ilgili olarak devamlı bir şekilde kamuoyu bilgilendirilmelidir.
- FATF'ın ülkemize yönelik yapılacak olan 4. Tur değerlendirmesine Türkiye Bankalar Birliği olarak Mali Suçları Araştırma Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ile koordineli bir şekilde hazırlanıldığı ve değerlendirme sonrasında verilen tavsiyeler doğrultusunda kapasitenin artırılmaya çalışıldığı konuları ele alınmıştır.

2.2.1.6. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

Sermaye piyasası; tahvil, bono, çek gibi menkul kıymetlerin alınıp satılarak ekonomiye katkının sağlanmasına olanak veren piyasadır. Piyasanın temel ilkeleri; piyasaya güven, adil, şeffaf, hesap verilebilir düzenleme ve denetleme, etkin ve tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunması ile ulusal ve uluslararası alanda saygın hale gelmektir (Karaduman, 2013, s.114).

Sermaye piyasası araçlarının halka arz ve satışını, aynı zamanda ihracını düzenlemek ve denetlemek, sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetine ilişkin esasları ve kontrolleri belirlemek, sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurumlar, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasaların faaliyetlerini izlemek ve bunları sürekli denetlemek SPK'nın temel görev ve yetkileri arasındadır. MASAK 6 No'lu Tebliği'nde belirtilen sermaye piyasalarında kara para aklama ile mücadele için esas alınan şüpheli işlem tipleri şu şekilde sıralanmıştır (Miynat ve Duramaz, 2012, s.108-109):

- Müşterinin yaptığı yatırımların maliyetlerini ve riskini umursamaz ve kar amacı gütmüyormuş gibi görünen işlemler gerçekleştirilmesi,
- Almış olduğu menkul kıymeti süresinden önce piyasa şartlarıyla ters orantılı kapatması,
- Bir ilişkisi olmadığı halde farklı kuruluşlardaki farklı kişilerin hesaplarına menkul kıymet transfer etmesi,
- Normal işi ile uyuşmayan daha yüksek veya daha düşük meblağlarda menkul kıymet satın alması,

- Sermaye Piyasası Kurulunca müşteri veya şirket bazında işlem yasağı getirilmiş olması ve getirilmiş bu yasaklara rağmen yasaklı kurumlar veya kişilerin dolaylı olarak işlem yapıyormuş şüphesi doğuran işlemlerdir. Bu işlem tiplerine ilgili kurum ve kuruluşlarca dikkat edilerek önem gösterilmesi gerekir.

2.2.1.7. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)

Asli görevi fiyat istikrarının sağlanması, paranın basılması ve para politikasının yürütülmesi olan T.C. Merkez Bankası; denetim fonksiyonu gereği kara paranın aklanmasının önlenmesi yönünde önemli bir role sahiptir. Ancak her ülkenin aklama ile mücadelede denetim yetkilerinin sınırında farklılıklar mevcuttur. Mesela İrlanda Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilen gözetim ve denetim faaliyetlerinin, mali sektörde kara parayla mücadele tedbirleri bakımından sağlam bir temel oluşturduğu söylenebilir (Karaduman, 2013, s.113).

Merkez Bankası 2010 yılından itibaren zorunlu karşılıklar para politikası aracını uygulamaya başlamıştır. Bankalar belirlenen yükümlülöklere göre Merkez Bankası nezdinde zorunlu karşılığa tabi olan mevduatları için karşılık tesis etmektedir. Bankalar ayrıca ellerinde bulunan nakit fazlasını merkeze, bir başka şubeye veya Merkez Bankası'na gönderebilirler. Kendi yöneticilerinde olası elde edilen kara para Merkez Bankası'na yatırılarak sisteme sokulabilir (Uygur, 2010, s.51).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesinde ülke içinden ve ülke dışından sağlanan yabancı para nakdi krediler ve döviz pozisyonunu etkileyen işlemler ile ilgili hususlar belirtilmiştir. Buna göre, ilgili dönemin son iş günündeki döviz alış kuruna göre hesaplanan ABD doları karşılığı alınan kredi tutarlarının, 15 milyon ABD doları ve üstünde bir meblağın olması durumunda bilgiler belirlenen formatta firmalar, bankaya bildirmekle yükümlüdür (Resmigazetegov, 2021, s.2).

2.2.1.8. Sigortalar ve Bireysel Emeklilik Şirketleri ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

Bireysel Emeklilik ve Sigorta Şirketleri ile müşteri arasında ve yükümlü ile müşteri arasında bireysel emeklilik veya hayat sigortası gibi sigorta hizmetleri nedeniyle aralarında iş ilişkisi bulunmaktadır. Bu şirketlerin Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında

Yönetmelik'te belirtilen müşterinin tanınması ilkesi gereği müşteri hakkında yeterli ölçüde bilgi sahibi olunması gereklidir. Bu kapsamda, 09.04.2008 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan MASAK'ın 5 No'lu Genel Tebliği'nde emeklilik sözleşmeleri, emeklilik planları ve hayat sigortası sözleşmelerinde müşterilerden kimlik tespiti gerektiren işlemler ile ilgili hususlar belirtilmiştir (Miynat ve Duramaz 2012, s.106).

26.02.2021 tarihinde 31407 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan değişiklikle emeklilik sözleşmeleri ile bir senelik sürede ödenecek toplam prim tutarı 5 bin TL veya tek seferde ödenecek prim tutarı 12 bin 500 TL'nin altında olan hayat sigortası sözleşmelerinde yükümlülerin mevzuatta belirlenen usul doğrultusunda kimlik tespiti yapmaları zorunludur (Mali Suçları Araştırma Kurulu 5 No'lu Genel Tebliği, 2021).

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesine dair görevleri yürütmek üzere 18.10.2019 tarihinde Sigorta Denetleme Kurulu ve Sigortacılık Genel Müdürlüğü birleştirilerek oluşturulan bir kamu kurumudur (SEDDK 2019 Faaliyet Raporu, s.3).

Ülkemizde faaliyet gösteren sigorta ve emeklilik şirketleri ile ilgili SEDDK 2019 faaliyet raporundaki rakamsal verilere bakıldığında; 38'i hayat dışı, 17'si hayat ve emeklilik, 5'i hayat ve 3'ü reasürans olmak üzere toplam 63 sigorta, reasürans ve emeklilik şirketi faaliyet göstermektedir (SEDDK 2019 Faaliyet Raporu, s.5). Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bireysel emeklilik ve sigortacılık alanında faaliyet gösteren kişi ve kuruluşlarla ilgili soruşturma, denetleme ve inceleme yetkisi vardır. Bireysel emeklilik ve sigortacılığa dair hazırladığı mevzuatı uygulamak ve ilgililerin bu kurallara uyup uymadığını izlemek ve yönlendirmek kurumun diğer görevleri arasındadır (SEDDK, 2022).

SEDDK bünyesinde; kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesi ve bu suçlarla mücadele edilmesi kapsamında, sigortacılık sektöründe faaliyet gösteren yükümlülerin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin etkin bir şekilde denetimi ve bu konuda yükümlülerin bu sektörlerde tecrübe edilmiş olaylar ile birlikte eğitimin verilmesi ve bilgilendirme seminerlerinin düzenlenmesi söz konusu suçlarla mücadelede önemlidir.

2.2.2. Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Ulusal Mevzuat

Ülkemizde kara para aklamayla mücadele 25 Eylül 1991 tarihinde FATF'a üye olmasıyla başlamıştır. FATF'ın 40. tavsiyesinin gereklerini yerine getirebilmek için aklamayı suç haline getiren bir yasanın düzenlenmesi çalışmalarına girişilmiştir. Bu doğrultuda 1996 yılında yürürlüğe giren 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun, kara para aklama ile mücadelenin hukuki dayanağını oluşturmaktadır. 2006 yılında yürürlüğe giren Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile kara para aklamanın kapsamı genişletilmiştir. Bu kanun ile terörün finansmanı konusunda alınan şüpheli işlem bildirimleri ve toplanan verileri analiz ederek istihbari bilgiler elde etmek ve bunları değerlendirmek MASAK'ın görevleri arasına dâhil edilmiştir (MASAK, 2021n).

Ceza hukuku sistemimizde kara para aklama ve terörün finansmanı suçunun işlenmesi durumunda verilecek olan cezalar bellidir. Bu cezalar tekrar suç işlenmesini önlemek ve suç işleyen kişilere karşılık olması amacıyla uygulanmaktadır.

2.2.2.1. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

1980 yılında gerçekleştirilen terör eylemleri ve mevcut mevzuatın terörle etkin mücadele konusundaki yetersizliği nedeniyle terör konusu özel olarak 12.04.1991 tarihinde yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ile detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu kanun; anayasa çerçevesinde hukuka, temel hak ve hürriyetlere uygun olarak düzenlenmiştir. Kanun, uzun vadede gerçekleşebilecek terör riskine karşı alınması gereken tedbirleri içeren bir düzenlemedir (Yıldırım, 2010, s.265).

Terörün tanımı, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre terör; korku, yıldırma, baskı ve tehdit yöntemlerinden biriyle devletin otoritesini tehlike düşüren, anayasada belirtilen hak ve hürriyetleri yok eden, anayasanın vazgeçilmez ilkelerini, devletin düzenini, ülkenin güvenliğini bozan her türlü suç faaliyetleridir (Gücenmez, 2014, s.11).

5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 2006 yılında terörün finansmanı suçu terör suçundan ayrı olarak düzenlenmiştir. Böylece terör suçlarının kapsamı genişletilmiştir (Aksakal, 2008, s.140).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesinde herhangi bir kimsenin bilerek ve isteyerek terör örgütlerinin eylemlerinde kullanılması niyetiyle gelir elde etmesi ve toplaması durumunda gelir kullanılmamış olmasa dahi fail, terör örgütü üyesi olarak değerlendirilir ve cezalandırılır hükmü mevcuttur. Bu hükümde terörün finansmanı açıkça belirtilmiş olmasa da hangi durumda hangi yaptırımın uygulanacağı belirtilmektedir. Aynı maddenin (a) fıkrasında terörün finansmanı suçunun nitelikli hali durumunda verilen ceza düzenlenmiştir. Buna göre, kamu görevlisinin nüfuzunu kötüye kullanarak terörün finansmanı suçunu işlemesi halinde, verilen ceza yarı oranında artırılır. Aynı maddenin (b) fıkrasında ise tüzel kişilerin sorumluluğuna yer verilmiştir. Buna göre, bahsedilen suçların tüzel kişi tarafından işlenmesi sonucunda TCK madde 60'a göre işlem tesis edilir (Aksakal, 2008, s.140).

2.2.2.2. 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun

19.11.1996 tarihinde 4208 sayılı Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle kara para aklama suçu özel olarak hukuk sistemimize dâhil olmuştur. 1997 yılında fiilen çalışmaya başlayan MASAK'ın kuruluş temelini bu kanun oluşturmaktadır. Bu kanundan önce Türk Ceza Kanunu'nda bazı düzenlemeler mevcut olsa da özel bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. 4208 sayılı Kanun'un 7. maddesinde cezai yaptırımlar düzenlenmiştir. Aklama suçuna karışanlara ilişkin 2 seneden 6 seneye kadar hapis cezası ve aklanan kara paranın bir katı kadar para cezası verilmesi ve yine kara para kapsamında tespit edilen malvarlıklarına el konulması düzenlemeleri getirilmiştir (Erdem, 2018, s.59-60).

4208 sayılı Kanun'un 2. maddesinde kontrollü teslimat kavramı tanımlanmıştır. Buna göre kontrollü teslimat, *“kara para veya kara paraya kaynaklık edecek her türlü kaçak veya kaçak olmasından şüphe edilen eşyanın suç faillerinin belirlenmesi, her türlü delilin tespiti ve toplanması amacıyla yetkili makamların bilgisi ve denetimi altında”* Türkiye'de gerçekleştirilen nakilleri ifade etmektedir. Ayrıca 10. maddede kontrollü teslimatın şartları şu şekilde belirtilmiştir (MASAK, 2021s):

- Kontrollü teslimat kapsamında bahsi geçen kaçakçılık faaliyetinin ciddi bir organize neticesinde gerçekleşmesi gerekmektedir.
- Kaçakçılık faaliyetini organize eden kişilerin bu oluşuma elindeki sermaye ile destek verenlerin ve kaçakçılık faaliyetinde rol alan elemanların hakkında delil elde edilebilecek başka bir yol bulunmamış olması

- Kaçakçılık faaliyeti sonrası planlaması yapılan hedefe gidecek olan malın hedefe varana kadar aksaklığa meydan vermeden denetiminin sıkı derecede yapılması gerekmektedir.

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi ve Suç gelirlerinin ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkındaki Yönetmelik ile 4208 sayılı Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak birtakım değişiklikler ve düzenlemeler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de yükümlü ve yükümlülüklerin yeniden düzenlenmesidir (Erdoğan, 2009, s.93).

2.2.2.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda terörün finansmanı ile ilgili açık bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesinde suç tanımlanmış ancak Türk Ceza Kanunu'na atıf yapılarak Türk Ceza Kanunu'nda belirtilen cezanın verileceği ifade edilmiştir. Ayrıca Türk Ceza Kanunu'nda terörün finansmanı konusunda eşya ve kazanç müsadere ile tüzel kişilere uygulanacak güvenlik tedbiri yaptırımları belirtilmiştir (Yıldırım, 2010, s.266).

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değiştirilen 7'nci maddesinde; örgüte üye olanların Türk Ceza Kanunu'nun 314'üncü maddesinde yer alan, silahlı örgüte üye olanlara beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verileceği hükmüne göre cezalandırılacağı belirtilmiştir. Silahlı terör örgütünü kuran ve yöneten şahıslara ise, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 1 fıkrasında, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası verileceği belirtilmiştir (Aksakal, 2008, s.140).

Kara para aklama ile ilgili Türk Ceza Kanunu'nun "Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama" başlığı altında yer alan 282. maddesinin 1. fıkrasında, bu suçun işlenmesiyle ilgili olarak verilecek cezalar belirtilmektedir. Buna göre, bir suçtan (alt sınırı 6 ay veya daha fazla hapis cezası yaptırımı bulunan suçlar) elde edilen malvarlığı değerlerinin yasadışı kaynağının gizlenmesi veya yasal yollarla elde edilmiş gibi gösterilmesi veya yurt dışına kaçırılması durumlarında kişiye üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı belirtilmektedir. Terörü finanse etmek amacıyla kara para aklamaya yönelik

eylemlerin gerçekleştirilmesi durumunda “*ne kadar eylem varsa o kadar suç vardır*” genel hükmünden dolayı her iki suçun ayrı ayrı cezalandırılması gerektiği değerlendirilmektedir (Yıldırım, 2010, s.266). Türk Ceza Kanunu’nun 282. maddesinin 4. fıkrasına göre, kara para aklama suçunun bir örgütün faaliyeti kapsamında işlenmesi durumunda, verilen ceza bir kat artırılır (5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 2021).

2.2.2.4. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun’un 2. maddesinin (f) fıkrasında, 5237 sayılı TCK’da “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değeri” olarak belirtilen kara para “Suç Geliri” olarak düzenlenmiştir. 5549 sayılı Kanun’un getirdiği yeniliklerin başında, kanunda belirtilen hükümleri yerine getirmekle sorumlu olan “yükümlü” kavramı yer almaktadır. 5549 Sayılı Kanun’un 2. maddesinin (d) fıkrasında belirtilen tanıma göre, yükümlü, başta bankacılık hizmeti olmak üzere bireysel emeklilik, sigortacılık hizmeti gibi finansal hizmet verenler ile diğer finansal hizmet verenleri (değerli taş, döviz, mücevher, tarihi eser, nakil aracı, iş makinesi ticareti yapanlar, spor kulüpleri, noter ve yetkililerce belirlenen diğer alsanlarda çalışanlar) ifade etmektedir. Bu düzenleme ile yeni yükümlü ve yükümlülük alanlarını belirlemede yetkili kılınan Cumhurbaşkanı’nın, yetkisi sayesinde belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenleri kanun kapsamına alması kolaylaşmıştır (Çakın, 2019, s.139).

➤ 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun Kapsamındaki Yükümlülükler

Beş bölümden oluşan 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun’un ikinci bölümünde, kanun kapsamında yükümlülerce uyulması gereken yükümlülükler belirtilmiştir. Bu yükümlülükler maddeler halinde aşağıda sıralanmıştır (MASAK, 2021o);

- Devamlı bilgi verme
- Elektronik tebligat
- Müşterinin tanınması
- Şüpheli işlem bildirimi

- İç denetim ve risk yönetim sistemleri
- Uyum görevlisinin tayin edilmesi
- Belgelerin kayıt altına alınması ve saklanması
- Bilgi ve belge verme

✓ **Müşterinin Tanınması**

Müşterilerin tanınması konusu kara para aklama suçuyla mücadelede önleyici tedbirlerin başında gelmektedir. Müşterilerin tanınması ilkesi gereği; bankalar, finansal şirketler, yatırım ortaklıkları gibi yükümlülere önemli görevler düşmektedir. Çünkü şüpheli işlemler değerlendirilirken müşterinin tanınması aşamasında elde edilecek bilgiler önemli ve şüpheli işlemler bildirimi için bir araç niteliğindedir (Karaduman, 2013, s.82).

Yükümlüler, müşteriye iki aşamada gerçekleşen bir süreçte tanımaktadır. Kimliğinin tam ve doğru bir şekilde tespit edilmesi birinci aşamadır. Eğer işlemlerini bir başkası adına yani 3. bir kişi adına gerçekleştirecekse o kişinin de kimlik tespitinin yapılması gereklidir. İkincisi ise, müşteriyle hangi işlemlerin yapılacak olmasının tespitidir. Burada işlemin niteliği önemlidir. Müşteri hakkında yeterli bilgilerin bulunması, müşterinin yakından tanınması ve müşterinin sürekli izlenmesi kısacası yükümlülerin müşteri hakkında emin olması kara para aklama suçuyla ilgili alınacak diğer tüm tedbirlere zemin oluşturacak niteliktedir. Müşterini tanı uygulaması, hem yükümlünün şüpheli işlemi farketmesini sağlamakta hem de gerçekleşecek itibar kaybını engellemektedir (MASAK-TBB 2003, s.24).

Tablo 2.9.'da müşterilerin tanınması konusunda kara para aklama suçuyla mücadelede önleyici tedbirlerle ilgili (müşterinin tanınması, risk oluşturan hesap ve işlemlerin izlenmesi, meslek personeline eğitim verilmesi ve kurum kültürünün oluşturulması) hususlar detaylı biçimde gösterilmiştir.

Tablo 2.9.: Müşterinin Tanınması

MÜŞTERİYİ TANI ↓	RİSK OLUŞTURDUĞU DEĞERLENDİRİLEN HESAP VE İŞLEMLERİ İZLE ↓
---------------------------------------	---

Kimlik tespit yükümlülüğü ve müşteri profillerinin oluşturulması	Düzenli bir şekilde hassas müşteri gruplarının takip edilmesi
Her kişi ve kurumun müşteri olarak kabul edilmemesi	Düzenli bir şekilde riskli işlemlerin izlenmesi
Hassas müşteri grupları ve ilave özen	Yükümlülük gereği kimlik tespiti gibi işlemlerin yapılması
Müşteri kabul komitesi	
  MESLEK PERSONELİNİN EĞİTİMİ VE KURUM KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI	

Kaynak: Karaduman, 2013, s.83).

✓ **Kimlik Tespiti**

Banka, sigorta ve yatırım şirketi gibi finansal kuruluşların ve kanunda yükümlü kılınan birimlerce, işlem yapılan kişilere veya adına işlem yapılan kişilere işlem yapılmadan önce kimliklerinin tespit edilmeleri zorunludur. Yapılan bu uygulama sayesinde aklayıcıların isimsiz ve sahte hesaplar yoluyla yapacakları kara para aklama işlemlerinin önüne geçilmesi sağlanmaktadır (Çiftçi, 2018, s.27).

Ülkemiz mevzuatında Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesi uyarınca yükümlülerden kimlik tespitinin aşağıda belirtilen durumlarda yapılması istenmektedir (MASAK 2021ö):

- Tutar gözetmeksizin, yükümlü ile müşteri arasında sürekli iş ilişkisi tesisi kurulduğu durumlarda,
- Tutar gözetmeksizin şüpheli işlem bildirimi gerektirdiği durumlarda,
- Tutar gözetmeksizin daha önce alınan kimlik bilgileri hakkında şüphelenilen durumlarda,
- İşlem tutarı toplamda 75 bin TL veya üzerinde olan durumlarda,
- Elektronik araçlar kullanılmak suretiyle bir finans kuruluşundan başka bir finans kuruluşuna gönderilen işlem tutarının toplam 7 bin 500 TL veya 7 bin 500 TL üzerinde olan durumlarda kimlik tespitinin yapılması zorunludur.

Kimlik tespiti yapılırken birtakım bilgi ve belgeler istenmektedir. Bütün müşterilerin, müşteri adına hareket etme yetkisi olanların ve en önemlisi işlemin gerçek sahibinin kimliğinin tespit edilmesi zorunludur. Gerçek kişilerin kimliğini tespit ederken istenecek belge ve bilgiler şunlardır; kanuni tam ismi, doğru ve tam adresi, cep telefonu, varsa fax ve ev telefonu, e-mail adresi, doğum tarihi ve doğum yeri, çalışıyor ise işyerinin tam ve doğru adresi, işyerinin adı, müşterinin fotoğrafını taşıyan kanuni kimlik kartı ve kimlik kartı yerine geçen pasaport, ehliyet gibi resmi belgeler, açılacak hesap tipi ve mahiyeti ayrıca imzasına dair bilgi ve belgelerdir (Üstün, 2006, s.55).

30 Nisan 2021 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan 19 sıra numaralı MASAK Genel Tebliği'nde, uzaktan kimlik tespiti yöntemlerine dair usul ve esaslar belirtilmiştir. Bu usul ve esaslar finansal ve finansal olmayan belirli meslek gruplarını ilgilendirmektedir. Uzaktan kimlik tespiti yöntemleri, müşteri temsilcisi ile fiziksel olarak aynı ortamda bulunmayan müşterilerin kimliğinin doğrulanması amacıyla kullanılmaktadır. Bu şekilde yapılan kimlik tespitinde imza örneğinin alınmasına gerek bulunmamaktadır. Yeni tip kimlik kartının bulunması gereklidir (MASAK, 2021p).

Söz konusu tebliğin 6. maddesinde uzaktan kimlik tespitinde alınması gereken sıkılaştırılmış tedbirler belirtilmiştir. Bu kapsamda öncelikle şahsın yapmak istediği işlemlerin müşteri temsilcisi ile uzaktan yapılması için elektronik ortamda başvurusu alınmaktadır. Yapılan başvuru doğrultusunda şahıs hakkında risk değerlendirmesi çalışmalarının yapılması gereklidir. Yani müşteriye yönelik risk temelli yaklaşımın uygulanması gereklidir. Müşterinin kimliğinin doğrulanması ve risk değerlendirme çalışmalarında herhangi olumsuz bir duruma rastlanılmaması durumunda; iş ilişkisinin kurulması, sürdürülmesi veya talep edilen işlemin gerçekleştirilmesi için üst düzey görevlinin onayı gereklidir. Ayrıca iş ilişkisi kurulurken ilk hesap hareketinin, müşterinin tanınması yükümlülüğünü uygulayan başka bir banka aracılığıyla gerçekleştirilmesinin zorunlu tutulması gereklidir. Örneğin müşterini tanı ilkesini uygulayan başka bir bankada bulunan hesabından yeni açılan hesabına müşterinin istediği miktarda para transferinin gerçekleştirilmesi zorunlu tutulabilir. Uzaktan kimlik tespiti ile yapılan işlem esnasında mobil bankacılığı gibi uygulamaların kullanılabilir şekilde hazır bulundurulması gereklidir (MASAK, 2021p).

✓ **Müşteri Kabul Politikasının Oluşturulması**

Kara paranın aklanması ve terörün finansmanının engellenmesine dair ülkemiz mevzuatında her banka, Türk bankacılık sektörünün yapısını dikkate alarak kendi prosedür, politika ve kontrol sistemlerini kendi standartlarını karşılayacak şekilde oluşturmuşlardır. Bu politikalardan biri olan müşteri kabul politikasında, sürekli iş ilişkisi kurulan müşterilere karşı uygulanacak prosedürler ve politikalar vardır. Bunlar belirlenirken müşterinin bağlantılı hesapları, ticari faaliyetleri, geçmiş iş yaşantısı, yerleşik olarak bulunduğu ülke gibi faktörler göz önünde bulundurulur ve yüksek riskli grubuna giren müşteriler daha yakından takip edilir ve incelenilir. Ayrıca bu konuda, görevli personellerin eğitilmesi ve bilgilendirilmesi gereklidir (Miyinat ve Duramaz, 2012, s.104).

✓ **Şüpheli İşlem Bildirimi (ŞİB)**

5337 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in dördüncü bölümünde şüpheli işlem bildirimine ilişkin esaslar düzenlenmiştir. 27. maddenin birinci fıkrasında belirtilen tanıma göre şüpheli işlem, yükümlüler tarafından veya aracısı olarak işlem yapılan malvarlığının gayrimeşru yollardan elde edildiğine veya gayri resmi amaçlarla kullanıldığına, bunlar arasında terör eylemleri başta olmak üzere terör örgütü mensupları veya terörün finansmanına kaynak sağlayanlar tarafından kullanılmış olduğuna veya örgütler ve finans sağlayanlar ile ilişkisi bulunduğu dair herhangi bir delil ve şüphenin bulunması halidir (MASAK 2021ö).

5549 sayılı Kanun'un şüpheli işlem bildirimi başlığı altında (Madde 4); müşterinin banka, sigorta ve emeklilik şirketleri gibi yükümlüler nezdinde işlem yaparken gösterdiği şüpheli davranış, çelişkili ve tutarsız ifadeler ile şüpheli bir durumun personel tarafından fark edilmesi veya işleme konu parasal değer in yasadışı elde edildiğine ilişkin herhangi bir bilgiye ulaşılması halinde MASAK ile iletişime geçilmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir. Yükümlüler tarafından yapılan nitelik yönünden zengin şüpheli işlem bildirimleri, kara para aklama ve terörün finansmanı suçlarıyla mücadelede ciddi öneme sahiptir (MASAK, 2021o).

5337 sayılı Yönetmelik'in 27. madde 2. ve 4. fıkralarında yer alan, şüpheli işlemlerin bildirilmesi konusunda dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda sıralanmıştır (MASAK 2021ö);

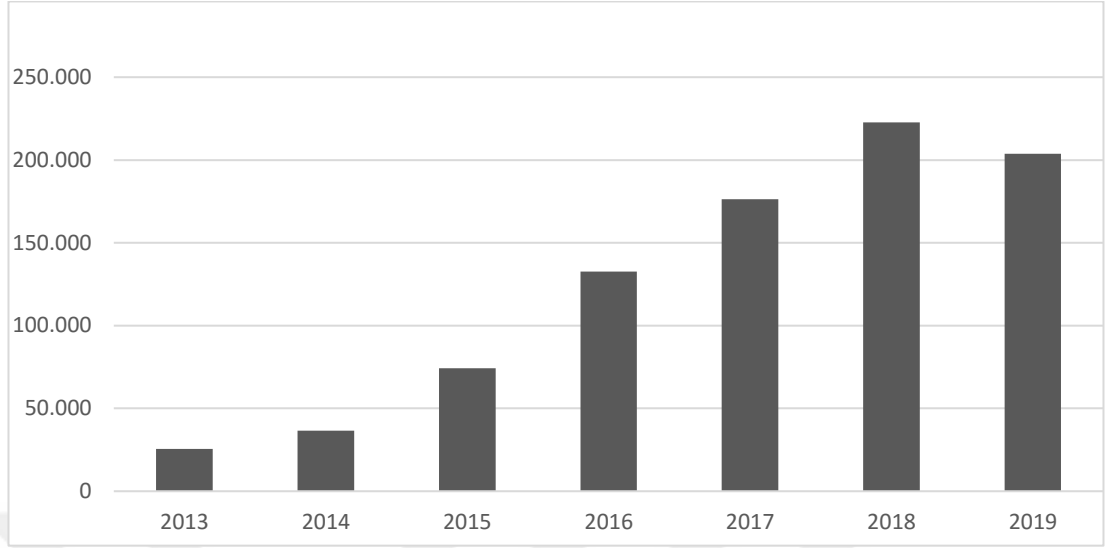
- Şüpheli bir işlemin var olduğu kanaati oluşmuş ise herhangi bir tutar gözetilmeksizin yükümlüler tarafından Mali Suçları Araştırma Kuruluna bildirilmesi gereklidir.
- Devamlı bilgi verme uygulaması doğrultusunda bilgi verilmiş olması durumunda aynı işlem şüpheli işlem olarak nitelendirildiğinde bunun ayrıca şüpheli olarak bildiriminin yapılması gereklidir.

5337 sayılı Yönetmelik'te belirtilen diğer bir husus ise, MASAK'ın, şüpheli işlem tiplerini belirlemeye yetkili olmasıdır. Aynı yönetmeliğin 30. maddesinin 2. fıkrasına göre, MASAK aldığı şüpheli işlem bildirimleri ile ilgili istatistiki verileri tutar ve belirli periyotlarla genel değerlendirme çalışmaları yapar. Ayrıca yıllık faaliyet raporları, ilgililer için yol gösterici mahiyette olan rehberleri (şüpheli işlem rehberi) ve örnek olayları düzenler ve yayımlar (MASAK, 2021ö).

MASAK resmi internet sitesinde her yükümlü grubu için ayrı ayrı şüpheli işlem tipleri, şüpheli işlem formu ve elektronik ortamda şüpheli işlem bildirimi taahhüt formu yayınlanmıştır (MASAK, 2021u). Bu işlem tiplerinde yer almayan, karşılaşılan şüpheli işlemler “Diğer Haller” seçeneği altında değerlendirmeye alınır. Düzenlenen şüpheli işlem bildirimi formu MASAK'a gönderilmek üzere imza altına alınır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise şüpheli işlem hem MASAK'a hem de görevli ve yetkili Cumhuriyet Savcılığına derhal intikal edilir (MASAK-TBB, 2003, s. 36-37).

MASAK 2017 faaliyet raporuna göre, bazı sektörlerden gelen şüpheli işlem bildiriminde artış yaşanırken bazı sektörlerden gelen şüpheli işlem bildiriminde ise azalış yaşanmıştır. 2017 yılında diğer yıllara göre şüpheli işlem bildirimi sayısını artıran sektörler; bankacılık, para transferinin kolaylıkla yapıldığı elektronik para hizmetleri ve döviz işlemlerine yönelik sektörlerdir. Diğer yıllara kıyasla şüpheli işlem bildirim sayısının azaldığı sektörler ise; sermaye piyasası işlemleri, finansal kiralama, faktoring ve sigorta işlemlerini yapan sektörlerdir (MASAK 2017 yılı Faaliyet Raporu, s.25).

Grafik 2.2.: Şüpheli İşlem Bildirim Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı (2013-2019)

Kaynak: (MASAK 2017 yılı Faaliyet Raporu, 24 ; MASAK 2019 yılı Faaliyet Raporu, s.23)

Grafik 2.2.'de yükümlüler tarafından yapılan şüpheli işlem bildirimlerinin 2013-2019 yılları arasındaki dönemine ilişkin veriler görülmektedir. Grafik incelendiğinde, 2013 yılında 25.592, 2014 yılında 36.483, 2015 yılında 74.221, 2016 yılında 132.570, 2017 yılında 176.411, 2018 yılında 222.743, 2019 yılında 203.786, 2013-2019 yılları arasında toplam 871.806 adet gönderilen şüpheli işlem bildirimlerinin olduğu gözlemlenmektedir. Şüpheli işlem bildirim sayısı, 2013 yılından 2017 yılına kadar hızlı bir artış göstermiş, 2018 yılında son altı yılın en yüksek seviyesini görmüştür.

✓ Belgelerin Kayıt Altına Alınması ve Saklanması

Yükümlülerin müşterileriyle yaptığı işlemler sırasında şüpheli işlem tespitlerini ve müşterilerinin kimlik bilgilerini kayıt altına alması kara para aklama suçu ile mücadele açısından önem arz etmektedir. Hem adli bir soruşturmada kaydedilen bu bilgi ve belgeler delil olarak kullanılmakta hem de suçun faili kolaylıkla ortaya çıkarılmaktadır. Böylece aklama işini meslek haline getiren kişilerin işleri zorlaşmaktadır (Karaduman, 2013, s.98).

5337 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in beşinci bölümünde bilgi ve belge vermeye ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Bu bölümde bilgi ve belge verme, yükümlüler ve kamu kurumları tarafından devamlı bilgi verme ve devamlı bilgi vermede istisna ve muafiyetler konusu düzenlenmiştir. 31. maddede, gerçek ve tüzel

kişiler, tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar ve kamu kurum ve kuruluşlarının, MASAK ve denetim elemanların istediği şekil ve sürede tam ve doğru bir şekilde bilgi, belge ve benzeri her türlü ortamdaki kayıtlarını verme zorunluluğunun olduğu ve gerekli kolaylıkların sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca yerinde yapılan denetimde defter ve belgelerin yükümlüler tarafından hazır bulundurulması gerektiği belirtilmiştir (MASAK 2021ö). 5549 sayılı Kanun'un 8. maddesinde yükümlülerin bu kanun kapsamında düzenlenen işlemlerine ve yükümlülükler ile ilgili tutulan kayıtları, belgeleri ve defterleri sekiz yıl süre ile saklama ve gerektiğinde sunma zorunluluğu söz konusudur (MASAK 2021o).

✓ Devamlı Bilgi Verme

Yükümlüler tarafından devamlı bilgi verme konusu, 5337 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 32. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, yükümlüler, Bakanlıkça belirlenecek tutar üzerinde bir işleme taraf olmuş ise bunu MASAK Başkanlığına bildirmek zorundadır. Devamlı bilgi verme kapsamına giren işlem türlerinin neler olduğunu, ne kadar sürede bilgilerin verileceği gibi ayrıntıları belirlemeye yetkili kurum Bakanlıktır (MASAK 2021ö).

Devamlı bilgi verme nakit işlem bildirimini olarak da bilinmektedir. FATF'ın 19. tavsiyesinde nakit işlem bildirim için uygulanma şeklini ülkelerin takdirine bırakmıştır. Şüpheli işlem bildirimini 13. tavsiye kararında finansal kuruluşlar için şüpheli işlem bildiriminin zorunlu hale getirilmesi şeklinde zorunlu olması gerektiği belirtilmiştir. Bu yüzden uygulamada sadece şüpheli işlem bildirim uygulamasıyla yetinen ülkeler olabileceği gibi bazı ülkelerde buna ek olarak belli limitin üstünde gerçekleşen nakit işlemlerin bildirilmesi zorunlu olabilir. Örneğin ABD'de şüpheli işlem bildirim uygulaması zorunlu ve nakit işlem bildirim için 10 bin dolar limit belirlenmiştir (Mavral, 2001, s.149).

✓ Uyum Görevlisinin Tayin Edilmesi

Kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamındaki başta şüpheli işlem bildirim gibi yükümlülüklerin mali kurumlarda yerine getirilmesinde ilgili mevzuata uyumlu olup olmadığını gözeten idari görevli, uyum görevlisidir. Uyum görevlisinin görevi, kamuya açık kaynaklara, kurumu

bünyesindeki bilgilere ve diğer edinilecek bilgilere dayanarak incelenen şüpheli işlemleri yetkili kurumlara iletme (Karaduman, 2013, s.99).

✓ İç Denetim ve Risk Yönetim Sistemleri

Banka yönetim kuruluna bağlı teftiş kurullarının veya iç kontrol birimlerinin, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine yönelik banka içerisinde yürütülen işlemlerin etkinliği ve yeterliliği ile ilgili denetleme yapmaları gerekmektedir. Risk bazlı yaklaşımla banka içerisinde yürütülen işlemleri denetlemek ve bankanın suç gelirlerinin aklanması ile ilgili olarak karşılaştığı risklerin değerlendirmesini yapmak iç denetim biriminin görevleri arasındadır. İç denetim biriminin örnekleme metodunu kullanarak yapmış olduğu risk değerlendirmelerinde riskli alanlar için daha fazla örneklem seçmeleri önerilmektedir. Ayrıca mevzuatın göz önünde bulundurulması ve suç gelirlerinin aklanması faaliyetlerine konu olabilecek işlemlere özen gösterilmesi, dikkatli ve duyarlı olunması gerekmektedir (Karaduman, 2013, s.100).

2.2.2.5. 6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun

6415 sayılı Kanun ile terör ve terörün finansmanı suçlarıyla etkin mücadele edilmesi, bu kapsamda 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarının uygulanmasının sağlanması ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla malvarlığının dondurulmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amaçlanmıştır. Terörün finansmanı suçu 6415 sayılı Kanun'un 4. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre, aynı kanunun 3. maddesinde belirtilen fon sağlanması veya toplanması yasak fiillerin gerçekleştirilmesinde doğrudan kast ile bir terör örgütüne veya teröristlere maddi kaynak sağlayan veya fon toplayan kişiye beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. Ayrıca bu maddede belirtilen suçların kamu görevlisinin nüfuzunu kötüye kullanarak gerçekleştirilmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. 6415 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin 8. fıkrasında kontrollü teslimat tedbirleri ile ilgili terörün finansmanı suçu bakımından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda belirtilen hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu tedbirler aşağıdaki maddelerde yer almaktadır (6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, 2021, s.1-2);

- CMK 133. maddesinde belirtilen şirketin yönetilmesi için kayyım tayin edilmesi,
- CMK 135. maddesinde belirtilen iletişimin dinlenmesi, tespit edilmesi ve kayıt altına alınması,
- CMK 139. maddesinde belirtilen gizli soruşturmacının tayin edilmesi,
- CMK 140. maddesinde belirtilen teknik araçlardan faydalanılarak izleme tedbirlerinin uygulanmasıdır.

6415 sayılı Kanun'un üçüncü bölümünde malvarlığının dondurulması ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Malvarlığının dondurulması kararları ile ilgili mali açıdan yapılacak araştırmaları MASAK üstlenmiştir. Bu araştırmalar sonucunda verilen malvarlığının dondurulması kararı ve bu karara aykırı olarak yapılan işlemler hükümsüzdür. Malvarlığının dondurulması kararlarının yerine getirilmesinden de anıldığı gibi yine MASAK'ın sorumluluğu söz konusudur. Malvarlığının dondurulması kararında, malvarlığının dondurulmasına neden olan bütün deliller, borç ve alacak verileri ve kimin hakkında malvarlığı dondurma kararının verildiği açıkça belirli olacak şekilde 30 gün içinde MASAK'a bildirilmesi zorunludur. Yerine getirilmesinde ihmal ve gecikme gösteren veya yerine getirilmeyen malvarlığı dondurulması kararlarında ilgili kişilere altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası yaptırımını uygulanır. İlgili kişi herhangi bir tüzel kişiliğe sahip şirketin temsilcisi veya organı olması veya tüzel kişilikte gerçekleştirilen faaliyetlerde görevli olması halinde idari para cezası uygulanır (6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, 2021, s.1-2).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE KARA PARA AKLAMA VE TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELEDE MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU’NUN ÖNEMİ

3.1. Kurumsal Yapı

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), 19.11.1996 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile kurulmuş, 17 Şubat 1997 tarihinde faaliyet göstermeye başlamıştır. MASAK’ın görev ve yetkileri 18.10.2006 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir (MASAK, 2021r). Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 219. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendinde MASAK’ın hâlihazırda, Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde kurulan bir birim olduğu ve aynı kararnamenin 231. maddesinde, doğrudan Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı olarak çalışacağı düzenlenmiştir (MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s.7-8).

Şekil 3.5.: Kurumun Organizasyon Şeması

Kaynak: (MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s.8).

MASAK, FATF’ın 29. Tavsiyesine ithafen şüpheli işlem bildirimlerini alarak analiz etmekte ve ilgili birimlere dağıtarak kara para aklama ve terörün finansmanı ile

mücadele etmektedir. Başkanlık hizmetlerini; 1 başkan, 1 başkan yardımcısı ve 7 daire başkanı marifetiyle yürütmektedir. Kurumun organizasyon şeması Şekil 3.5.'te gösterilmiştir (MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s.7-8).

3.2. Kurumun Görev ve Yetkileri

MASAK Başkanlığının görev ve yetkilerinin belirtildiği 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 19. maddesi 2018 yılında mülga olmuştur. MASAK Başkanlığının görev ve yetkileri, 10 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe giren 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 231. maddesinin 1. fıkrasında aşağıda belirtildiği gibi düzenlenmiştir (MASAK, 2021r);

- Terörün finansmanı ve kara paranın aklanması suçlarıyla mücadelede kolluk kuvveti ve istihbarat birimleriyle bağlantılı çalışmak ve bilgi alışverişi yapmak,
- Adli makamlar (Mahkeme ve Cumhuriyet Savcılığı) tarafından terörün finansmanı ve kara paranın aklanması suçu ile ilgili olarak tarafına gelen konuları incelemek ve analiz etmek,
- İnceleme, araştırma ve analiz yaptığı zaman diliminde kolluk kuvvetinden ve ilgili diğer kurumlardan kendi görev ve hizmeti kapsamında tetkik ve inceleme yapılması talebinde bulunmak,
- Kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesi ve mücadele edilmesi kapsamında mevzuat oluşturmak ve var olan mevzuata ait güncelleme çalışmalarını yapmak,
- Kara para aklama ve terörün finansmanı suçunun gerçekleştirildiğine ilişkin önemli ve makul şüphelerin varlığı durumunda Cumhuriyet Savcılığı marifetiyle kolluk birimlerini harekete geçirmek, suçun işlendiğine dair verilerin tespit edilmesi durumunda Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmak ve 5271 sayılı CMK hükümlerine göre işlem tesis edilmesini talep etmek,
- Terörün finansmanı ve kara para aklama konularında tarafına gelen şüpheli işlem bildirimlerini alarak analiz etmek ve analiz doğrultusunda oluşan istihbari bilgileri gerektiğinde ilgili kurumlara sevk etmek.
- 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat gereği yükümlülerin denetimini yapmak veya yaptırmak,

- Kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili yapılan analiz ve toplanan istihbari bilgiler doğrultusunda müşteri riski gibi risk standartları ile ilgili yükümlülerin bilgilendirilmesini sağlamak,
- 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat kapsamına giren konular ile ilgili olarak araştırma yapmak, incelemek, analiz etmek veya bu çalışmaları yaptırmak,
- Merkezi Türkiye’de bulunduğu halde yurt dışında faaliyet gösteren yükümlülerden bilgi talebinde bulunmak ve denetimini yapmak veya tam tersi durumda karşılıklılık ilkesi gereği tarafına gelen bilgi taleplerini cevaplandırmak ve denetiminin yapılmasına izin vermek,
- Kara para aklama ve terörün finansmanı suçunun önlenmesi ve suçun ortaya çıkarılması için gelişmeleri yakından takip etmek, yapılan analiz, inceleme ve araştırmalar sonucunda tedbirler geliştirmek ve sistematik bir şekilde stratejik plan ve program yapılmasında, politika üretilmesi ve geliştirilmesi sürecinde icraatte bulunmak
- İlgili diğer kamu kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak ve analiz edilen risklerin değerlendirilmesi çalışmalarını yürütmek,
- Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede kamuoyu farkındalığının artırılması için bilgilendirme semineri gibi faaliyetlerde bulunmak,
- Kamu kurum ve kuruluşlarda çalışan personelin MASAK’ta geçici süreli görevlendirilmesi durumunda ilgili çalışanın bilgi ve birikiminden faydalanmak.
- Kurumu ilgilendiren görevlerde, yurt dışında faaliyet gösteren mali istihbarat birimleriyle evrensel anlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtıraları imzalamak, ayrıca bilgi paylaşımında bulunmak ve uluslararası ilişkileri yürütmek ve yönetmek.
- Hazine ve Maliye Bakanı’nın verdiği diğer talimatları yerine getirmek.

1 sayılı Kararname’nin 231. maddesinin 5. fıkrasında MASAK ve yurt dışında kurulan muadil kurumlar arasında görev alanına giren konularda evrensel anlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtıraları imzalamaya ve değiştirmeye MASAK Başkanı’nın yetkili olduğu ancak bu belgelerin Cumhurbaşkanı kararıyla yürürlüğe

gireceği belirtilmiştir. Mutabakat muhtırası, belirli bir konuda iki ülke arasında işbirliğinin sağlanması amacıyla imzalanan bir anlaşma belgesidir (MASAK, 2021r). Bu çerçevede MASAK inceleme ve araştırma esnasında mahiyeti anlaşılamayan bir durumla karşılaştığında veya kara para aklama işleminin yurt dışına uzanan bir kolu olması durumunda, yabancı muadili istihbarat birimleriyle işbirliği halinde faaliyetlerini gerçekleştirmektedir (Timeturkcom, 2021a).

30.12.2021 tarihinde MASAK ile Çin’de faaliyet gösteren Kara Para Aklamayla Mücadele İzleme ve Analiz Merkezi (CAMLMAC) arasında kara para aklama, terörizmin finansmanı ve bağlantılı suçların önlenmesine yönelik "Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı Hakkında Finansal İstihbarat Değişiminde İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırası" imzalanmış, Resmi Gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanı’nın kararı ile yürürlüğe girmiştir. Söz konusu suçlarla ilgili bilgi alışverişinin yapılması amacıyla anlaşmaya varılmıştır (Anadolu Ajansı, 2022).

3.3. Kurumun İnsan Kaynakları

Türkiye’de suçtan elde edilen malvarlığı değerlerin aklanmasıyla mücadelede görev alan temel kurum olarak karşımıza çıkan MASAK’ın personel sayısına bakıldığında, 2019 yılı verilerine göre toplam 225 personel istihdam edilmiştir. 2019 yılında istihdam edilen kişi sayısı diğer yıllara kıyaslandığında, 2019 yılındaki toplam personel sayısının 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarına göre azalmış olduğu gözlemlenmektedir. Ancak 2013 yılından 2018 yılına kadar her geçen yıl personelin nitelik ve nicelik yönünden yükselen bir trendinin olduğu görülmektedir. 2019 yılındaki personel sayısının yaklaşık %60’ına tekabül eden kısmı SPK Uzmanı ve Vergi Müfettişi ve Hazine ve Maliye Uzmanı, Hazine ve Maliye Uzman Yardımcısının yer aldığı meslek personelinden oluşmaktadır. Tablo 3.10.’da MASAK personelinin yıllar içerisindeki değişimi gösterilmiştir.

Tablo 3.10.: Yıllar İtibariyle Personel Dağılımı (2013-2019)

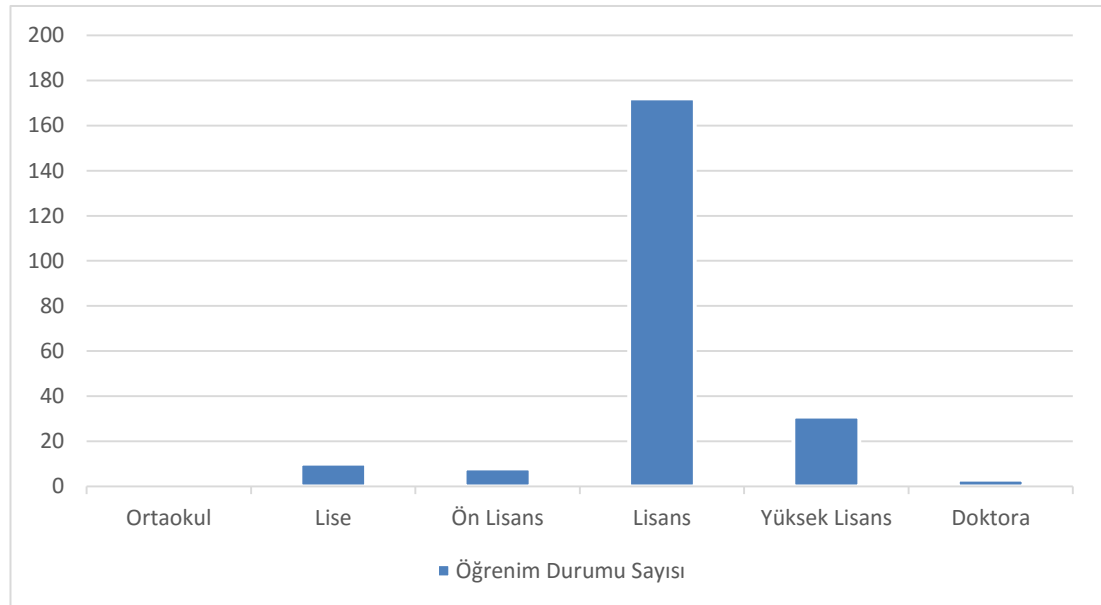
Yıllar	Hazine ve Maliye Uzman Yrd.	Hazine ve Maliye Uzmanı	Vergi Müfettişi	İdari Personel	SPK Uzmanı
2013	28	60	4	15	0
2014	38	70	4	20	0
2015	47	75	4	19	0
2016	61	52	25	20	0

2017	67	54	31	18	0
2018	50	70	31	18	0
2019	46	73	16	16	1
	Meslek Personeli	Büro Personeli	Bilgi Teknolojileri Personeli	Denetim Elemanı	Toplam Personel
2013	92	57	16	0	180
2014	112	63	14	10	219
2015	126	60	15	12	232
2016	138	64	16	5	243
2017	157	71	17	4	262
2018	152	72	26	0	267
2019	136	71	2	0	225

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.11 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.9).

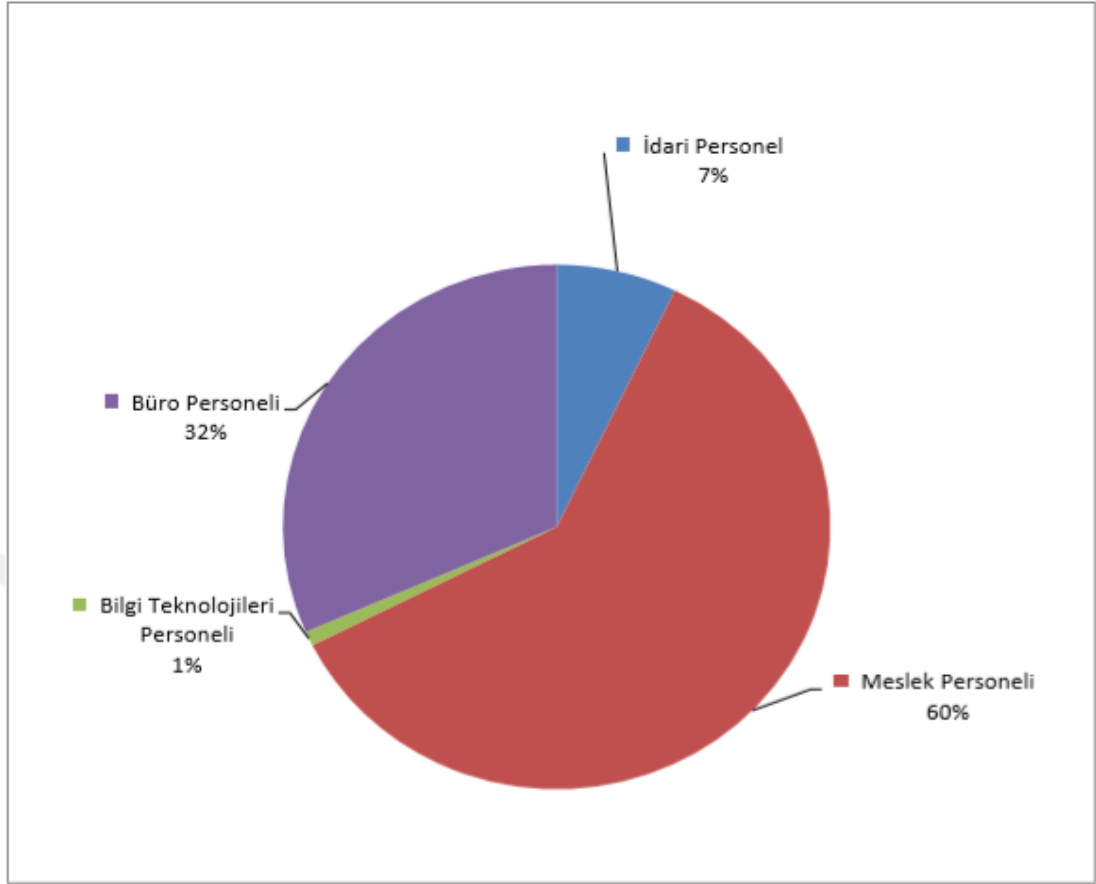
2019 yılında MASAK'ta görevli toplam 225 personelin öğrenim durumu Grafik 3.3.'te gösterilmiştir. Grafik incelendiğinde, öğrenim durumu açısından en fazla lisans mezununun (172) istihdam edildiği anlaşılmaktadır. Eğitim kurumundan alınan eğitim okulla sınırlı olduğu için istihdam edilen personelin öğrenim durumunun üst seviyede olmasının yanında hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi ve bu eğitimlere personelin katılımı sağlanmalıdır. Bu sayede personelin görev bilinci oluşturulmakta, işi öğrenmesi, bilgi ve becerilerinin artırılması ve bu doğrultuda kurumsal verimliliğin artırılması sağlanmaktadır.

Grafik 3.3.: Personelin Öğrenim Durumu (2019)

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.12).

Grafik 3.4.: Personelin Unvan Bazında Yüzde Dağılımı (2019)

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.11).

2019 yılında istihdam edilen MASAK personelinin unvan bazında yüzdesel dağılımı Grafik 3.4.'te gösterilmiştir. İdari personel; Başkan, Başkan Yardımcısı, Daire Başkanı ve Şube Müdüründen oluşmaktadır. Hazine ve Maliye Uzmanı, Hazine ve Maliye Uzman Yardımcısı, Vergi Müfettişi, SPK Uzmanı meslek personeli içinde yer almaktadır. Mütercim, Mal Müdürü, Şef, İstatistikçi, Gelir Uzmanı, VHKİ, Defterdarlık Uzmanı, Yardımcı Hizmetli, Şoför ve Dağıtıcı ise büro personeli içinde yer almaktadır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.9).

3.4. MASAK'ın Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanıyla Mücadele Konusundaki Faaliyetleri

MASAK, her yıl yayınlamış olduğu faaliyet raporunda; dış ilişkilere yönelik faaliyetler, düzenleme ve koordinasyon faaliyetleri, analiz ve değerlendirme faaliyetleri, bildirim ve ihbar alımına yönelik faaliyetler, bilgi teknolojileri ve iletişim faaliyetleri, eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri, idari tedbir faaliyetleri, aklama suçu inceleme faaliyetleri ve performans sonuçları hakkında bilgiler yer almaktadır.

Düzenli olarak yayınlanan faaliyet raporları, aklamanın önlenmesine ilişkin kaydedilen ilerlemelere ilişkin verilerin sağlıklı bir şekilde analiz edilmesine yardımcı olmaktadır.

MASAK, yükümlü mali veya mali olmayan kurum ve kuruluşlardan alınan şüpheli işlem bildirimleri, kamu kurum veya kuruluşları, Cumhuriyet Savcılığı veya Cumhuriyet Savcılığı adına kolluk birimleri, yurt içindeki veya yurt dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından gönderilen bildirimlere dayanılarak kara para aklama ve terörün finansmanı suçunun tespiti ile ilgili olarak incelemeleri başlatabilmekte ve suçun önlenmesi açısından değerlendirme çalışmaları yapabilmektedir (Aksakal, 2008, s.80).

3.4.1. Bildirim ve İhbar Alımına Yönelik Faaliyetler

Şüpheli işlem bildirimleri; yükümlü finansal kuruluşlar ve finansal olmayan kişi ve meslek gruplarınca MASAK'a sevk edilen bildirimlerdir. Adli makamlar (Mahkeme ve Cumhuriyet Savcılığı) ve kolluk tarafından gönderilen araştırma talepleri; ilgili kişi ve kuruluşun malvarlığı bilgileri ile mali işlemleri hakkında istenen talepler ve MASAK'ın ilgili konuda yapmış olduğu araştırma ve analiz sonucunda rapor düzenlenmesi için gönderilen talep yazılarından oluşur. İhbarlar, bireysel ihbar ve kurumsal ihbar olmak üzere iki türlü değerlendirilir. Bireysel ihbarlar, MASAK'ın gerçek ve kişi topluluğu olan özel hukuk tüzel kişilerden (sivil toplum kuruluşları, şirketler) aldığı dilekçelerdir. İlgili kamu kurum ve kuruluşları, bir şüpheli işlem ile karşılaştığı kanaatinde olması durumunda; bilgi notu, teftiş raporu veya resmi yazı ile konuyu MASAK'a intikal ettirirler. Bu şekilde yapılan bildirim türü kurumsal ihbar olarak adlandırılır. MASAK'ın kolluk ve adli birimlerinden almış olduğu şüpheli bildirim ve ihbarlardan sonra; sırasıyla evrakın kaydedilmesi, alınan verilerin işlenmesi, analiz ve inceleme süreçlerine geçilir. Kara para aklama ve terörün finansmanı konularında CIMER veya posta marifetiyle alınan ihbarlar diğer ihbarlar olarak EMİS (Entegre Mali İstihbarat Sistemi) sistemine kaydedilir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.22).

Başta bankalar olmak üzere yükümlülere yönelik yayınlanan ve MASAK tarafından zaman zaman güncellenen şüpheli işlem bildirim rehberine kripto paraların yaygınlaşması nedeniyle 11.09.2019 günü bazı işlemler eklenmiştir. T-001-3.61 kod numaralı "Bankacılık İşlemlerine İlişkin Tipler" tablosunun altına bir müşterinin

profili ile uyuşmayan ve kaynağı bilinmeyen şekilde şüpheli işlem olarak değerlendirilen kripto paranın satılması sonucunda ilgili kişinin hesabına transfer işlemi, eklenen işlemlerden biridir. Diğer işlem ise, aynı tablonun altında T-001-3.47 kodu ile düzenlenen, bir müşterinin hesabından profili ile uyuşmayan şekilde gerçek veya tüzel kişi hesabına veya yerel ve yabancı kripto para borsasına kripto paranın alınması niyetiyle para transferinin gerçekleştirilmesidir (İldır, 2020). Hazine ve Maliye Eski Bakanı Lütfi ELVAN’ın kripto varlıklara yönelik düzenleme taslağı ile ilgili olarak yapmış olduğu açıklamalara göre “10 bin liranın üzerinde işlem yapanlar MASAK’a bildirilecek” şeklindedir (TRThabercom, 2021).

Aşağıdaki tabloda 2015-2020 yılları arasında alınan şüpheli işlem bildirim sayıları, adli ve kolluk araştırma talep sayıları ve diğer ihbar verileri yer almaktadır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.22).

Tablo 3.11.: Yıllar İtibariyle Türlerine Göre Alınan Bildirimler (2015-2020)

BİLDİRİMLER	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Adli-Kolluk Araştırma Talep Sayısı	369	6.336	26.977	22.939	22.128	12.675
Şüpheli İşlem Bildirim Sayısı	74.221	132.570	176.411	222.743	203.786	237.531
Diğer İhbarlar Sayısı	273	304	232	255	308	391
Toplam	74.863	139.210	203.620	245.937	226.222	250.597

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.22 ; MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s.19-24).

Tablo 3.11.’e göre, alınan şüpheli işlem bildirim miktarı 2015 yılından 2020 yılına kadar artmıştır. 2015 yılında 74.221 olan şüpheli işlem miktarı 3,2 kat artarak 2020 yılında 237.531’e yükselmiştir. 237.531 şüpheli işlemde, 182.828’i bankalar, 46.480’i ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları, 2.660’ı yetkili müesseseler ile kıymetli maden aracı kuruluşları, 1.893’ü faktoring şirketleri ve 3.670’i diğer yükümlüler tarafından iletilmiştir. Adli ve kolluk makamlarının araştırma talebi miktarında 2017 yılında 2015 yılına göre ciddi derecede artış olmuştur. Ancak 2020 yılında bir önceki yılın neredeyse yarısı olacak şekilde talep sayısı azalmıştır. Faaliyet raporunda belirtilen diğer ihbarlar ise; kurumsal ihbarlar, kişisel ve diğer ihbarları kapsamaktadır. Tablo 3.11.’de diğer ihbarlar sayısının yıllara göre dağılımının dengeli olduğu görülmektedir (MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s.20).

Tablo 3.12.: Yükümlü Gruplarına Göre Alınan Şüpheli İşlem Bildirimleri (2013-2019)

	YÜKÜMLÜLER	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Bankalar	22.086	31.146	66.719	117.006	159.076	195.803	174.764
2	Ödeme Kuruluşları ile Elektronik Para Kuruluşları	-	-	-	703	3.382	13.796	19.225
3	Faktoring Şirketleri	706	1.925	2.520	6.870	4.399	5.098	3.708
4	Yetkili Müesseseler ile Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları	897	498	603	899	1.323	1.924	2.745
5	Diğer	850	1.677	3.240	3.460	4.951	4.018	2.148
6	Sigorta ve Emeklilik Şirketleri İle Sigorta ve Reasürans Aracıları	629	693	451	1.980	1.487	735	413
7	Kargo Şirketleri	174	194	424	845	693	948	270
8	Finansman Şirketleri	8	39	32	201	631	74	188
9	Sermaye Piyasası Aracı Kurumları	177	209	151	371	332	172	147
10	Talih ve Bahis Oyunları Alanında Faaliyet Gösterenler	1	-	-	-	4	5	64
11	Kıymetli Maden, Taş ve Mücevher Alım Satımı Yapanlar	2	-	-	-	-	43	45
12	İş Makineleri Dâhil Her Türlü Deniz, Hava ve Kara Nakil Vasıtalarının Alım-Satımı İle Uğraşanlar	-	-	35	51	37	52	40
13	Finansal Kiralama Şirketleri	61	101	45	181	78	69	23
14	Takas ve Saklama Hizmeti Veren Kuruluşlar	-	-	-	1	-	2	3
15	Bağımsız Denetim Kuruluşları	-	-	-	-	2	-	1
16	Noterler	1	1	-	2	1	-	1
17	Serbest Muhasebeci ve Yeminli Mali Müşavirler	-	-	-	-	14	1	1
18	Portföy Yönetim Şirketleri	-	-	-	-	-	3	-
19	Varlık Yönetim Şirketleri	-	-	1	-	-	-	-
20	Yatırım Ortaklıkları	-	-	-	-	1	-	-
	Toplam	25.592	36.483	74.221	132.570	176.411	222.743	203.786

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.24 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.23).

5337 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinin 1. fıkrasında yer alan kanunun uygulanmasından sorumlu yükümlüler belirtilmiştir (MASAK, 2021ö). Şüpheli işlem bildiriminin yükümlü gruplarına göre dağılımı Tablo 3.12.'de yer almaktadır. Bu tabloya göre başta bankalar olmak üzere faktoring şirketleri ve ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları şüpheli işlem bildirimini en çok gönderen birimlerdir. Ayrıca 2019 yılı şüpheli işlem bildirimlerinin bankalar tarafından %85,76 oranında gönderildiği anlaşılmaktadır.

2013-2019 yılları arasında şüpheli işlem bildirimi gönderen finansal kuruluş sayısının dağılımı Tablo 3.13.'te gösterilmiştir. Buna göre, mevzuatta belirtilen

yükümlüler dışındaki farklı yükümlülerin 229 adet şüpheli işlem bildirimini göndermiş olduğu, mevzuatta belirtilen yükümlülerden ise 209 adedinin şüpheli işlem bildirimini gönderdiği ve bu yükümlülerin mali sektörde faaliyet gösteren finansal kurumlar olduğu anlaşılmaktadır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.24).

Tablo 3.13.: Yıllar İtibariyle Şüpheli İşlem Bildirimi Gönderen Finansal Kuruluş Sayısının Dağılımı (2013-2019)

	FİNANSAL KURULUŞLAR	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Faktoring Şirketleri	43	51	48	44	45	42	37
2	Sigorta ve Emeklilik Şirketleri İle Sigorta ve Reasürans Aracıları	34	34	34	42	36	35	35
3	Bankalar	31	33	34	34	32	34	35
4	Ödeme Kuruluşları ile Elektronik Para Kuruluşları	-	-	-	8	12	24	28
5	Yetkili Müesseseler ile Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları	4	12	18	25	20	24	27
6	Sermaye Piyasası Aracı Kurumları	25	30	25	38	34	32	26
7	Finansal Kiralama Şirketleri	14	16	12	16	14	11	11
8	Finansman Şirketleri	4	5	7	8	9	8	9
9	Takas ve Saklama Hizmeti Veren Kuruluşlar	-	-	-	1	-	1	1
10	Yatırım Ortaklıkları	-	-	-	-	1	-	-
11	Portföy Yönetim Şirketleri	-	-	-	-	-	1	-
	Toplam	155	181	178	216	203	212	209

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.25 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.24).

Tablo 3.14.: Yıllar İtibariyle Adli-Kolluk Araştırma Talepleri ve Alınan İhbarların Dağılımı (2013-2019)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Adli-Kolluk Talepleri ve Diğer İhbarlar Toplamı	498	622	642	6.640	27.209	23.194	22.436

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.26 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.25).

Tablo 3.14.'te 2013-2019 yılları arasında MASAK'a gelen adli/kolluk araştırma talepleri ve ihbar sayılarına bakıldığında, adli/kolluk araştırma talepleri ve diğer ihbarların en yüksek 2017 yılında toplam 27.209 adet alındığı anlaşılmaktadır (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.26).

MASAK, ihbar mahiyetinde kendisine gönderilen rapor, yazı ve dilekçeleri adli veya idari kurum, gerçek veya tüzel kişi olmasına göre sınıflandırarak işleme almaktadır. Kendi görev alanına girmeyen bir konunun gönderilmesi durumunda ilgili

kurum ve kuruluşlara bilgi vermektedir. MASAK’a bildirilen şüpheli işlem bildirim ve ihbar sayılarının her geçen gün artması ön değerlendirme çalışması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Ön değerlendirme çalışması sayesinde mevcut kapasite ile en uygun düzeyde verim sağlanabilmektedir. Ön değerlendirmenin amacı, bildirim konu işlemin olağan işlemlerden ayrıran bulguların neler olduğu ve neden sıra dışı işlem olarak değerlendirildiğinin belirlenmesidir (Aksakal, 2008, s.77).

MASAK Eski Başkan Yardımcısı Ramazan BAŞAK, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede başarının artması için kaliteli şüpheli işlem bildirimlerinin artması gerektiğini vurgulamıştır. Yükümlülerin risk almak istemediği için şüpheli işlem bildirimleri kapsamında çok fazla işlem bildirdiğini, MASAK’ın bu şüpheli işlemleri değerlendirmede sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Çünkü şüpheli işlem bildirimlerinin sayıca fazla ama içerik olarak boş olması, MASAK’ı gereksiz iş yüküne sürüklemek ile birlikte gelen kaliteli şüpheli işlemlere ayrılacak olan süreyi kısaltabilmektedir. Bu durum ise kurumun kara para aklama ile mücadelesinin başarısını sekteye uğratabilir. Bu nedenle nitelik ve nicelik yönünden şüpheli işlem bildirimlerinin artırılması için yükümlülerin hem bu konuda ve hem de karşılaşılabileceği riskler konusunda bilgilendirilmesi gereklidir (Turcomoney, 2021). Yükümlülere yönelik MASAK tarafından düzenlenen ve zaman zaman güncellenen şüpheli işlem bildirim rehberi, yol gösteren bir rehber mahiyetindedir.

Tablo 3.15.: Konularına Göre Adli-Kolluk Araştırma Talepleri ve Alınan İhbarların Yıllar itibariyle Dağılımı (2015-2019)

BİLDİRİM KONUSU	2015	2016	2017	2018	2019
Terörün finansmanı suçu	109	6.265	26.800	22.317	20.858
Aklama suçu ve öncül suçlar	533	375	409	877	1.578
Toplam	642	6.640	27.209	23.194	22.436

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.25).

Tablo 3.15.’te 2015-2019 yılları arasında MASAK’a gelen ihbarların ve adli-kolluk araştırma taleplerinin konularına göre dağılımı gösterilmektedir. Buna göre 2015 yılında kara para aklama ve öncül suç konusunda daha çok ihbar ve adli-kolluk bilgi talebi alınmasına rağmen 2016 yılından sonra terörün finansmanı suçuyla ilgili ihbar ve adli-kolluk bilgi talebi sayılarında sıçrama olduğu görülmektedir. Terörün

finansmanı suçu ile ilgili alınan ihbarlar ve adli-kolluk araştırma talep sayısının en yüksek seviyede 2017 yılında 26.800 adet olup bu bildirimlerin 26.647'si FETÖ/PDY terör örgütü ile bağlantılı olabileceği şüphesi ile gönderilmiştir (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.26).

Tablo 3.16.: Adli Makamlar ve Kolluk Birimlerinin Araştırma Taleplerinin Yıllara Göre Dağılımı (2013-2019)

ADLİ-KOLLUK TALEPLERİ	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Adli Makamlar	97	145	239	5.583	25.976	21.139	20.583
Kolluk Birimleri	-	-	130	753	1.001	1.800	1.545

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.27 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.27).

MASAK 2017 faaliyet raporuna göre, terörün finansmanı ve kara para aklama suçlarının mahkemeler, hâkimler, savcılar kurulu ve cumhuriyet savcıları gibi adli makamlar tarafından araştırılmasına ilişkin talepler adli talepler olarak ifade edilmektedir. Tablo 3.16.'da 2013-2019 yılları arasında MASAK'a gelen adli ve kolluk araştırma taleplerinin dağılımı, iki ayrı kategoride gösterilmiştir. MASAK 2017 faaliyet raporunda kolluk birimlerinin araştırma taleplerine ait 2013 ve 2014 yılı verileri bulunmamaktadır. MASAK 2019 raporunda kolluk birimlerinin araştırma taleplerine ait veriler yayınlanmıştır. Bu veriler incelendiğinde adli makamların daha çok araştırma talebinde bulunduğu anlaşılmaktadır (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.27).

Tablo 3.17.: Yıllara Göre Alınan Kurumsal ve Bireysel İhbarların Dağılımı (2015-2019)

BİREYSEL VE KURUMSAL İHBARLAR	2015	2016	2017	2018	2019
Gerçek Kişiler	174	132	92	54	83
Tüzel Kişiler	11	9	1	6	5
Kamu Kurum ve Kuruluşları	88	163	138	194	218
Basın ve Yurtdışı	0	0	1	1	2
Toplam	273	304	232	255	308

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.27).

Tablo 3.17.'de 2015-2019 yılları arasında adli makamlar haricindeki diğer kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, basın ve yabancı ülkeler tarafından gönderilen veya iletilen MASAK'ın görev alanını ilgilendiren ihbar ve şikâyetlerin dağılımı gösterilmiştir. Kurumsal ihbarların 2017 yılından bu yana artış içinde olduğu görülmektedir. 2019 yılında toplam 308 adet ihbarın %70'i kurumsal ihbara aittir. 2015 yılında ise 273 adet ihbarın %63'ünün gerçek kişiler tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Kurumlar arasında Vergi Denetim Kurulu, Gelir İdaresi Başkanlığı, Gümrük İdareleri ve Hava Limanları ile Millî İstihbarat Teşkilâtı kurumsal ihbarları en fazla gönderen birimler içinde yer almaktadır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.27).

3.4.2. Analiz ve Değerlendirme Faaliyetleri

MASAK, analiz ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında, terörün finansmanı ve suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi ile bu suçların tespitine yönelik olarak analiz, değerlendirme ve denetim elemanları marifetiyle inceleme yapmaktadır. Aklama veya terörizmin finansmanı suçu için yapılan analiz, değerlendirme ve inceleme sonucunda suçun işlendiği tespit edildiğinde, konuyla ilgili olarak görevli ve yetkili Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmaktadır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.28).

Tablo 3.18.'de, 2013 ile 2019 yılları arasında aklama ve terörün finansmanı konusunda açılan dosya sayıları, sonuçlandırılan dosya sayıları ve sonucunda düzenlenen rapor sayıları belirtilmiştir. 2017 yılında açılan dosya sayısında geçmiş yıllara göre belirgin bir artış olduğu anlaşılmaktadır. 2018 yılında açılan dosya sayısı 20.445 adet, sonuçlandırılmış dosya sayısı 23.893 adettir. 2015, 2016, 2017 ve 2019 yıllarında açılan dosyaların tamamının sonuçlandırılmadığı, bir sonraki yıla devredildiği anlaşılmaktadır. Örneğin, 2018 yılında açılan dosya sayısının 20.455 adet olmasına rağmen sonuçlandırılan dosya sayısı 23.893 adettir. Aradaki 3.448 adet dosyanın önceki yıllardan açılan ancak sonuçlandırılmayan dosyaların 2018 yılında sonuçlandırıldığı anlamına gelmektedir.

Tablo 3.18.: Yıllara Göre Analiz ve Değerlendirme Kapsamında Açılan ve Sonuçlandırılan Dosya Sayısı ile Düzenlenen Rapor Sayıları (2013-2019)

Yıl	Analiz ve Değerlendirme Kapsamındaki Açılan Dosya Sayısı	Analiz ve Değerlendirme Kapsamındaki Sonuçlandırılan Dosya Sayısı	Düzenlenen Rapor Sayısı
2013	52	78	58
2014	95	109	80
2015	161	149	118
2016	1.992	839	839
2017	20.526	10.554	11.541
2018	20.445	23.893	25.247
2019	21.180	19.023	19.834
Toplam	64.451	54.645	57.717

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.30 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.29).

2015-2019 yılları arasında analiz ve değerlendirme kapsamında açılan ve sonuçlandırılan dosya sayısı ile düzenlenen rapor sayıları Tablo 3.19.'da gösterilmiştir. 2019 MASAK faaliyet raporundaki tabloda “usulsüz mali işlemler ve diğer verileri” kısmı bulunmadığından bu kısım boş bırakılmıştır. 2017 yılında FETÖ terör örgütü nedeniyle terör ve anayasal düzene karşı suçların artması toplam dosya sayısını artırmıştır. 2018 yılında hem dosya sayısının hem de dosya kapsamında ismi geçen kişi sayısının diğer yıllara göre en yüksek seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Diğer verilere bakıldığında, kumar bahis suçundan sonuçlandırılan dosya sayısı 2019 yılında 223 adettir. 2013–2019 tarihleri arasında kara para aklama suçunun işlendiği gerekçesi ile suç duyurusunda bulunulan toplam dosya sayısı ise 54503 adettir. 54.503 adet dosyanın %98'inin terör ve anayasal düzene karşı işlenen suçlar; %0,55'inin kumar/bahis; %0,17'inin dolandırıcılık; %0,16'nın diğer; %0,15'inin tefecilik; %0,10'unun uyuşturucu kaçakçılığı; %0,08'inin usulsüz mali işlemler; %0,07'inin kaçakçılık; %0,02'inin ihaleye fesat karıştırma suçundan kaynaklandığı görülmektedir. 2013-2019 yılları arasında analiz ve değerlendirme dosyaları kapsamında toplam 289 bin 767 kişi analize tabi tutulmuştur.

Tablo 3.19.: Yıllar İtibariyle Suç Türlerine Göre Sonuçlandırılan Analiz ve Değerlendirme Dosyalarının Dağılımı ve Dosya Kapsamında İsmi Geçen Kişi Sayısı (2013-2019)

Suç Türleri	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam	Toplam İçindeki Yüzdesi
Terör ve Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar	14	32	77	817	10.522	23.811	18.530	53803	98,72
Tefecilik	19	9	9	2	-	-	43	82	0,15
Uyuşturucu Kaçakçılığı	3	7	5	2	4	4	31	56	0,10
Dolandırıcılık	6	4	5	4	3	5	67	94	0,17
Kaçakçılık	8	6	3	0	5	4	12	38	0,07
Kumar/Bahis	1	2	2	3	15	53	223	299	0,55
İhaleye Fesat Karıştırma	6	1	2	0	-	1	-	10	0,02
Usulsüz Mali İşlemler	2	11	24	5	-	-	-	42	0,08
Diğer	19	37	22	6	5	-	-	89	0,16
Toplam Dosya Sayısı	78	109	149	839	10.544	23.878	18.906	54503	
Dosya Kapsamında Analize Tabi Tutulan Kişi Sayısı	1.628	11.833	6.271	42.697	69.461	85.229	72.648	289.767	

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.31 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.30).

Yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları sonucunda 2019 yılı içerisinde 39 dosyadan 220 kişi hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Yapılan suç duyurularına ilişkin bilgilere aklama suçu inceleme faaliyetleri kısmında ayrıntılı olarak yer verilmiştir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.32).

3.4.3. Aklama Suçu İnceleme Faaliyetleri

MASAK tarafından 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yaptırımı bulunan kara paranın aklanması ve terörün finansmanı suçları kapsamında analiz ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Başkanlığın kararı ile gerektiğinde direk olarak incelemeye veya daha detaylı incelemeye gönderilmesi istenilen dosyalar, 5549 sayılı Kanun'un ikinci maddesi gereği denetim elemanlarına incelenmesi için gönderilmektedir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.37).

Tablo 3.20.: Sonuçlandırılan Kara Para Aklama Suçu İnceleme Dosyaları Sayısı (2013-2019)

Yıl	Bir Önceki Yılda Devreden Dosya Sayısı	Açılan Dosya Sayısı	Sonuçlandırılan Dosya Sayısı
2013	71	61	47
2014	85	18	45
2015	58	40	40
2016	58	84	20
2017	122	87	38
2018	171	89	75
2019	185	29	70
Toplam	750	408	335

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.36 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.37).

Aklama suçu inceleme faaliyetleri kapsamında, 2013-2019 yılları arasında sonuçlandırılan aklama suçu inceleme dosyaları Tablo 3.20.'de gösterilmiştir. Buna göre, yıllar itibariyle bir önceki yıldan devreden dosya sayısı ve aynı yıl açılan dosya sayılarının toplamına göre tamamının sonuçlandırılmadığı, 2019 yılında 185 mevcut dosyaya ilaveten 29 inceleme dosyası daha açıldığı ve aynı yıl 70 dosyanın sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Tablo 3.21.: Sonuçlandırılan İnceleme Dosyalarında Adı Geçen Kişi Sayısı (2013-2019)

Yıl	Sonuçlandırılan inceleme dosyalarında adı geçen kişi sayısı
2013	2.811
2014	3.188
2015	2.853
2016	1.431
2017	1.775
2018	3.554
2019	3.112
Toplam	18.724

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.37 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.37).

Sonuçlandırılan inceleme dosyalarında adı geçen kişi sayısının 2013-2019 yılları arasındaki seyri Tablo 3.21.'de gösterilmiştir. Buna göre, sonuçlandırılan inceleme dosyalarında adı geçen kişi sayısı yıllar itibariyle artış göstermiştir.

Tablo 3.22.: Analiz/Değerlendirme ve Aklama Suçu İncelemesi Sonucunda Suç Duyurusu Yapılan Kişi Sayısı (2013-2019)

Yıl	İnceleme	Analiz/Değerlendirme	Toplam Suç Duyurusu
2013	179	103	282
2014	284	107	391
2015	125	323	448
2016	95	50	145
2017	193	10	203
2018	220	59	279
2019	181	39	220
Toplam	1.277	691	1.968

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.37 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.37).

Tablo 3.22.'de, kara para aklama suçu ile ilgili analiz/değerlendirme, inceleme sayıları ve bunların sonucunda toplam suç duyurusu yapılan kişi sayısının yıllar itibariyle seyri gösterilmiştir. Buna göre yedi yıllık süreçte aklama suçu ile ilgili hakkında analiz/değerlendirme ve inceleme yapılan toplam 1968 kişinin tamamı hakkında görevli ve yetkili savcılığa suç duyurusunda bulunulmuştur. Analiz ve değerlendirme ile suç duyurusunun en fazla 2015 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumdan çıkarılan sonuca göre kara para aklama faaliyetleriyle ilgili dosyaların adli makamlara gönderilmesi ile ilgili suçta caydırıcılığın arttırılmak istendiği ve mücadelede kararlılığın olduğu anlaşılmaktadır.

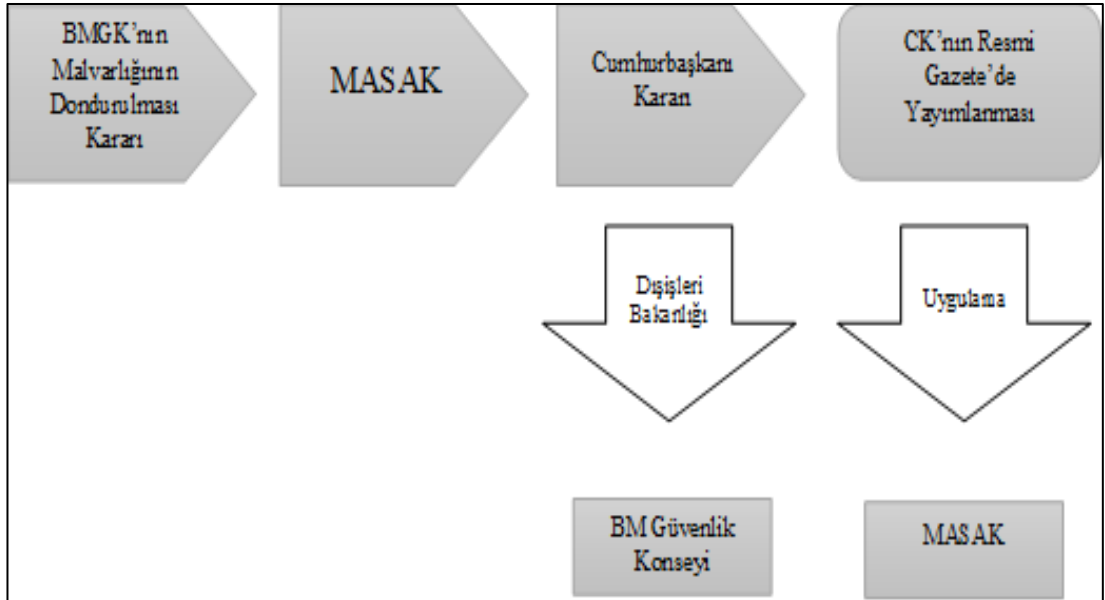
3.4.4. İdari Tedbir Faaliyetleri

İdari tedbir faaliyetleri, terör ve terörün finansmanı ile ilgili Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarında listelenen kişilere ait malvarlıklarının dondurulması ve yurt dışından yapılan taleplere ilişkin malvarlıklarının dondurulması faaliyetlerinden oluşmaktadır. Ayrıca, işlemlerin ertelenmesi kapsamında yapılan faaliyetler ve bilişim sistemleri kullanılarak işlenen yasa dışı bahis ve kumar suçları ile mücadelede yapılan çalışmalar da idari tedbir faaliyetleri kapsamındadır. Bu faaliyetler (erteleme işlemleri ve malvarlığının dondurulması kararları) suçun önlenmesi ve suçla etkin mücadele edilmesi için geliştirilmiş yöntemlerdir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.39).

3.4.4.1. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarında Listelenen Kişilere Ait Malvarlıklarının Dondurulması

Terör ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında kuruluş şartları arasında yer alan, ortak tedbirleri belirleme konusunda yetkili olan Birleşmiş Milletler; bir takım Güvenlik Konseyi kararları almaktadır. Ülkemizin Birleşmiş Milletler üyesi ülke konumunda olması, Güvenlik Konseyi kararlarının uygulanması, terörün finansmanının önlenmesi ve terörün finansmanı suçunun hukuki sınırlarının belirli olması amacıyla 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Kanunda malvarlığının dondurulması ile ilgili usul ve esaslar yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarında listelenen kişilerin tasarrufunda bulunan malvarlığının dondurulması süreci Şekil 3.6.'da gösterilmiştir. Buna göre, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarında listelenen kişilere ait malvarlığı dondurulması kararı ve listeden çıkarılan kişilere ait malvarlığının dondurulması kararı, Cumhurbaşkanı'nın kararıyla Resmi Gazetede yayınlanır. MASAK, Güvenlik Konseyi kararlarına istinaden listelenen kişilerin malvarlığının dondurulması işlemlerini yerine getirir. Dışişleri Bakanlığı ise Güvenlik Konseyine alınan kararların bilgisini verir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.39).

Şekil 3.6.: BMGK Kararları Kapsamında Malvarlığının Dondurulma Süreci

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.40).

Tablo 3.23.: 6415 Sayılı Kanun’un 5. Maddesi Kapsamında Malvarlığı Dondurma Kararı Hakkında Alınan Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanı Kararları

Yıl	Malvarlığı Dondurma Kararı Alınanlar			Malvarlığı Dondurma Kararı Kaldırılanlar			Bilgileri Güncellenenler		
	Gerçek kişi	Tüzel Kişi/Kuruluş/Organizasyon	Toplam	Gerçek kişi	Tüzel Kişi/Kuruluş/Organizasyon	Toplam	Gerçek kişi	Tüzel Kişi/Kuruluş/Organizasyon	Toplam
2013	353	67	420	1	-	1	-	-	-
2014	27	10	37	16	1	17	46	2	48
2015	34	5	39	24	-	24	21	1	22
2016	20	1	21	7	-	7	22	-	22
2017	12	4	16	13	-	13	9	1	10
2018	9	3	12	1	-	1	4	1	5
2019	4	1	5	8	1	9	10	-	10
Toplam	459	91	550	70	1	72	112	5	117

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.40 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.40).

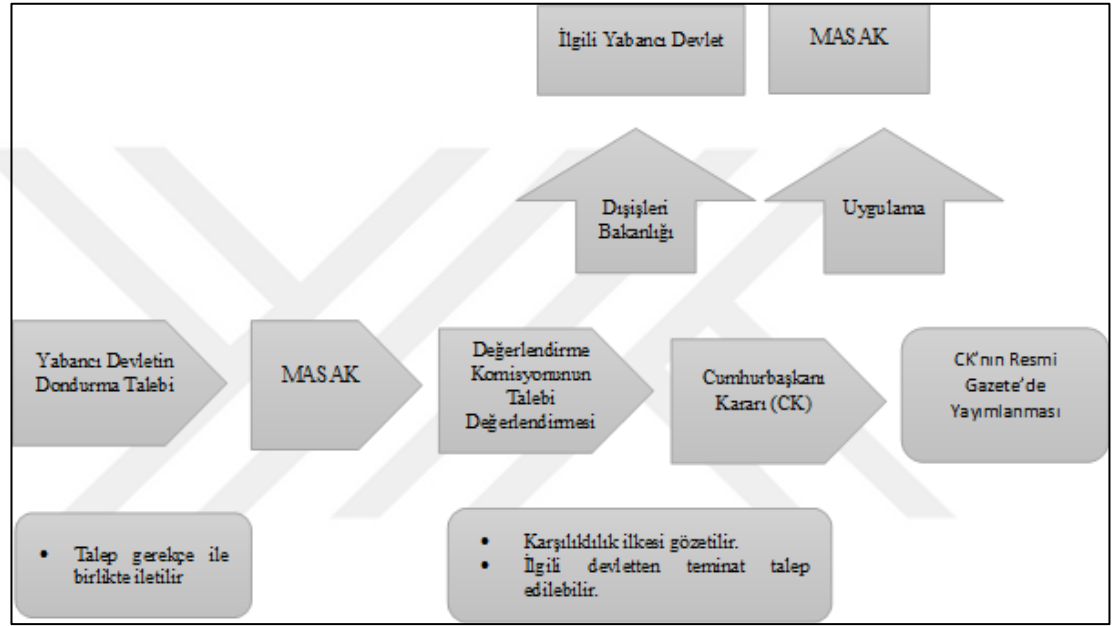
6415 sayılı Kanun’un 5. maddesi kapsamında malvarlığı dondurma kararı hakkında alınan Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanı kararlarına ilişkin veriler detaylı biçimde Tablo 3.23.’te gösterilmiştir. Temmuz 2018 tarihinden itibaren Cumhurbaşkanı hükümet sistemi uygulanmaya başladığı için, anılan kanunun 5. maddesinin 1. ve 4. fıkralarında yer alan Bakanlar Kurulu ibaresi Cumhurbaşkanı olarak değiştirilmiştir (6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, 2021, s.2). Yani artık malvarlığının dondurulması kararı, Cumhurbaşkanı tarafından alınmaktadır. Tablo 3.23.’te 2018 yılı öncesinde alınan malvarlığı dondurulması kararları yer aldığı için Bakanlar Kurulu ibaresine yer verilmiştir. 2013-2019 yılında toplam 550 kişi hakkında malvarlığının dondurulması kararı alınmış olup yine aynı yıllarda toplam 72 kişi hakkında malvarlığının dondurulması kararı kaldırılmıştır. 2013-2019 yılları arasında bilgisi güncellenenlerin sayısı gerçek ve tüzel kişi olmak üzere toplamda 117 kişidir.

Bilgilerin güncellemesi kapsamında ülkemizde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları kapsamında yer alan güncellemelere dair 2019 yılında 15 adet Cumhurbaşkanlığı kararı alınarak bu kararlar Resmi Gazetede yayınlanmıştır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.40).

3.4.4.2. Yabancı Devletlerce Yapılan Taleplere İlişkin Malvarlıklarının Dondurulması Faaliyetleri

Yabancı ülkenin gerçek veya tüzel kişinin tasarrufunda bulunan malvarlığının dondurulması kararı talebi, Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirilir, Cumhurbaşkanı tarafından kabul veya reddedilir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.40).

Şekil 3.7.: Yabancı Ülke Taleplerine İstinaden Alınan Malvarlığının Dondurulması Kararı Süreci

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.41).

Ülkemizde yabancı ülke taleplerine istinaden alınan malvarlığının dondurulması kararı süreci Şekil 3.7.'de gösterilmiştir. Yabancı devletin gerekçesi yazılmış malvarlığının dondurulması talebi ile ilgili değerlendirmeler MASAK tarafından yapılmaktadır. Malvarlığının dondurulması talebi ile ilgili yapılan mali araştırma sonuçları bir araştırma raporuna bağlanır ve Değerlendirme Komisyonuna sunulur. Daha sonra Cumhurbaşkanı tarafından alınan malvarlığının dondurulması kararı Dışişleri Bakanlığınca ilgili yabancı devlete iletilir. MASAK, alınan malvarlığının dondurulması kararları ile kaldırılan malvarlığının dondurulması kararlarını yerine getirmekten sorumludur. Alınan kararlar ayrıca ilgili diğer kurum ve kuruluşlara MASAK tarafından ivedi bir şekilde bildirilir. (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.41). Temmuz 2018 tarihinde 6415 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 1. fıkrasında yer alan Bakanlar Kurulu ibaresi Cumhurbaşkanı olarak değiştirilmiştir. Buna göre yabancı ülkelere yapılan malvarlığı dondurulması taleplerini

Cumhurbaşkanı karara bağlar. (6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, 2021, s.3).

2017, 2018 ve 2019 yıllarında yabancı bir ülke tarafından malvarlığının dondurulması talebi olmadığından alınan Cumhurbaşkanlığı kararı bulunmamaktadır. (MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s.31). Yabancı ülkelere gelen talepler doğrultusunda alınan malvarlığının dondurulması kararı ile ilgili olarak tutulan istatistikler Tablo 3.24.'te gösterilmiştir. Buna göre, yabancı ülkelerin talebi doğrultusunda; 2014-2020 yılları arasında toplam 42 kişi (23 gerçek kişi ve 19 tüzel kişi) hakkında malvarlığının dondurulması kararı alınmıştır. Malvarlığının dondurulması kararı en fazla 2020 yılında alınmıştır.

Tablo 3.24.: Yabancı Ülke Taleplerine İstinaden Alınan Malvarlığının Dondurulması Kararı Verileri

Yıl	Malvarlığı Dondurulması Kararı Alınanlar		Yabancı Ülke Talep Sayısı
	Gerçek Kişi	Tüzel Kişi	
2014	1	-	1
2015	7	7	2
2016	5	2	3
2020	10	10	2
Toplam	23	19	8

Kaynak: (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.41 ; MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.41 ; MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s.31).

3.4.4.3. İşlemlerin Ertelenmesi Kapsamında Yapılan Faaliyetler

Yükümlülerin gözetiminde, kara para aklama ve terörün finansmanı suçu ile ilgili işleme konu malvarlığının üzerinde bir şüphe bulunması durumunda, MASAK tarafından ilgili şüphenin doğrulanması, şüphenin analiz edilmesi ve gerekli hallerde analiz sonuçlarının görevli ve yetkili makama gönderilmesi amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın, işlemleri 7 iş günü süreyle erteleme yetkisi bulunmaktadır (MASAK 2020 Faaliyet Raporu, s. 31). Tablo 3.25.'te 2016-2019 yılları arasında MASAK bünyesinde gerçekleştirilen erteleme işlemlerine ilişkin istatistik veriler gösterilmektedir.

Tablo 3.25.: Erteleme Talep Sayısı ve Ertelenen İşlem Sayısı (2016-2019)

	2016	2017	2018	2019	Toplam
Ertelenen İşlem Sayısı	961	8.220	35.469	2.013	46.663
Değerlendirilen Erteleme Talep Sayısı	2.790	9.785	45.388	9.919	67.882

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.42).

Tablo 3.25.'e göre, 2016-2019 yılları arasında toplam değerlendirilen erteleme talep sayısı 67.882 adet olup bunların 46.663'ü ertelenen işlem sayısıdır. Şüpheli işlemin ertelenmesi için değerlendirilmeye alınan işlem sayının %68'inin ertelenmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 3.26.: Yıllar İtibariyle Ertelenen İşlemlerin Cinsine Göre Dağılımı (2016-2019)

Cinsi	2016	2017	2018	2019	Toplam
TL	106.760.615	371.471.091	474.601.808	228.267.048	1.181.100.562
Dolar	33.970.501	6.894.946	28.697.309	37.867.567	107.430.323
Avro	2.739.696	1.988.582	31.679.220	7.724.239	44.131.737
Tapu Devri (TL)	-	4.800.000	-	-	4.800.000
Kanada Doları	-	-	794.253	8.767	803.020
Hisse Senedi (TL)	10.231	-	-	-	490.740
Sterlin	75.408	3.140	121.617	26.100	226.265
Altın (Gr)	117.330	3.022	801	1.032	122.185
Avustralya Doları	-	-	71.973	-	71.973
Gümüş (Gr)	10.231	-	-	-	10.231
Kiralık Kasa Ziyareti (İşlem)	-	13	3	5	21
Rehin Kaldırma, Kredi Kapama (İşlem)	-	-	-	5	5

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.42).

Tablo 3.26.'da 2016-2019 yılları arasında ertelenen işlemlerin toplam tutarlarının cinsine göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 3.27.: Suç Türlerine ve Cinsine Göre Erteleme Kararı Verilen İşlemlerin Dağılımı

Suç Konuları	TL	Dolar	Avro	Sterlin	Kanada Doları	Altın (Gr)	Ertelenen İşlem
Yasadışı Bahis	107.547.336	2.423.823	643.818	26.100	8.767	1.032	1.686
Dolandırıcılık	38.227.249	17.507.976	3.669.151	-	-	-	208
Terör ve Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar	70.257.206	685.007	64.400	-	-	-	63
Aklama	8.996.540	17.250.761	3.248.348	-	-	-	28
Tefecilik	1.295.000	-	-	-	-	-	24
Kaçakçılık	1.943.715	-	98.523	-	-	-	4
Toplam	228.267.048	37.867.567	7.724.239	26.100	8.767	1.032	2.013

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.43).

Tablo 3.27.'de 2019 yılı içerisinde Hazine ve Maliye Bakanı onayı ile ertelenmesine karar verilen işlemlerin suç türleri itibariyle dağılımı gösterilmiştir. Buna göre en fazla erteleme kararı verilen suç türü yasadışı bahis suçudur. MASAK, yasadışı bahis ve kumarın terör örgütünün gelir kaynaklarından biri olduğunu ortaya çıkarmıştır. Örgütler; kişilerle oyun salonu, yurt vb gibi alanlarda iletişim kurarak, yeni açtığı hesabın sevk ve idaresini kendisinin yapması koşuluyla kişilere günlük, aylık gibi periyotlarla banka hesabına havale yapılacağı sözünde bulunur. Şahıs banka hesabını kendi adına açmış olsa da sevk ve idaresi terör örgütünün eline geçmiş olur. Terör örgütü kendisine ait olmayan bu hesapla kara para aklama, dolandırıcılık, yasadışı bahis gibi birçok suç işleyebilir. Bu durumda cezai yaptırım olarak, başkası adına hesap açan kişilere altı aydan bir yıla kadar hapis cezası uygulanır. Yasadışı bahis ve kumar oynayan kişilere bin TL cezanın yanında kumar suçundan elde ettiği gelire el konulur. Oynatan kişilere ise bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezası verilir (Anadolu Ajansı, 2021a).

3.4.4.4. Bilişim Sistemleri Vasıtasıyla İşlenen Yasa Dışı Bahis ve Kumar Suçları ile Mücadele Kapsamında Yapılan Çalışmalar

Yasadışı bahis suçunu işleyen organizatörlerinin bulunmasına ve bu kişilerin kullandığı üçüncü kişilerin üzerine kayıtlı hesaplarının ele geçirilmesine, 2017 tarihli

694 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 23. maddesi ile 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Hakkında Kanun'un 5. maddesinde yapılan değişiklikle imkân tanınmıştır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.43). Ayrıca, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 228. maddesinde belirtilen “Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama” suçuna 3. ve 4. maddeler eklenmiştir. 3. maddede, belirtilen suçun bilişim sistemleri vasıtasıyla gerçekleştirildiğinde, faile üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verileceği ayrıca bin günden on bin güne kadar adli para cezası verileceği belirtilmiştir. Söz konusu 4. maddede ise, belirtilen suçun bir örgüt etkinliği kapsamında gerçekleştirilmesi durumunda faile 3. maddede belirtilen cezanın yarı oranında artırılması suretiyle ceza verileceği belirtilmiştir (5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 2021, s.62).

Anılan kanunlar ile ülkemizde yasa dışı bahis ile ilgili mücadele başlamıştır. Bu konu üzerine yapılmış olan çalışmalarda ülkemizde yasa dışı bahis kapsamında bahis oynatan veya oynayan şahıslar dışında üçüncü kişilere ait banka hesaplarının da kullanıldığı tespiti yapılmıştır. Bu çalışmayı yapan kurum MASAK'tır. Bu amaçla kullanılan hesaplar ilgili kuruluşlara bildirilerek bankaların bu müşterileri yakın takibine aldırılmışlardır. Bu hesapların takibi sonrası yapılan işlemler Hazine ve Maliye Bakanı onayı ile 5549 sayılı Kanun'un 19/A maddesi gereği yedi iş günü süreyle ertelenmiştir. Bu işlemlerin ülkemizdeki bilançosu ise 1.686 işlem ve 127 milyon lira olarak karşımıza MASAK raporlarında çıkmaktadır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.43).

Tablo 3.28.: Yasa Dışı Bahis ile Mücadele Kapsamında Cinsine Göre Erteleme Kararı Verilen İşlemlerin Tutarları (2017-2019)

Cinsi	2017	2018	2019
TL	325.003.700	367.070.482	107.547.336
Dolar	4.662.061	1.629.654	2.423.822
Avro	798.990	7.141.268	643.817
Sterlin	-	76.182	26.100
Kanada Doları	-	-	8.767
Altın (Gr)	1000	300	1.032
Kiralık Kasa Ziyareti (İşlem)	-	-	5

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.44).

Tablo 3.28.'de 2017-2019 yılları arasında yasa dışı bahis ile mücadele çerçevesinde erteleme kararı verilen işlemlerin tutarları cinsine göre düzenlenmiştir. 2017 ve 2018 MASAK faaliyet raporunda 2017 ve 2018 yıllarında Sterlin, Kanada doları ve kiralık kasa işlem sayısı ile ilgili istatistiki verinin bulunmamasından dolayı boş bırakılmıştır. Ülkemizde bilişim teknolojileri kullanılarak işlenen suçlarla mücadele görevini EGM Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı üstlenmiştir. Tablo 3.29'da ise EGM Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı ve adli makamlara intikal ettirilen bilgi notları ve mali tespit raporları gereğince ve 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 128. Maddesi uyarınca mahkemeler tarafından verilen yasadışı bahis ile mücadele çerçevesinde el koyma kararı tutarları cinsine ve yıllara göre düzenlenerek gösterilmiştir. 2019 yılında bankalar bünyesinde 1.149 kişinin tasarrufunda bulunan yaklaşık 9 milyon TL değerinde malvarlığına el konulmuştur (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.44).

Tablo 3.29.: Yasa Dışı Bahis ile Mücadele Kapsamında Cinsine Göre Adli Tedbir Tutarları (2017-2019)

Cinsi	2017	2018	2019
TL	128.632.309	158.610.506	7.692.795
Amerikan Doları	251.831	1.962.955	162.337
Avro	320.114	8.731.169	32.523
Sterlin	3.100	1.464	13.050
Altın	1.001	-	-
Otomobil	1 (2017 model Mercedes)	-	-
Avustralya Doları	-	2.788	-
Japon Yeni	-	1.000	-

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.44).

3.4.5. Düzenleme ve Koordinasyon Faaliyetleri

Terörün finansmanı ve kara paranın aklanması ile mücadeleye yönelik düzenleme faaliyetleri olarak mevzuatta birtakım değişiklikler yapılmıştır. MASAK'ın görev ve yetkilerinin düzenlendiği 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı başlığı altında yer alan 231. maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmıştır. Buna göre, merkezi Türkiye'de bulunduğu halde yurtdışında faaliyet gösteren yükümlülerden bilgi talebinde bulunmak ve denetimini yapmak veya tam

tersi durumda karşılıklılık ilkesi gereği tarafına gelen bilgi taleplerini cevaplandırmak ve denetiminin yapılmasına izin vermek MASAK'ın görev ve yetkileri arasına dahil edilmiştir. Ayrıca MASAK'ın görev alanına giren konularda maliye ve hazine uzmanları ve maliye ve hazine uzman yardımcılarının 231. maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle inceleme ve araştırma yapma yetkisi verilmiştir. Hazine ve Maliye Bakanı'nın uygun gördüğü illerde MASAK'ın görev alanına giren konularda faaliyetler gerçekleştirecek temsilciliklerin kurulabilmesi hususu aynı maddenin altıncı fıkrasında düzenlenmiştir (Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018, s.123-127). 2019 yılında kargo şirketleri ve değerli maden ve mücevher alım ve satımı yapanlar ile taşınmaz mal alım ve satımına aracılık edenlere aklama ve terörün finansmanı konusunda yol gösteren bir rehber mahiyetinde olan şüpheli işlem bildirim rehberi çıkarılmıştır. Bir başka düzenleme ise 22 Kasım 2019 tarihli 7192 Sayılı Kanun'un 3. maddesinde yapılan değişiklik ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Denetçileri ile Uzmanları 5549 Sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirtilen denetim elemanı kapsamına dahil edilmesidir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.48-49).

Tablo 3.30.: Yıllar İtibariyle Cevaplandırılan Görüş Talebi, Bilgi Edinme Başvurusu ve Soru Önergelerinin Dağılımı (2015-2019)

Yıl	Cevaplandırılan Soru Önergesi	Cevaplandırılan Bilgi Edinme Başvurusu	Cevaplandırılan Görüş Talebi
2015	25	89	40
2016	27	123	78
2017	14	174	80
2018	7	150	53
2019	1	49	58
Toplam	74	585	309

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.49).

Tablo 3.30.'da 2015-2019 yılları arasında; 5549 sayılı Kanun kapsamında sayılan yükümlüler ile diğer kurum ve kuruluşlardan gelen görüş taleplerinin cevaplandırılma sayıları, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çalışmaları çerçevesinde alınan soru önergesi sayıları ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde MASAK'a gönderilen bilgi edinme başvuru sayıları gösterilmiştir. Buna göre, 2019 yılında 58 adet görüş talebi cevaplandırılmıştır. Raporda sadece cevaplandırılan veriler bulunduğu için, diğer kurum ve kuruluşlar ile yükümlüler tarafından talep edilen görüş

sayısı, bilgi edinme başvuru sayısı ve soru önerge sayılarının ne kadar olduğu 2019 MASAK faaliyet raporunda belirtilmediğinden yüzde kaçının cevaplandırıldığı ile ilgili performans değerlendirmesi yapılamamaktadır.

3.4.6. Dış İlişkilere Yönelik Faaliyetler

Kara para aklama ve terörün finansmanı ile etkin mücadelede yerel mücadelenin yanında küresel bir mücadele gereklidir. Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik küresel çabaların merkezinde yer alan Mali Eylem Görev Gücü ile ilişkiler, EGMONT Grubu faaliyetleri, MASAK'ın görev alanına giren konularda yabancı muadil kurumlarla imzalanan Mutabakat Muhtıraları, uluslararası kuruluşlar bünyesinde yürütülen diğer çalışmalar, MASAK'ın katıldığı yabancı ülkelerde gerçekleştirilen toplantılar ve uluslararası bilgi alışverişi MASAK tarafından takip edilen dış ilişkilere yönelik faaliyetlerdir.

MASAK, FATF'ın kara para aklama ve terörün finansmanı ile ilgili çalışmalarını yakından takip etmektedir. Bu doğrultuda 2019 yılında FATF bünyesinde yürütülen çalışmalara katılmıştır. Söz konusu çalışmalar; malvarlığı geri alımı projesi, dijital kimlik rehberi, terörizmin finansmanı risk değerlendirmeleri rehberi, El kaide ve iltisaklı diğer terör örgütlerinin finansmanının güncellemesi, DAES, sanal varlıklar kapsamında FATF'ın 15. tavsiyesine ilişkin açıklayıcı not değişiklik çalışması, FATF metodolojisi 3 (denetim) ve 4 (önleyici tedbirler) No'lu kısa vadeli hedefler kapsamında yapılan değişiklik çalışması ve sanal varlıklar ve sanal varlık hizmet sağlayıcılarına yönelik risk bazlı yaklaşım rehberi çalışmalarıdır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.50).

MASAK, uluslararası alanda terörün finansmanı ve kara para aklama suçlarıyla mücadele eden, mali istihbarat birimleri arasındaki bilgi alışverişi ve işbirliğinin geliştirilmesini sağlayan EGMONT Grubunun faaliyetlerine katılmaktadır. 2019 yılında EGMONT Grubu tarafından yürütülen projelerden biri olan, "Ciddi Vergi Suçlarından Elde Edilen Gelirlerin Aklanması" çalışmasına destek verilmiştir. Ayrıca Ocak 2019 ve Temmuz 2019 tarihlerinde EGMONT tarafından düzenlenen mali istihbarat birim başkanlarının katıldığı toplantıya katılım sağlanmıştır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.52-54).

Tablo 3.31.: Yabancı Ülkeden Gelen ve Yabancı Ülkeye Giden İstihbari Bilgi Talep ve Paylaşım Sayıları (2015-2019)

	Giden Bilgi Paylaşımı ve Bilgi Talebi		Gelen Bilgi Paylaşımı ve Bilgi Talebi	
Yıl	Resen Bilgi Paylaşımı	Giden Bilgi Talebi	Resen Bilgi Paylaşımı	Gelen Bilgi Talebi
2015	41	250	236	324
2016	-	45	520	374
2017	50	124	259	420
2018	7	143	273	390
2019	-	94	251	513
Toplam	98	656	1.539	2.021

Kaynak: (MASAK 2019 Raporu, s.55).

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 231. maddesi gereği MASAK'ın EGMONT Güvenli Ağı kullanarak yurt dışında faaliyet gösteren MASAK'a eşdeğer birimler ile (mali istihbarat birimleri) bilgi ve belge alışverişinde bulunma görevi ile ilgili yurtdışından gelen ve yurtdışına giden bilgi talebi verileri Tablo 3.31.'de gösterilmiştir. 2019 yılında 98 yabancı ülkeden MASAK'a gelen bilgi ve belge talebi sayısı 513 adettir. Aynı yıl içinde MASAK tarafından 52 yabancı ülkeye giden bilgi ve belge talebi sayısı 94'tür. Buna göre, 2019 yılında yabancı ülkeden gelen bilgi talebi sayısı, ülkemizden yabancı ülkeye gönderilen bilgi talebi sayısından fazladır. 2019 yılında ABD, Fransa, İngiltere, Almanya, Hollanda ve Rusya en kapsamlı bilgi alışverişinin yapıldığı ülkelerdir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.55).

3.4.7. Eğitim Bilgilendirme ve Kamuoyu Duyarlılığını Artırmaya Yönelik Faaliyetler

Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede eğitim, bilgilendirme ve kamuoyu duyarlılığını artırmaya yönelik faaliyetlerin düzenlenmesi, suçun önlenmesi açısından önemlidir. Bu nedenle MASAK, kendi personelinin mesleki bilgi ve birikiminin artırılması ve yükümlü personelinin yükümlülük konusundaki farkındalığının artırılması amacıyla eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. Ayrıca kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele eden kurumlar ve kolluk birimleri

arasında koordinasyonun ve işbirliğinin sağlanmasına yönelik bilgilendirme faaliyetleri düzenlemektedir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.56).

Kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesi ve mücadele edilmesi konusunda 02-06 Aralık 2019 tarihleri arasında “MASAK Finansal Sektör Çalıştayı” düzenlenmiştir. Çalıştay; Finansal Kurumlar Birliği, Türkiye Sigorta Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, Türkiye Bankalar Birliği ve Ödeme ve Elektronik Para Derneği işbirliğinde gerçekleştirilmiştir. Genel olarak finansal kuruluşlardan oluşan toplamda 446 katılımcının katıldığı çalıştayda; FATF 4. tur Türkiye değerlendirmesi, şüpheli işlem bildirimleri, eğitim ve iç denetim, yasa dışı bahis, mesafeli sözleşmeler, dolandırıcılık trendleri gibi konular ele alınmıştır. MASAK’ın 84 personelinin, 670 saatin üzerinde Bakanlık, Başkanlık veya dış paydaşlarca düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılımı sağlanmıştır. Aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda 2019 yılında İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının çeşitli unvanlardaki 788 personeline yönelik eğitim verilmiştir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.56-57).

3.4.8. Proje Faaliyetleri

MASAK’ın proje faaliyetlerinden biri olan “Terörün Finansmanı ve Aklama ile Mücadelede Etkinlik” isimli proje ile mevcut kapasitelerin (teknik, idari ve yasal) artırılması, Avrupa Birliğine üye ülkelerin muadil birimleriyle uyumun sağlanması hedeflenmektedir. Projenin finansmanı, Türkiye ve Avrupa Birliği tarafından eşit olarak sağlanmaktadır. Bu proje ile alakalı gerekli alt yapı ve bilişimsel çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar kapsamında ise İngiltere, Polonya, Romanya, İspanya gibi ülkelerle işbirliğine gidilmiştir. MASAK bünyesinde kara para aklama ve terörün finansmanı kapsamında yapılan çalışmaların özeti aşağıda sunulmuştur (MASAK 2017 Faaliyet Raporu, s.61);

- Ülkemizin terörün finansmanı ve kara para aklama ile mücadele sistemine yönelik SWOT (GAP) Raporunun hazırlanması,
- Veri analizi eğitimlerinin verilmesi,
- Taslak şüpheli işlem bildirimi formu hazırlanması,
- Eğitimde kullanılan araç ve gereçlerin hazırlanması,
- Staj ve çalışma ziyaretlerinin yapılması,
- Yükümlülere yönelik rehber düzenlenmesi (Şüpheli İşlem Rehberi)

- Yurt içinde ve yurt dışında konferans düzenlenmesi,
- Yükümlü olanlara, kanunu uygulayan mercilere ve inceleme ile denetim elemanlarına hazırlanan eğitim materyali ile eğitim verilmesi ayrıca ilgili personele veri analizi eğitiminin verilmesi,
- Başarılı sonuç elde etmiş üye ülkelerin uygulamalarından faydalanılması

3.4.9. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Faaliyetleri

MASAK, E-devlet kapısı alt yapısını kullanan kurumlar arasında yer almaktadır. ISO 27001 bilgi güvenliği yönetim sistemi ve yazılım geliştirme faaliyetleri gibi mevcut projelerin sürdürülmesi ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar, 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca KEP Entegrasyonu ve güvenli PDF imzalama alt yapısı üretilmiştir. Bu sayede kara para aklama ve terörün finansmanı konusunda yapılan analiz sonucunda düzenlenen raporlar, bilgi ve belge talebi yazıları, Cumhuriyet Savcılığı gibi dış kurumlar ile yapılan yazışmalar kurumsal elektronik belge yönetimi sistemi (EBYS) ile online olarak gerçekleştirilmektedir. Bu durumun sağlayacağı faydalardan en önemlisi evrak akışının daha hızlı, etkin ve güvenli bir şekilde gerçekleşmesidir (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.58).

Talep işlemleri ile ilgili tüm işlemler, talep yönetim sistemi uygulamasına kaydedilerek talep ile ilgili tüm işlemlerin takibi buradan yapılmaktadır. Eski adı MASAK Online olan bir diğer uygulama ise EMİS Online (Entegre Mali İstihbarat Sistemi) uygulamasıdır. Bu uygulama sayesinde yükümlüler şüpheli işlem bildirimlerini elektronik olarak gönderebilmektedir. Uygulamadaki sistemsel hataların giderilmesi gibi iyileştirmeler yapılmıştır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.58).

MASAK, ISO Bilgi Güvenliği Yönetimi sertifikasını ilk kez 2015 yılında bağımsız denetçiler tarafından yapılan ISO Bilgi Güvenliği Yönetimi 27001 standartlarına uygunluk denetiminden başarılı bir şekilde geçerek almıştır. 2019 yılında ise ISO-IEC 27001:2013 standardına uygunluk açısından gözetleme denetiminden sonra 18.03.2020 tarihine kadar sertifika almaya hak kazanmıştır (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.58).

3.4.10. Performans Sonuçları

2019 yılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Performans Programında yer alan MASAK'a ait performans göstergelerinin gerçekleşme değerlerine ilişkin değerler Tablo-32'de gösterilmiştir.

Tablo 3.32.: Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi (2019)

No	Performans Göstergesi	Hedef	Yıl Sonu Gerçekleşmesi	Hedefe Ulaşılmış	Hedef Aşılmış	Hedefe Ulaşılamamış	Veri Elde Edilememiş
1	Alınan şüpheli işlem bildirimi sayısı (Kümülatif Adet)	412.743	426.529		*		
2	Şüpheli işlem bildirimi gönderen yükümlü sayısı (Adet)	467	460			*	
3	Denetlenen ve İncelenen yükümlü sayısı (Kümülatif Adet)	166	105			*	
4	Paydaşlarla birlikte gerçekleştirilen eğitim ve çalıştay sayısı (Kümülatif Adet)	36	30			*	
5	Yığın veriler ve şüpheli işlem bildirimleri üzerinden yapılan stratejik analiz çalışması sayısı (Kümülatif Adet)	20	18			*	

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.65).

Değerlendirilen performans sonuçlarına göre hedefe ulaşmakla beraber hedefi aşılın tek performans göstergesi, alınan şüpheli işlem bildirimi sayısıdır. Diğer kalemler olan denetlenen/incelenen yükümlü sayısı, paydaşlarla birlikte gerçekleştirilen eğitim ve çalıştay sayısı, şüpheli işlem bildirimi gönderen yükümlü sayısı ve yığın veriler ve şüpheli işlem bildirimleri üzerinden yapılan stratejik analiz çalışması yılsonu gerçekleştirmeleri hedeflenen rakamlara yakın çıkmıştır.

Tablo 3.33.: GZFT Analizi

GÜÇLÜ ALANLAR	ZAYIF ALANLAR
➤ Terörün finansmanı ve kara para aklama ile mücadelede düzenlenen mevzuatın üzerinde dolaylı yoldan belirleme rolünün olması, ➤ Yönetim kadrosunun alanında deneyimli personelden oluşması ve nitelikli uzman ve uzman yardımcısı personele sahip olması, ➤ Altyapının teknolojiye uygun güçlü yapısı, ➤ MASAK'a muadil diğer ülkelerdeki kurumlarla bilgi ve belge alışverişinde bulunulması ve bu ülkelerle görev alanına giren konularda evrensel nitelik taşımayan mutabakat muhtıralarını imzalama ve değiştirme yetkisinin bulunması, ➤ Toplanan veriler sonucunda istihbari bilgi elde edilmesi.	➤ Yükümlülük denetiminin ve kara para aklama suçunda inceleme görevlilerinin atanmasının kurum dışı görevlendirmeler ile yapılması ➤ Kurumdan geçici görevlendirme ile personelin ayrılması durumunda iş akışında aksamalar yaşanması, ➤ Yaşanabilecek sorunlar sonucu veri temininin sağlanamaması.

FIRSATLAR	TEHDİTLER
➤ Yurtiçinde ve yurtdışında kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelenin önüne geçilmesinde yürütülen faaliyetlerin katkı sağlaması, ➤ Eğitim olanaklarının bulunması, ➤ Altyapının güçlü hale gelmesi, ➤ Alternatif havale yöntemleri gibi araçlarla mali suçların önlenmesi için teknik anlamda kapasitenin artırılması.	➤ İstenen bilgi ve belge talebinin zamanında cevap alınamaması durumunda yaşanan aksaklık, ➤ İş yoğunluğunun fazla olması durumunda yaşanan aksaklık, ➤ Kayda geçmeyen işlemlerin fazla olması sebebiyle suçun takibinin ve incelemelerinin zorlaşması, ➤ İşbirliğinin yapılamadığı zamanlarda suçun incelenmesi ve soruşturulmasında yaşanan güçlük, ➤ Türkiye sınırlarına komşu ülkelerde ekonomik istikrarının olmaması durumunda, bu ülkelerle yapılan işlemlerin mahiyetinin anlaşılabilmesi.

Kaynak: (MASAK 2019 Faaliyet Raporu, s.66).

Tablo 3.33.'te MASAK'ın belirlenen güçlü yönleri ve zayıf yönleri, tespit edilen tehdit ve fırsatlar yer almaktadır. “Geçici görevli personelin kurumdan ayrılmasıyla sahip olduğu mesleki bilgi ve tecrübesinin de gitmesi” zayıf alan olarak görülmüş olsa da geçici görevli personelin geçici görev süresinin bitim tarihinden önce bilgi, birikim ve tecrübelerinin görevli diğer personele aktarılması suretiyle söz konusu personelin bilgi ve becerilerinin artırılması fırsat olarak değerlendirilebilir. MASAK'ın hazırlamış olduğu GZFT analizi, rehber olarak kullanılırsa geleceğin öngörülmesi, belirsizliklerin ortadan kaldırılması, fırsatların farkına varılması ve tehditlerin önceden görülmesi imkânı sağlar.

3.5. FATF'A Üye Seçilmiş Diğer Ülkelerdeki Uygulamalar

Ülkeler kara para aklama konusunda hukuk sistemlerinde düzenlemeler yapmakta ve ulusal kurumlar oluşturmaktadır. Mukayeseli hukuktaki gelişmelere ve kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede FATF'a üye öne çıkan ülkeler ve çalışmalarına ilişkin örneklere değinmek, konunun daha kolay anlaşılmasına katkıda bulunacağından, Fransa ve ABD'deki uygulamalar ele alınmıştır.

3.5.1. ABD (FINCEN)

FINCEN (Mali Suçlarla Mücadele Kuruluşu), ABD'de Hazine Bakanlığı'na bağlı olarak 1990 yılında kara para aklamaya yönelik kurulan mali istihbarat birimidir.

FIU (Mali İstihbarat Birimi) olarak hizmet vermektedir. ABD’de FIU, mali bilgilerin ifşalarını almaktan, analiz etmekten ve yetkili makamlara yaymaktan sorumlu merkezi ulusal bir kurum anlamına gelmektedir. FINCEN Direktörü, Hazine Terörizm ve Mali İstihbarat Müsteşarına rapor verir. Kurumun misyonu, kara para aklama ve terörizm dahil bağlantılı suçlarla mücadele etmek, mali sistemi yasadışı kullanımdan korumak ve mali istihbaratın toplanması, analizi ve yayılması yoluyla ulusal güvenliğe katkı sağlamaktır. Temel amacı, kara para aklama ve diğer mali suçlarla ilgili istihbarat ve destek sağlamaktır. Suçun tespiti ve soruşturma işlemleri kolluğa aittir. FINCEN’in temel faaliyeti parayı takip etmektir (FINCEN, 2021a).

ABD’de hukuksal düzenlemelerin gerçekleşmediği zamanlarda FBI verilerine göre, kara para aklama miktarının yılda 300 milyar ABD doları civarında olduğu belirtilmektedir. Hukuksal düzene olan ihtiyaçtan dolayı, dünya üzerinde kara paranın aklanması ile mücadele konusunda ilk ciddi çalışmalar ABD’de yapılmıştır. ABD’de aklanan kara paranın kaynağı daha çok uyuşturucu malzeme üretimi ve tüketimi, terörizm, silah kaçakçılığı, ağır mali suçlar, gasp ve göç suçlarıdır. Suçların %60-%80 arasının uyuşturucu kaçakçılığıyla ilgili olduğu tahmin edilmektedir (Kaya, 2014, s.83).

FINCEN, mali sistemin suiistimal edilmesini önlemek, yasaya aykırı kullanımını engellemek ve kara para aklama ile etkin bir mücadele sağlamak amacıyla istihbari bilgiler toplar, ayırt edici özellikleri belirler ve bu yöntemlere karşı yükümlü finansal kuruluşların önlem almaları yönünde düzenlemeleri uygulanır duruma getirir. Yükümlüler tarafından kara para aklama ve terörün finansmanı konuları ile ilgili olarak şüphe taşıyan işlemler FINCEN’e bildirilir. Kolluk kuvvetlerine yardım sağlamak amacıyla finansal işlemlere ait verileri toplamakta ve analiz etmektedir. Finansal kuruluşların bu kapsamda almaları gereken tedbirlere ilişkin rehber niteliğinde standartlar belirlemekte ve yayınlamaktadır. Ayrıca uluslararası iletişim ve koordinasyonun yürütülmesini sağlamaktadır (Erdem, 2018, s.27-28). Düzenlemelerin yapıldığı ülkelerde belirli tutarlar üzerindeki nakit formundaki işlemler yükümlüler tarafından yetkilendirilmiş otoriteye bildirilmesi veya raporlanması zorunludur. Bu durum ülkeden ülkeye farklılık gösterebildiği gibi ABD için bu limit 10 bin dolardır (MASAK, 2019d).

FINCEN, başarılı kovuşturulan davalara Kanun Uygulama Ödülleri töreni düzenleyerek kovuşturulan davaların başarıya ulaşması için görevli personelin motive

edilmesi ve mali suçlarla mücadelenin etkin olması adına kolluk kuvvetleriyle başarılı bir ortaklığa önem göstermektedir. (FINCEN, 2021b).

ABD'nin ilk ve en kapsamlı Federal kara para aklama ve terörle mücadele finansmanı yasası, 2001 tarihli ABD Vatansever Yasası'nın III. BSA'dır. BSA Yasası (Banka Gizliliği Yasası); Hazine Müsteşarlığına, bankaların ve diğer finansal kuruluşların finansal suçlara karşı bir dizi önlem almasını gerektiren düzenlemeler yapma yetkisi vermektedir. FINCEN, mali suçların önlenmesi ve suçun tespiti gibi sorumluluklarını yerine getirmek için (FINCEN, 2021a);

- Kanunla yetki verilen yönetmelikleri çıkarır ve yorumlar. Bu düzenlemelere uyumu destekler ve uygular.
- FINCEN'in raporlama gereksinimleri kapsamında dosyalanan verilerin toplanmasını, işlenmesini, depolanmasını, yayılmasını ve korunmasını yönetir.
- Diğer federal düzenleyicilere devredilen uyumluluk inceleme işlevleriyle ilgili verileri toplarlar, koordine eder ve analiz eder.
- Kolluk kuvvetleri soruşturmalarını ve kovuşturmalarını destekler.
- Politika yapıcılarını desteklemek için analizler yapar.

FINCEN'in resmi internet sitesinde 2004-2011 yılları arasında yayınlanmış yıllık mali raporları bulunmaktadır. Ancak 10 yıl boyunca yıllık mali raporların yayınlanmadığı görülmektedir (FINCEN, 2021c). FINCEN zaman zaman tavsiyeler de yayınlamaktadır. En son 2021 yılında yayınlamış olduğu tavsiye, kara para aklamanın önlenmesi ve terörizmin finansmanı ile mücadele ve silahların yayılmasını önleme yetersizlikleriyle mücadele ile Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından belirlenen yargı yetkileri hakkındadır. FINCEN bu tavsiyeyi; finansal kurumları, stratejik kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele (AML/CFT) ve nükleer silahların yayılmasını önleme finansmanı eksiklikleri bulunan FATF yargı bölgeleri listesindeki güncellemeler hakkında bilgilendirmek için yayınlamaktadır. FATF'nin uluslararası standartlara uygunluğunu sağlamak için listeleme ve izleme sürecinin bir parçası olarak FATF, rejimlerinde stratejik eksiklikleri olan belirli yargı bölgelerini tanımlar. FINCEN, finansal kuruluşların, yetki alanlarına ilişkin yükümlülüklerini ve riske dayalı politikalarını, prosedürlerini ve uygulamalarını gözden geçirirken FATF'in açıklamalarını dikkate almaları gerektiğini belirtmiştir (FINCEN, 2021d).

FINCEN belgelerinde, kara para aklama operasyonları, vergiden kaçınma çabaları ve gizli para transferleri hakkında detaylı bilgiler yer almaktadır. Bankalar bu belgeleri şüpheli hesap hareketlerini ihbar etmek için kullanmaktadırlar. FINCEN'e sunulan raporlarda, Türk bankalarının ismi ABD bankaları aracılığıyla döviz işlemleri yaptığı olarak geçmektedir. Türkiye'deki 538 işlem, FINCEN kayıtlarında banka hesaplarının gönderen ya da alıcı olarak “şüpheli” olarak nitelendirilmiştir (Euronewscom, 2021).

3.5.2. FRANSA (TRACFIN)

Fransa'da kara para aklama suçu 1987 tarihli, Kamu Sağlığı Kanunu ve 1989 tarihli Gümrük Kanunu ile hukuk sistemine girmiştir. Bu düzenlemelerde uyuşturucu madde kaçakçılığı suçundan elde edilen gelirin yasal yollardan elde edilmiş gibi gösterilerek aklama eyleminde bulunmak kara para aklama suçu sayılmıştır. Cezai yaptırım olarak; kara para aklama suçunu işleyenlere 2 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası ve 5.000 Fransız frangından 500.000 Fransız frangına kadar para cezası verilmektedir. Ayrıca aklayanların malvarlığının tamamına veya bir kısmına müsadere uygulanır (Uygur, 2010, s.76).

Finansal kurumların ekonomik ve hukuki dayanağı veya makul bir gerekçesi olmayan toplam 1 milyon Fransız frangı aşan işlemleri incelemeye tabi tutma sorumluluğu vardır. Müşteriye; parayı hangi amaçla nereye göndereceği, kimlik bilgilerinin ne olduğu, parayı nasıl elde ettiği gibi sorular sorularak incelemeler yapılır. Ayrıca hesap açma işlemlerinde ve diğer işlemlerde 50.000 Fransız frangı aşması durumunda müşterinin kimlik bilgileri tespit edilerek sisteme kaydedilir. 1993 tarihinde şüpheli işlem bildirim çerçevesinin genişletildiği belirtilmektedir (Uygur, 2010, s.76).

MASAK birimine muadil Fransa'da Ekonomi, Maliye ve Bütçe Bakanlığına bağlı 1990 yılında çıkarılan kanunla kurulan TRACFIN (Yasa Dışı Mali Hareketlere Karşı Eylem ve Bilgi İşlem Kuruluşu), kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede görev üstlenmiştir. Kamu sektöründeki mali kurumlar, döviz büroları, menkul kıymet, sigorta şirketleri ve kredi kurumlarının bir şüpheli işlem ile karşılaştığı kanaatinde olması durumunda bunu TRACFIN'e bildirmesi zorunludur. Avukatlar, emlakçılar, antikacılar, kuyumcular, icra memurları ve hukuki danışmanların ise emin oldukları şüpheli işlemleri TRACFIN'e bildirme sorumluluğu söz konusudur.

TRACFIN, tarafına gelen bu bildirimler doğrultusunda 12 saatlik süreçte şüpheli mali işlemin yapılmasını durdurma kararı almaktadır. Böylece şüpheli mali işlemin yurt dışına çıkarılması veya kaynağından uzaklaştırılması engellenmektedir. Tarafına gelen şüpheli işlemleri değerlendirdikten sonra kara para aklama suçunun işlendiğine dair olguların varlığı halinde görevli ve yetkili Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur (Uygur, 2010: s.77-78).

TRACFIN, 11 Eylül terör saldırısından sonra mücadelesine kara para aklamanın yanında terörün finansmanı konusunu dâhil ederek kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede faaliyet gösteren bir birim olarak çalışmalarına devam etmektedir (Yüce ve Akkaya, 2020, s.53).

TRACFIN'ın hizmet alanı; şüpheli işlem bildirimlerini toplamak ve analiz etmektir. Ancak bireyler tarafından iletilen bilgileri alma ve işleme koyma yetkisi bulunmamaktadır (TRACFIN, 2021a). Yalnızca Para ve Mali Kanun'un L. 561-2 maddesinde belirtilen profesyonellerin (mali sektör (bankacılık-sigortacılık sektörü, para değiştiriciler vs.) ve reel sektörün (hukuk meslekleri vs.)) beyanları işleme konulur. Kurum ayrıca profesyonel denetim makamlarından, kamusal alanlardan ve mali istihbarat birimlerden bilgi alır. Başka bir meslekten veya şahıstan kaynaklanan hiçbir ihbar kabul edilmez. Bu tür beyanlar gerekirse yetkili idari veya adli makama iletilir (TRACFIN, 2021b).

TRACFIN 2020 Faaliyet ve Analiz Raporu'nun temel amacı, raporlama uzmanlarına kendi risk sınıflandırma süreçlerinde rehberlik etmektir. Faaliyet raporu, hizmetin kurumsal ve uluslararası faaliyetini ve yılın en önemli gizli mali devrelerinin analizini sunmaktadır. TRACFIN 2020 Faaliyet ve Analiz Raporu'na göre, finans sektöründen gelen şüpheli işlem bildirim sayısı %18 artmıştır. Yapılan 62.033 bildirimle en büyük katkıyı bankalar ve kredi kuruluşları oluşturmaktadır (TRACFIN, 2021c). TRACFIN 2020 Faaliyet ve Analiz Raporu'na göre, 111.671 şüpheli işlem bildirimi ve 2.343 şüpheli işlem bilgisi dahil olmak üzere 115.601 bilgi TRACFIN'e gönderilmiştir. Söz konusu raporun 2020 yılının önemli rakamları başlığı altındaki verilere bakıldığında; bir tutarsızlığın olduğu veya eksik bilgilendirmenin yapıldığı anlaşılmaktadır. Çünkü şüpheli işlem bildirimi ve şüpheli işlem bilgisi toplamı 114.014 adettir. Gönderilen toplam bildirim sayısı ise 115.601 adettir. Buna göre aradaki 1.587 adet bildirimin mahiyeti anlaşılamamaktadır. Raporda ayrıca 2015'ten bu yana alınan bilgi sayısının 2,5 kat artmış olduğu, hizmetin 191 temsilciden oluştuğu

ve TRACFIN ajanları tarafından 67.239 soruşturmanın icra edildiği belirtilmiştir (TRACFIN, 2021d).

Bankacılık Kanunu'ndan kaynaklanan 25 Mart 2015 tarihli Kararname ile bankalara ve kredi kuruluşlarına yeni bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre bir ay içinde birikmiş 10.000 avroyu aşan mevduat ve para çekme hesaplarının mevduat ve nakit para çekme işlemleri de TRACFIN'deki bankaların sistematik bilgilerine konu olmaktadır (TRACFIN, 2021e).

3.5.3. MASAK-FINCEN-TRACFIN Birimlerinin Karşılaştırılması

Ülkemizde mali istihbarat birimi olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan MASAK ile yabancı muadil mali istihbarat birimlerinin teşkilat yapısı, bağlı bulunduğu bakanlığı, kuruluş yılı, yasal dayanağı, görevi, idari yaptırım uygulama yetkinin durumu, idari FIU modeli, operasyonel niteliğinin durumu, FATF ve EGMONT grubuna üyelik durumu ve işlem tutarı sınırı karşılaştırılmıştır. Fransa ve ABD ülkeleri kaçakçılık ve organize suçlarla mücadelede önem verdiği için bu ülkelerin mali istihbarat birimleri ele alınmıştır (Yüce ve Akkaya, 2020, s.49).

Tablo 3.34.: MASAK FINCEN ve TRACFIN Kurumlarının Karşılaştırma Tablosu

Kriterler	FINCEN	TRACFIN	MASAK
Bağlı Bulunduğu Bakanlık	Hazine Bakanlığı	Ekonomi, Maliye ve Bütçe Bakanlığı	Hazine ve Maliye Bakanlığı
Kuruluş Yılı	1990	1990	1997
Yasal Dayanak	Banka Gizlilik Kanunu	Mali Kuruluşların Uyuşturucu Trafikinden Elde Edilen Sermayelerin Aklanmasıyla Mücadeleye Katılmasına Dair Kanun	5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun
Görevi	Federal, Eyalet, Yerel ve Uluslararası düzeylerde	Üniter ve Uluslararası Düzeylerde Mali İstihbarat Birimi	Üniter ve Uluslararası Düzeylerde Mali İstihbarat Birimi
İdari Yaptırım Uygulama Yetkinin Durumu	İdari Para Cezası Kesebilir	İdari Para Cezası Kesebilir	İdari Para Cezası Kesebilir
İdari FIU Modeli	EVET	EVET	EVET
Operasyonel Niteliğin Durumu	YOK	YOK	YOK

FATF ve EGMONT Grubuna Üyelik Durumu	VAR	VAR	VAR
İşlem Tutarı Sınırı	10.000 Dolar	10.000 Avro	10.000 TL

Kaynak: (Yüce ve Akkaya, 2020, s.57).

3 farklı ülkede (ABD-Fransa-Türkiye) hizmet veren ulusal mali istihbarat birimlerinden FINCEN-TRACFIN-MASAK birimleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar Tablo 3.34’te çok açık görülmektedir. Buna göre üç birimin bağlı olduğu birim isimleri farklı gibi görünse de ekonomi, mali konulu bakanlığa bağlı olduğu anlaşılmaktadır.

FINCEN’in görev ve yetkilerinde; kara para aklama gibi mali suçların ortaya çıkarılmasını sağlayacak yöntemlerin belirlenmesi ve eyalet, federal, ulusal ve uluslararası alanda adli merciler ile kolluk birimlerinin ilgili konuda yaptıkları soruşturmaların aydınlatılmasına katkısı olan bilgilerin analizinin yapılması ve dağıtımının sağlanması yer almaktadır. TRACFIN ve MASAK’ın görevi ise üniter ve uluslararası düzeylerde mali istihbarat birimi olarak şüpheli işlem bildirimlerinin alınması, analiz edilmesi ve ilgili birimlere dağıtımının yapılarak kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele edilmesidir.

Her üç birimde idari yaptırım uygulama yetkilerinin olması, idari FIU modelinin olması ve uluslararası alanda faaliyet gösteren birimlerden FATF ve EGMONT grubunun etkin üyesi olarak hizmet vermesi benzer özellikleridir. Yükümlülerin her ülke kendi para biriminde 10 binin üzerinde işlem yapanları ilgili mali istihbarat birimine bildirme zorunluluğu bulunmaktadır. Burada ancak, şöyle bir farklılık bulunmaktadır; Fransa’da bir ay içinde birikmiş 10 bin avroyu aşan mevduat ve para çekme hesaplarının işlemleri TRACFIN’deki bankaların sistematik bilgilerine konu olmaktadır. ABD’de 10 bin dolar üzerindeki nakit formundaki işlemler yükümlüler tarafından FINCEN’e bildirilmesi veya raporlanması zorunludur. Türkiye’de ise nakit işlem bildirimini için belirlenmiş bir tutar bulunmamaktadır. Ancak hazırlık aşamasında olan tasarıya göre, kripto varlık hizmet sağlayıcıları (tasarruf finansman şirketleri) tarafından kripto varlıklarına yönelik on bin liranın üzerinde yapılan işlemler MASAK’a bildirilecektir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Yasadışı yollardan gerçekleştirilen faaliyetler sonucu elde edilen her türlü para, mal vb. değerler olarak tanımlanan kara para, aynı zamanda uluslararası anlaşmalarda ve belgelerde suç geliri olarak ifade edilmektedir. Kara paranın, suçtan ya da suç dolayısıyla elde edilen kazancı ifade etmesi nedeniyle çok eskilere dayanan bir kavram olduğu, tarih boyunca insanlığın tarihi kadar eski olduğu ancak kara para aklama kavramının ilk defa 20. yüzyıl başlarında mafya grupları tarafından kullanılmasıyla uluslararası gündeme girdiği bilinmektedir.

Teknolojik yenilikler, küreselleşme, para transferinin bilgisayar hatta mobil ortamında gerçekleşmesi gibi aklayıcıların işini kolaylaştıran etmenlerin varlığı, kara para aklayıcıların ortaklaşa hareket etmeleri ülkeleri bir araya getirmiş, uluslararası kuruluşlar kurulmuş ve uluslararası anlaşmalar imzalanmıştır. Uluslararası toplumun birinci gündem maddesi olan kara para aklama ve terörün finansmanı ile etkin bir şekilde mücadele etmek ve zararlı etkilerinden korunmak için uluslararası düzenlemelerin yapılması, iletişim ve işbirliğinin sağlanması gereklidir. Böylece suç örgütleri ve kara para ile mücadelede uluslararası ve kabul edilebilir bir başarının sağlanması mümkün olacaktır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarının terörizmle ilgili mali hükümlerinin uygulanmasına yardımcı olan, üye ülkelerin kara para aklama ve terörün finansmanını önleme yeteneklerini değerlendiren ve kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik küresel çabaların merkezinde yer alan FATF, bu alanda birçok belge ve tavsiye yayınlamıştır. 1990 yılında yayınlanan, 2003 tarihinde yeniden düzenlenen 40 tavsiye kararı, bunun bir örneğidir. Bununla beraber gerek Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi bünyesinde gerekse de bölgesel ve ikili anlaşmalar vasıtasıyla kara para aklama ve terörün finansmanı suçu ile mücadelede işbirliği ve koordinasyona dönük birçok adım atılmıştır. Bu adımlardan biri ülkelerin kendi mali istihbarat birimini oluşturmasıdır.

Ülkemizde önleyici tedbirler kapsamında 1980'li yıllarda kara para aklama konusu kaçakçılık ve gümrük muhafaza bağlamında ele alınmış, 1996 yılında 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe konularak kara para aklama suçunun hukuki sınırları çizilmiştir. 4208 sayılı Kanun ile 1997 yılında mali istihbarat birimi olarak MASAK kurulmuştur. Daha sonra dünyadaki

gelişmeler doğrultusunda 2004 yılında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve 2006 yılında 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanması Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur. 5549 sayılı Kanun'da aklama suçu yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, 4208 sayılı Kanun'da belirtilen kara para aklama suçu kavramı yerine suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama kavramı kullanılmıştır. ABD'de bu alandaki çalışmalara 1970'lerin başlarında başlanılmış, 1990 yılında mali istihbarat birimi olarak FINCEN kurulmuştur. Fransa'da ise "Kara paranın aklanması", 31 Aralık 1987 tarihinde yürürlüğe giren Kamu Sağlığı Kanunu ile 1989 tarihli Gümrük Kanunu'nda suç olarak sayılmış ve 1990 yılında mali istihbarat birimi olarak TRACFIN kurulmuştur. Diğer ülkelerin çalışmaları incelendiğinde ülkemizde kara para aklama ve terörün finansmanı konularındaki çalışmalara daha geç başlanıldığı anlaşılmaktadır. Ancak son yıllarda gerek mevzuat gerekse operasyonel anlamda kayda değer faaliyetlerin gerçekleştirildiği yadsınamaz bir gerçektir.

Finans kurumlarıyla bazı serbest meslek mensuplarına getirilen bildirim ve ihbar yükümlülüğü gibi yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğini denetleyen MASAK'ın, bu yönüyle daha çok idari niteliği ağır basmaktadır. Operasyonel niteliğinin bulunmaması (sahada pasif kalması) nedeniyle MASAK, tarafına ihbar geldiğinde kolluk kuvvetlerini, Cumhuriyet Savcılıkları marifetiyle harekete geçirebilmektedir. Bu arada geçen sürede kara para aklama ve terörün finansmanı suçlarına müdahalede zaman kaybının yaşanması sorunu oluşabilir. Kolluk ve adli makamların MASAK'a gönderdiği bilgi ve belge talebinin cevaplandırılmasının uzun sürmesi veya gecikme yaşanması durumunda aklayıcının ihtiyacı olan bu zaman ile elde edilen kara para, kaynağından uzaklaştırıldığı için bu durumlar yetkili birimlerin olayı aydınlatmasını zorlaştırabilir ve daha önemlisi olaylar delillendirilemediğinden sonuçsuz kalabilir. Böyle bir durumun oluşmaması için MASAK ile kolluk kuvvetleri arasında koordinasyonun daha hızlı sağlanabilmesi adına bir sistem geliştirilmesi gereklidir.

MASAK, kendi personelinin mesleki bilgi ve birikiminin artırılması ve yükümlü personelinin yükümlülük konusundaki farkındalığının artırılması amacıyla eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. Kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele eden kurumlar ve kolluk birimleri arasında koordinasyonun ve işbirliğinin sağlanmasına yönelik bilgilendirme faaliyetleri düzenlemektedir. Ayrıca, TBB-MASAK Çalışma Grubu aracılığıyla düzenli olarak eğitimler gerçekleştirilmekte ve

bu suçlarla daha etkin mücadele etmek için ortak çalışmalar yürütülmektedir. Kara para aklama ve terörün finansmanına ilişkin önleyici mücadele konusunda 02-06 Aralık 2019 tarihleri arasında “Finansal Sektör Çalıştayı”, MASAK ile Finansal Kurumlar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sigorta Birliği ve Ödeme ve Elektronik Para Derneği arasında düzenlenmiştir. Ayrıca genel olarak finansal kuruluşlardan oluşan toplamda 446 katılımcının katıldığı çalıştayda; FATF 4. tur Türkiye değerlendirmesi, şüpheli işlem bildirimleri, eğitim ve iç denetim, yasa dışı bahis, mesafeli sözleşmeler, dolandırıcılık trendleri gibi konular ele alınmıştır. Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda 2019 yılında İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının çeşitli unvanlardaki 788 personele yönelik eğitim verilmiştir.

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) uzmanlarının işbirliği içerisinde EGM’ye bağlı Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde merkez ve taşra teşkilatında görevli personele yönelik; suç gelirleri, suç gelirlerinin aklanması ve uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele faaliyetleri konusunda eğitim verilmiştir. Ayrıca MASAK, VDK ve GİB’in işbirliği içerisinde kolluk kuvvetlerince eş zamanlı operasyonlar düzenlenmiş ve sözü edilen kurumlarla ortak çalışmalar yürütülmüştür. Ülkemizde kara para aklama ve terörün finansmanı konularında kurumlar arası işbirliği üst seviyededir.

Adli mercilerin öncülüğünde kolluk kuvvetlerinin kara para aklama ve terörün finansmanı suçlarıyla mücadelesinde başarının sağlanabilmesi için bu süreçte bağlantılı kurumların yanı sıra halkın bilinci ve desteği de önem taşımaktadır. Vatandaşların, kara para aklama suçuna zemin oluşturan uyuşturucu ticareti ve silah kaçakçılığı ve benzeri konularda şüpheli gördüğü işlemler hakkında yetkili birimlerle derhal irtibata geçmesi gereklidir. Ayrıca, siyasi otorite ve diğer siyasi iradenin bu konuya mühim gözle bakması süreci daha da kolaylaştıracaktır.

Söz konusu suçları işleyenlerin, finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli meslek gruplarını aracı olarak kullanma ihtimaline karşı; bu birimlerin müşterilerini tanıması, müşterilerin riskini belirlemesi, işlemlerini takip etmesi ve şüpheli bir işlemle karşılaşmaları durumunda yetkili birime bilgi vermeleri, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelenin etkinliği açısından önemlidir. Ayrıca yükümlülerin farkındalığı ne kadar önemliyse MASAK’ın ve diğer denetleme kurumlarının yükümlüler üzerindeki denetimi de o kadar önemlidir.

MASAK'ın yayınladığı faaliyet raporunda belirtilen verilere göre; kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamında, MASAK'a gönderilen şüpheli işlem bildirim miktarı 2015 yılından 2020 yılına kadar artmıştır. 2015 yılında 74.221 olan şüpheli işlem miktarı 3,2 kat artarak 2020 yılında 237.531'e yükselmiştir. 237.531 şüpheli işlemde, 182.828'i bankalar, 46.480'i ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları, 2.660'ı yetkili müesseseler ile kıymetli maden aracı kuruluşları, 1.893'ü faktoring şirketleri ve 3.670'i diğer yükümlüler tarafından iletilmiştir. Şüpheli işlem miktarında bu denli artışın olması MASAK'ın yükümlüler üzerindeki denetimi ve yükümlülere verilen bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca yükümlülere yönelik MASAK tarafından düzenlenen ve zaman zaman güncellenen şüpheli işlem tipleri rehber mahiyetindedir.

Kara para aklama sürecinin ilk aşaması ve aklayıcıların en çok zorlandığı aşama olan yerleştirme aşamasında gelir nakit formda bulunduğundan ve kaynağından henüz uzaklaştırılmadığından bu aşamada dikkatli, hızlı ve etkin olarak yasadışı elde edilen gelire kolaylıkla el konulabilir. Çünkü yerleştirme aşamasının sonunda kara para artık nakit formdan çıkarılmış veya dönüştürülmüş olacaktır. Aklama ile mücadele eden birimler için araştırma ve inceleme sırasında paranın fiziki olarak tespiti, paraya el konulması, finansal kuruluşlar tarafından bildirilen şüpheli işlem bildirimi ve faillerin yakalanmasının en kolay olduğu bu aşamada, diğer aşamalarda kara para aklamanın önüne geçmek ve suçu ortaya çıkarmak daha zor olduğundan ilgili birimlerin kapsamlı bir şekilde konuyu ele almaları önerilir.

Kara para aklamanın ikinci aşaması olan ayırttırma aşamasında kara paranın, kaynağından uzaklaştırılarak bir dizi işlemlere tabi tutulmasından kaynaklı karmaşık hale gelmesi; aklama ile mücadele eden birimlerce kara paranın izinin sürölmesi, tespit edilmesi, suçun ortaya çıkarılması ve faillerin yakalanmasını zorlaştırmaktadır. Ancak gerek ulusal gerekse uluslararası alanda kara para aklama ile mücadele konusunda güçlü bir sistem ve denetim mekanizması kurulursa mücadelenin etkinliği o derece artacaktır.

Kıyı bankacılığında vergileme düşük yapılmakta, müdahale ve denetim mümkün olduğunca asgari seviyede kaldığı için aklayıcıları bu merkezleri kullanmada avantajlı duruma getirmekte ve daha fazla kullanılmasına sevk etmektedir. İlgili ve yetkili birimler hesap incelemeleri yaparken hesap hareketlerinde kıyı bankacılığı ile yapılan iş ve işlemleri dikkate almalıdır.

Terörle mücadelede başarının tam anlamıyla sağlanabilmesi, terör örgütüne üye veya örgüt propagandası yapanların yakalanması, etkisiz hale getirilmesinin yanında terör örgütlerinin varlığını devam ettirebilmesi ve eylemlerini gerçekleştirecek silah, muhimmat gibi argümanlarını temin edebilmesi için gerekli olan mali kaynaklarının kurutulması gereklidir. Terör ve terörün finansmanı ile mücadelede örgütün gelir kaynaklarının başında olan uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı vb. suçlar konusunda halkın tavrı ve bu suçlara karşı duyarlılığı da büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde özellikle uyuşturucuda örgüte aktarılan para büyük önem arz etmektedir. Bu uyuşturucu ticaretinde yer alan, aracılık eden veya örgüte müzahir olmayan şahısların kendi çıkarları adına isteyerek yahut bilmeden örgüte finansal kaynak oluşturmaları neticesinde ülkemize büyük bir tehdit olarak geri döneceğinin bilincinde olmaları sağlanmalıdır. Ülkemizin çıkarları daima bireysel çıkar ve zenginliklerin önünde olmalıdır.

Jandarma Genel Komutanlığı 2020 faaliyet raporunda belirtilen terörün finansmanı ile ilgili verilere göre, 2020 yılında bir önceki yıla göre yakalanan şüpheli sayısında artış meydana gelmiştir. 2020 yılı içerisinde 385 terör eylemini gerçekleştirilmiştir. Ancak 2020 yılında, 2019 yılına göre terör eylemleri %53 oranında azalmıştır. 2020 yılı içerisinde 1033 operasyon FETÖ terör örgütüne yönelik gerçekleştirilmiştir. Operasyon kapsamında; 1908 şüpheli şahıs yakalanmış, 575 şüpheli şahıs tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir. Ayrıca terör örgütlerinin eylemlerini gerçekleştirdiği önemli silah, muhimmat gibi argümanları operasyon kapsamında ele geçirilmiştir. Jandarma Genel Komutanlığı, terörün finansmanı suçuna yönelik etkin mücadele etmektedir.

2019 yılında MASAK'a gönderilen toplamda 22.436 adet ihbar ve adli/kolluk araştırma taleplerinin 20.858'i terörün finansmanı suçu ile ilgilidir. Geri kalan 1.578'i ise aklama suçu ve öncül suçlarla ilgilidir. 2019 yılı dâhil önceki son beş yıllık periyotta 2015 yılında kara para aklama ve öncül suçlardan daha çok ihbar ve adli/kolluk bilgi talebi alınmasına rağmen, 2016 yılından sonra FETÖ'nün 15 Temmuz 2016 tarihindeki darbe girişimi nedeniyle terörün finansmanı suçuyla ilgili ihbar ve adli/kolluk bilgi talebi sayılarında ciddi derecede artış olmuştur.

MASAK faaliyet raporunda belirtilen verilere göre, alınan ihbarlar ve adli kolluk araştırma talep sayısının en yüksek seviyede 2017 yılında 27.209 adet olup bu bildirimlerin 26.647'si FETÖ/PDY terör örgütü ile bağlantılı olabileceği şüphesi ile

gönderilmiştir. 2017 yılında alınan şüpheli işlem miktarı ise 176.411 adettir. 2016 yılında 139.210 olan bildirim miktarı 1,4 kat artarak 2017 yılında 203.620'ye yükselmiştir. 2016 yılında 839 olan analiz ve değerlendirme kapsamında MASAK personeli tarafından düzenlenen rapor sayısı 13,7 kat artarak 2017 yılında 11.541'e yükselmiştir. 2016 yılında 243 olan MASAK'ta görevli toplam personel sayısı 1,07 kat artarak 2017 yılında 262'e yükselmiştir. Bu veriler ışığında, 2017 yılında 2016 yılına göre MASAK'ın aldığı toplam bildirim miktarı ile MASAK'ta görevli toplam personel sayısının paralel bir şekilde yükseldiği anlaşılmaktadır. Ancak MASAK'ta görevli toplam personel sayısının bu denli artmamasına rağmen düzenlenen rapor sayılarındaki bu denli artışın olması kara para aklama ve terörün finansmanı suçlarıyla mücadele açısından iş yükünün artmış olduğunu göstermektedir.

MASAK'ın temel amacı, vatandaşların kazançlarının suç örgütleri tarafından istismarının önüne geçmek ve devletin ekonomik ve vergisel olarak zarara uğramasını önlemektir. Bu doğrultuda kamu düzeni ve gelir sistemini zarar ettirme düşüncesi taşıyan bu oluşumlara karşı mücadelesine kararlı bir şekilde devam etmesi gerekmektedir.

Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede MASAK'ın öneminin araştırıldığı çalışmamızda, ülkemizde Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı mali istihbarat birimi olarak kurulmuş olan MASAK'ın kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri topladığı ve bu verileri analiz ettiği, terör ve terörizmin finansmanı kapsamında malvarlığı dondurulması faaliyetinin olduğu, araştırma ve inceleme faaliyetlerini yürüttüğü, ulaşılan sonuçları ilgili birimlere ilettiği, düzenleme, yükümlülük denetimi, koordinasyon, dış ilişkiler, eğitim ve bilgi teknolojileri faaliyetlerini yürüttüğü dolayısıyla kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konusunda öneminin olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Ak, M. Z., Dindar, M., ve Altıntaş N. (2017). <https://dergipark.org.tr/download/article-file/303632> (İndirilme Tarihi: 25.12.2019).
- Alpaslan, (2018). Terörün gayrimenkul değerine etkisi Diyarbakır ili Sur ilçesi örneği. Dönem Projesi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Anadolu Ajansı, (2021a). <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/masak-teror-orgutlerinin-yasa-disi-gelir-elde-etme-taktiklerini-ifsa-etti/1696650> (İndirilme Tarihi: 26.12.2021).
- Anadolu Ajansı, (2021b). <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/1-milyar-dolarlik-hayali-ihracat-operasyonu/545437> (İndirilme Tarihi: 30.12.2021).
- Anadolu Ajansı, (2022). <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiye-ile-cin-kara-para-aklama-ve-terorizmin-finansmani-suclarina-karsi-is-birligine-odaklandi/2461064> (İndirilme Tarihi: 01.01.2022).
- Abdurrahmanlı, E. (2019). Küreselleşme olgusuyla birlikte büyüyen terörizm. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 93-119. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/625373> (İndirilme Tarihi: 15.09.2019).
- Aktan, C. C., Vural, İ. Y. (2004). Vergi rekabeti. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, 1-18.
- Aksakal, M. (2008). Kara para aklama suçu ile organize suçu ve terörizmin finansmanı suçu arasındaki ilişki ve mücadele yöntemleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü*, Balıkesir.
- Aksoy, M. (2018). Kripto para birimleri ile kara para aklama ve terörizmin finansman riskinin FATF tavsiyeleri çerçevesinde incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Finans Enstitüsü*, İstanbul.
- Arıcan, R. (2010). Türkiye’de başlıca kara para aklama yöntem ve alanları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.

Aydınşakir, E. (2008). Kara para aklamayla mücadele. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Aydın.

Aykın, H. (2008). Aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede şüpheli işlem bildirim sistemi. *Bankacılar Dergisi*, 65. https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/Aklama_ve_Terorun_Finansmani_ile_Mucadelede_Supheli_Islem_Bildirim_Sistemi.pdf (İndirilme Tarihi: 01.01.2022).

Aykın, H. (2010). Aklama ve terörün finansmanı ile mücadelenin küresel boyutu. *Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı*, Ankara, 406.

Aykın, H. (2017a). Kara para aklama ile mücadele: kavramsal çerçeve. <https://vergidosyasi.com/2017/04/16/kara-para-aklama-ile-mucadele-kavramsal-cerceve-kara-para-aklamanin-asamalari-oncul-suc-yaklasimlar/> (İndirilme Tarihi: 27.08.2019).

Aykın, H. (2017b). Kara para aklama ile mücadelede nakit işlem bildirimi ve Türkiye uygulaması. *Yaklaşım Dergisi*, 192. <https://vergidosyasi.com/2017/03/03/kara-para-aklama-nakit-islem-bildirimi-supheli-islem-bildirimi-masak/> (İndirilme Tarihi: 05.09.2019).

Bal, İ. (2006). *Terör nedir? Neden terörist olunur?, Terörizm: terör, terörizm ve küresel terörle mücadelede ulusal ve bölgesel deneyimler*, USAK Yayınları, Ankara, 7-24.

Bbcom, (2021). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-59001937> (İndirilme Tarihi: 11.11.2021).

BDDK, (2012). <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/843> (İndirilme Tarihi: 24.01.2022).

BDDK, (2022). <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/310> (İndirilme Tarihi: 26.01.2022).

BDDK Faaliyet Raporu, (2019). <https://www.bddk.org.tr/KurumHakkinda/Detay/23> (İndirilme Tarihi: 30.06.2021).

Coşkun, A. S. (2015). Terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin akıllı yaptırım kararları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı*, Ankara.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, (2018).
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf> (İndirilme Tarihi: 15.10.2021).

Çakın, H. M. (2019). Türkiye ve dünya boyutlarıyla kara para gerçeği ve aklama suçu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Malatya.

Çakır, A. (2010). Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının engellenmesi: Banka riskleri ve uyum programının oluşturulması. *Bankacılar Dergisi*, 74, 69-73.
[https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/KaraparaTBBKlavuz Eylul2005.pdf](https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/KaraparaTBBKlavuz_Eylul2005.pdf) (İndirilme Tarihi: 28.08.2019).

Çakmak ve Altunok, (2009). Terörizmin finansmanı ve ekonomisi. *Barış Platin Kitabevi*, Ankara.

Çelik, K., Koçağra, S. I., ve Güler, K. (2000). *Kara Para aklama tanımı, aşamaları ve ilgili uluslararası çalışmalar*. Ankara: MASAK Yayınları.

Çelik, K. (2011). Kara para aklama suçuyla ulusal ve uluslararası düzeyde mücadele ve Türkiye örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı*, Erzurum.

Çiftçi, A. C. (2018). Kara para aklama nedenleri ve bankacılık sektörüne etkilerinin araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı*, İstanbul.

Demirtaş, İ. (2015). 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'da gösterilen terörizmin finansmanı suçu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı*, Ankara.

Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, (2021). <https://diabgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/fatf-gorev-ve-fonksiyonlari27012021112936> (İndirilme Tarihi: 01.01.2022).

Dışişleri Bakanlığı, (2021). Birleşmiş Milletler Teşkilatı, <http://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-teskilati-ve-turkiye.tr.mfa> (İndirilme Tarihi: 26.03.2021).

Doğan, Z., Er, M. (2016). Türkiye’de kara para aklama ve kaçakçılık suçları ile mücadelede jandarmanın etkisinin tespitine ilişkin bir araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1), 114-142.

EGM 2020 Faaliyet Raporu, https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/strateji/Planlama/2020_IDARE_FAALİYET_RAPORU.pdf (İndirilme Tarihi: 30.12.2021).

EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2018 Raporu, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2018-RAPORU-TURKCE.pdf> (İndirilme Tarihi: 15.02.2021).

EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2019 Raporu, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2019-RAPORU-TR.pdf> (İndirilme Tarihi: 25.03.2021).

EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2020 Raporu, <https://www.egm.gov.tr/kurumlar/egm.gov.tr/IcSite/kom/YAYINLARIMIZ/T%C3%9CRK%C3%87E/2020-RAPORU-TURKCE.pdf> (İndirilme Tarihi: 06.01.2022).

EGM Türkiye Uyuşturucu 2019 Raporu, <https://www.narkotik.pol.tr/2019-uyusturucu-raporu-yayinlandi> (İndirilme Tarihi: 25.02.2021).

EGM, (2021) TEM Daire Başkanlığı Tarihçe, <https://www.egm.gov.tr/tem/tarihce> (İndirilme Tarihi: 30.12.2021).

Erdem, E. (2018). Türkiye ve Avrupa’nın kara para aklanması ile mücadele yöntemlerinin mukayeseli olarak incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü Finans Anabilim Dalı*, İstanbul.

Erdoğan, İ. (2009). Kara para aklamanın makroekonomi üzerine etkileri ve Türkiye incelemesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Marmara üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı*, İstanbul.

Ergül, E. (2002). https://www.turkhukuksitesi.com/makale_47.htm (İndirilme Tarihi: 25.08.2019) “Türkiye’de Kara Para Akalama” başlıklı makalenin tüm hakları yazarı Ergin Ergül’e aittir ve makale, yazarı tarafından Türk Hukuk Sitesi (<http://turkhukuksitesi.com>) kütüphanesinde yayınlanmıştır.

Ergün, E. (1998). *Kara paranın aklanması ve suçları*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Er, M. (2012). Türkiye’de kara para aklamayı önlemede jandarmanın etkisinin tespitine ilişkin bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı*, Niğde.

Euronewscom, (2021). <https://tr.euronews.com/2020/09/21/fincen-belgeleri-buyuk-bankalarin-kara-para-transferindeki-rolu> (İndirilme Tarihi: 27.10.2021).

FATF, (2021a). <https://www.fatf-gafi.org/faq/moneylaundering/#d.en.11223> (İndirilme Tarihi: 04.09.2019).

FATF, (2021b). <https://www.fatf-gafi.org/faq/membercountriesandobservers/#d.en.11224> (İndirilme Tarihi: 24.02.2021).

FATF (2021c). <https://www.fatf-gafi.org/about/> (İndirilme Tarihi: 25.02.2021).

FATF, (2021d). Özel Tavsiyeleri, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/FATF-9-%C3%96zel-Tavsiye.docx>, (İndirilme Tarihi: 25.02.2021).

FATF, (2021e). <https://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/fatf-action-against-terrorist-financing-feb-2019.html> (İndirilme Tarihi: 14.03.2021).

FATF, (2021f). <https://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/increased-monitoring-october-2021.html#turkey> (İndirilme Tarihi: 22.11.2021).

FATF 40 Tavsiye, (2012). file:///F:/TEZ/KARA%20PARA/DİĞER%20KAYNAKLAR/FATF-Tavsiyeleri-2012.pdf (İndirilme Tarihi: 15.09.2019).

FINCEN, (2021a). <https://www.fincen.gov/what-we-do> (İndirilme Tarihi: 20.10.2021).

FINCEN, (2021b). <https://www.fincen.gov/resources/law-enforcement/case-examples> (İndirilme Tarihi: 20.10.2021).

FINCEN, (2021c). <https://www.fincen.gov/annual-report> (İndirilme Tarihi: 26.10.2021).

FINCEN, (2021d). https://www.fincen.gov/sites/default/files/advisory/2021-03_11/FATF%20February%202021%20Advisory%20FINAL%20508.pdf (İndirilme Tarihi: 26.10.2021).

Genç, F. U. (2012). Terörizmin finansmanı ve suçtan elde edilen gelirlerin aklanması, aranması, el konması ve müsadereci hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve Türk hukuku. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı*, Ankara.

Gücenmez, (2014). Terörizmin finansmanı: Pkk, Eta ve Ira terör örgütlerinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı*, Ankara.

Güner, S. (2003). *Organize suç örgütleri, kara para ve aklanması*. Ankara: Bilgi Yayınları.

Hamzaoglu, N., Türk, B., ve Sanal, Y. (2019). Ceza soruşturması ve yaptırımlarının caydırıcılık etkisinin değerlendirilmesi, *Adli Tıp Bülteni*, 24(3): 198-208 https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_44076/TBLM-24-198.pdf (İndirilme Tarihi: 26.12.2021).

Ildır, E. (2020). Bankacılık işlemlerinde şüpheli işlem kavramı MASAK blokesi ve idari süreç. Finans Hukuku Gündemi Dergisi, Sayı 3, <https://www.kanunum.com/content/9721402#.YX-WY55BwdU> (İndirilme Tarihi: 01.11.2021).

İçişleri Bakanlığı, (2017). Narkoterörizm ile mücadele, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/yayim/teror/Narkoterorizm_ile_mucadele.pdf (İndirilme Tarihi: 15.09.2019).

İçişleri Bakanlığı, (2021). <https://www.icisleri.gov.tr/cumhuriyet-tarihinin-akaryakita-bagli-en-buyuk-vergi-kacakciligi-operasyonu-gerceklestirildi> (İndirilme Tarihi: 24.12.2021).

İlhan. S. (2002). *Terör: Neden Türkiye*, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları.

Jandarma Genel Komutanlığı KOM İstatistikleri, (2021). <https://www.jandarma.gov.tr/veriler> (İndirilme Tarihi: 29.06.2021).

JGK 2018 Faaliyet Raporu, <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/indirilebilir-icerikler/2018-Yili-Faaliyet-Raporu.pdf> (İndirilme Tarihi: 30.12.2021).

JGK 2020 Faaliyet Raporu, <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/indirilebilir-icerikler/JGNKLIGI-2020-YILI-FAALİYET-RAPORU.pdf> (İndirilme Tarihi: 30.12.2021).

JGK, (2021a). <https://www.jandarma.gov.tr/veriler> (İndirilme Tarihi: 15.02.2021).

JGK, (2021b). <https://www.jandarma.gov.tr/asayis/terorle-mucadele-daire-baskanligi> (İndirilme Tarihi: 30.12.2021).

Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı Amacıyla Suiistimalinin Önlenmesine Yönelik Rehber, (2021). https://cdn.vgm.gov.tr/genelicerik/genelicerik_1131_110719/kagk-tf-onlenmesine-iliskin-rehber2021.pdf (İndirilme Tarihi: 01.01.2022).

Karaduman, (2013). Türkiye’de kara para aklama ile mücadele yöntemleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı*, İstanbul.

Kartal, A. B. (2014). Uluslararası terörizmin değişen yapısı ve terör örgütlerinin sosyal medyayı kullanması: Suriye’de DAEŞ ve YPG örneği. *Güvenlik Stratejileri*, 27, 39-77. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/486376> (İndirilme Tarihi:22.11.2021).

Kaya. E. (2014). Türkiye’de kara paranın aklanması ile mücadelede önleyici düzenlemeler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı*, İzmir.

Köksoy, İ. (2010). Terörizmin finansmanı ile mücadelede mali sistem ile önleyici tedbir ve düzenlemelerin önemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Ceza Adaleti Anabilim Dalı*, Ankara.

Mali Suçları Araştırma Kurulu 5 No’lu Genel Tebliği, 2021 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=12073&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5> (İndirilme Tarihi:01.01.2022).

MASAK–TBB, (2003). Kara paranın aklanması suçu ile mücadele ve bankaların yükümlülükleri, *Türkiye Bankalar Birliği Yayın no: 235*, Ankara.

MASAK–TBB Çalıştay, (2018). https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7520/TBB_YKB_Masak110518.pdf (İndirilme Tarihi: 30.06.2021).

MASAK 2017 Faaliyet Raporu, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/01/2017_Faaliyet_raporu-1.pdf (İndirilme Tarihi: 05.09.2021).

MASAK 2018 Faaliyet Raporu, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/01/2018_FAALIYET-RAPORU-v7-1.pdf (İndirilme Tarihi: 16.08.2021).

MASAK 2019 Faaliyet Raporu,
https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/01/FAALİYET_RAPORU_2019-FINAL-1.pdf (İndirilme Tarihi: 10.09.2021).

MASAK 2020 Faaliyet Raporu,
<https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/09/Faaliyet-Raporu-2020.pdf> (İndirilme Tarihi: 24.12.2021).

MASAK, (2019a). Aklama Suçu Genel Bilgi, <https://www.hmb.gov.tr/aklama-sucu-genel-bilgi> (İndirilme Tarihi: 27.08.2019).

MASAK, (2019b). Aklama Suçu Ulusal Mücadele, <https://masak.hmb.gov.tr/ulusal-mucadele> (İndirilme Tarihi: 27.08.2019).

MASAK, (2019c). Aklama Suçu Aklamanın Aşamaları, <https://www.hmb.gov.tr/aklamanin-asamalari> (İndirilme Tarihi: 03.09.2019).

MASAK, (2019d). Aklama Suçu Aklama Yöntemleri, <https://www.hmb.gov.tr/aklama-yontemleri> (İndirilme Tarihi: 05.09.2019).

MASAK, (2019e). Aklama Suçu Uluslararası Mevzuat, <https://www.hmb.gov.tr/aklama-sucu-uluslararasi-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 10.09.2019).

MASAK, (2019f). Terörün Finansmanı Terörün Finans Kaynakları, <https://www.hmb.gov.tr/aklama-sucu-uluslararasi-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 12.09.2019).

MASAK, (2019g). Mali Eylem Görev Gücü (FATF), <https://masak.hmb.gov.tr/mali-eylem-gorev-gucu> (İndirilme Tarihi: 20.09.2019).

MASAK, (2021h). Uluslararası Mücadele, <https://www.hmb.gov.tr/uluslararasi-mucadele> (İndirilme Tarihi: 30.03.2021).

MASAK, (2021ı). Palermo Konvansiyonu, <https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-uluslararasi-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 05.04.2021).

MASAK, (2021i). Palermo Konvansiyonu, <https://masak.hmb.gov.tr/palermo-konvansiyonu> (İndirilme Tarihi: 05.04.2021).

MASAK, (2021j). BM Güvenlik Konseyi 1373 Sayılı Kararı, <https://masak.hmb.gov.tr/terorun-finansmani-uluslararası-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 14.04.2021)

MASAK, (2021k). 2001/97/EC numaralı Kararın Aklanmasında Mali Sistemin Kullanılmasının Önlenmesine İlişkin 91/308/EEC numaralı Direktifte Değişiklik Yapılması Hakkında Direktif, <https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-uluslararası-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 14.06.2021).

MASAK, (2021l). <https://masak.hmb.gov.tr/varsova-sozlesmesi> (İndirilme Tarihi: 17.06.2021).

MASAK, (2021m). <https://masak.hmb.gov.tr/egmont-grubu> (İndirilme Tarihi: 17.06.2021).

MASAK, (2021n). <https://masak.hmb.gov.tr/sunus> (İndirilme Tarihi: 23.06.2021).

MASAK, (2021o). 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, <https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-ulusal-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 09.08.2021).

MASAK, (2021ö). 5337 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, <https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-ulusal-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 09.08.2021).

MASAK, (2021p). MASAK 19 No'lu Tebliği, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430-7.htm> (İndirilme Tarihi: 28.12.2021).

MASAK, (2021r). Görev ve Yetkiler, <https://masak.hmb.gov.tr/gorev-ve-yetkiler> (İndirilme Tarihi: 16.08.2021).

MASAK, (2021s). 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, <https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-ulusal-mevzuat> (İndirilme Tarihi: 09.08.2021).

MASAK, (2021t). Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu, <https://masak.hmb.gov.tr/koordinasyon-kurulu> (İndirilme Tarihi: 23.12.2021).

MASAK, (2021u). ŞİB Rehberleri <https://masak.hmb.gov.tr/sektorel-sib-rehberleri#> (İndirilme Tarihi: 23.12.2021).

Mavral, Ü. (2001). Kara para, kayıt dışı ekonomi ilişkisi ve Türkiye'ye yansımaları. *Maliye ve Hukuk Yayınları*.

Memurlarnet, (2021). <https://www.memurlar.net/haber/913571/pkk-ya-katilim-dibi-gordu.html> (İndirilme Tarihi:15.02.2021).

Miynat, M., Duramaz, S. (2012). Türkiye'de kara para ile mücadelede mali kurumların rolü. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2.

Öztürk, A. (2004). Kara para aklama suçuyla ulusal ve uluslararası düzeyde mücadele. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü*, Ankara).

Pirçekli, K. (2019). Türkiye ekonomisinde kara para aklama olgusu açısından varlık barışı uygulamaları (2008-2018). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı*, Kırıkkale.

Polis Akademisi Başkanlığı, (2021). <https://polisdergisi.pa.edu.tr/gaziantepe28099te-deas-teror-orgutune-finans-operasyonu-1600-haber> (İndirilme Tarihi: 24.12.2021).

Polis Akademisi Başkanlığı, (2022). <https://www.pa.edu.tr/polis-akademisinden-teror-raporu-terorun-3-hali.html> (İndirilme Tarihi: 14.01.2022).

Resmigazetegov, (2021). Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180217-3.htm> (İndirilme Tarihi: 06.12.2021).

Sabahcom, (2021). ['6 ülkeye hayali ihracat' operasyonu: 28 gözaltı - Son Dakika Haberler \(sabah.com.tr\)](https://www.sabah.com.tr) (İndirilme Tarihi: 30.12.2021).

Sarahan, Z. A. (2018). Küreselleşme ve terörizm: terörizmin finansal kaynakları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.

Saydam, (2009). Kara paranın aklanması ve mücadele yöntemleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Bitirme Projesi, *Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Lefkoşa.

SEDDK 2019 Faaliyet Raporu, <https://seddk.gov.tr/raporlar-sigortacilik-ve-bes-faaliyetleri.html> (İndirilme Tarihi: 08.01.2022).

SEDDK, (2022) Görev ve Yetkileri, <https://seddk.gov.tr/hakkimizda-gorevimiz.html> (İndirilme Tarihi: 08.01.2022).

Selçuk, S. (2006). Türkiye’de kara paranın aklanması ile mücadelede önleyici düzenlemeler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı*, Ankara.

Şahinler, D. (2006). Dünyada ve Türkiye’de kara para sorunu: karşı önlemler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Denizli.

TBMM, (2021). Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4738.html> (İndirilme Tarihi: 13.04.2021).

TDK, (2019). Terörizmin Sözlük Anlamı, <http://sozluk.gov.tr/>(İndirilme Tarihi: 15.09.2019).

Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği, 2019.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=11703&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5> (İndirilme Tarihi: 12.09.2019).

Timeturkcom, 2021a. <https://www.timeturk.com/ekonomi/mali-suclularin-korkusu-masak/haber-1701245> (İndirilme Tarihi: 24.12.2021).

Timeturkcom, 2021b. <https://www.timeturk.com/ekonomi/doviz-burolarinda-yeni-donem-artik-zorlasacak/haber-1705559> (İndirilme Tarihi: 01.01.2022).

Toraman, C, Abdioğlu, H., ve İşgüden, B. (2009). Aklama suçunun önlenmesine yönelik çabalar: adli muhasebecilik mesleği ve uygulamaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 17-55.

Turcomoney, (2021). <https://youtu.be/fOu14QZzNs> (İndirilme Tarihi: 25.12.2021).

TRACFIN, (2021a). <https://www.economie.gouv.fr/tracfin> (İndirilme Tarihi: 22.10.2021).

TRACFIN, (2021b). <https://www.economie.gouv.fr/tracfin/declarants> (İndirilme Tarihi: 22.10.2021).

TRACFIN, (2021c). <https://www.economie.gouv.fr/tracfin/tracfin-2020-activite-et-analyse> (İndirilme Tarihi: 27.10.2021).

TRACFIN, (2021d). https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/tracfin/Faits_saillants_RAA%202020_DEF.pdf (İndirilme Tarihi: 27.10.2021).

TRACFIN, (2021e). <https://www.economie.gouv.fr/tracfin/declarer> (İndirilme Tarihi: 27.10.2021).

TRThabercom, (2021). <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/kripto-para-icin-masaka-denetleme-yetkisi-578917.html> (İndirilme Tarihi: 01.11.2021).

TÜİK, (2021). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2020-37202> (İndirilme Tarihi: 12.11.2021).

Uygur, Ö. (2010). Vergi cennetleri ile kara para aklamanın mali piyasalara etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.

Üstün, O. (2003). Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) yeni 40 tavsiye kararı neler getiriyor? *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 47, 16-37.

Üstün O. (2006) Kara para aklama ve terörizmin finansmanını önleme standartlarını değerlendirme metodolojisinde finansal kuruluşların yükümlülükleri. *Bankacılar Dergisi*, Sayı:56, 51-68.

Üstün, O. (2008). Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede uluslararası girişimler ve araçlara toplu bakış. *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 65, 19-36.

Vural, H. (2010). Kara para aklama suçu ile mücadelede adli muhasebecilik mesleği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Erzurum.

Yıldırım, M. (2007). Kara paranın kayıt dışı ekonomi içindeki yeri ve kara para aklamanın ekonomiye getirdiği tehlikeler, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt 9, Sayı: 3.

Yıldırım, Z. (2010). Hukuksal açıdan terörizmin finansmanı, önlenmesi ve vergisel boyutu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Yılmaz, S. (2006). Kara paranın aklanması ve Türkiye boyutu. Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya.

Yoncalık, F. (2008). Türk hukukunda kara paranın aklanması suçları ve önleyici düzenlemeler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.

Yüce, M., Akkaya, H. (2020). Mali suçlarla kurumsal mücadele ve bazı ülke örnekleri. *Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 40-61. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1302861> (İndirilme Tarihi: 22.10.2021).

3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu, (2019). <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf> (İndirilme Tarihi: 10.09.2019).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, (2021). <http://teftis.ktb.gov.tr/TR-263596/5237-sayili-turk-ceza-kanunu.html> (İndirilme Tarihi: 15.09.2021).

6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun (2021). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6415.pdf> (İndirilme Tarihi: 25.12.2021).

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, (2021). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5271&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (İndirilme Tarihi: 25.12.2021).